

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา

ACADEMIC JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL

ISSN 3027- 8686 (print)

ISSN 3027 - 8740 (online)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2568
Vol. 3 No. 3 September - November 2025

โครงการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา Academic Journal of Graduate school

ISSN 3027-8686 (Print), ISSN 3027-8740 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) และ

ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อรวบรวมและเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัยและนวัตกรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ บุคลากร นักวิชาการ ตลอดจนผู้สนใจทั้งภายในและภายนอกสำหรับการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัยและนวัตกรรมทางด้านสังคมศาสตร์และด้านการศึกษา (การบริหารการศึกษา วิทยาการจัดการเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา หลักสูตรและการสอน วิทยาศาสตร์ศึกษา จิตวิทยาการศึกษา สังคมศึกษา การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา พลศึกษาและสุขศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา อุตสาหกรรมศึกษา การศึกษาพิเศษและสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา)

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความที่ส่งมายังวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) อย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้เขียนภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้เขียนภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองอธิการบดี ฝ่ายยุทธศาสตร์และการยกระดับ
คุณภาพการศึกษา

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ วงศ์ชัยประทุม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร แนนหนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกานต์ ลายสนธิ์

กองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พะยอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์บัญชา ชื่นจิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ แก้วพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
รองศาสตราจารย์ ดร. สนิท ปิ่นสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงฤทธิ์ วิบูลกิจธนากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ มณีวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานตยुทธ ตรีบุญนิธิ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewers)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์ บัญชา	ชื่นจิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุพดี	สินมาก
รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ	วัฒนกรสิริ
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ	ทรัพย์สิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ	กระแสน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา	จินดาศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส	อินทวิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์	ชื่นบาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิญา	มณีโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชนกฤช ยอดสละ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกต เพชรศรีสุข	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทมัตตุการ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงเดช สอนใจ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคราพร สุขทอง	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุกุมารส สิงคเสลิต	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงกิจ วงศ์พินิจ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร ศูนย์กลาง	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลภัสรดา หอมคำ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม หอมคำ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพเนตร ปาसान่า	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานต์ กาญจนพิมาย	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ มีเจริญ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาริรัตน์ แยมประดิษฐ์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงศักดิ์ มีสิทธิ์	
อาจารย์ ดร.ปิยวรา พานิชวิฑิตกุล	
อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว	
อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ เรืองสิทธิ์	
อาจารย์ ดร.ณีนันรา ดีสม	
อาจารย์ ดร.ศุภชัย ภัคดี	
อาจารย์ ดร.ชัยวัช दनตรง	
อาจารย์ ดร.กมลรัตน์ วงศ์ถาปัตย์	
อาจารย์ ดร.ประภาพร บุญปลอด	
อาจารย์ ดร.ธัญเทพ สิทธิเสื่อ	
อาจารย์ ดร.ศฤงคาร กุลพราหม์ กลาสี ภัทวัช	
อาจารย์ ดร.อภิชัย ไพรสินธุ์	
อาจารย์เกษราภรณ์ สุพรรณผ่าย	

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ	พะยอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์	แก้วพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
รองศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา	จารุจินดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์	มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนา	อนันต์อาษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จรีพร	จันทร์พาณิช	ผู้ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุกฤตา	บุญยอุปพัทธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย	ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ประยงค์	ฐิติธนานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน	วิเศษศักดิ์ดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพร	ทับทิมศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา	ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี	ถุงแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา	บุญเสมอ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร	วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรพล	พิมพา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐาพัชร	วรพงศ์พัชร	สถาบันเทคโนโลยีตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ศักดิ์	พลแก้วเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติราช	พงษ์เฉลียว	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ	ชินวงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงเดช	สอนใจ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มินตรา	ศักดิ์ดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิรกุล	อนุชานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒน์	บันลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันชาติ	ชาญวิจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลธิชา	โรจนแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนทร	ชัยปายาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.วิลาวัลย์	ด้านสิริสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.อุดมศักดิ์	นพพิบูลย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.มณฑิรา	กิจสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.ประทวน	วันนิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.วาริสา

ดวงใจ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

กองเลขานุการวารสาร :

เลขานุการ : นางณัฏฐนัน ทนดี
ผู้ช่วยเลขานุการ : นายชัยยศ อุไรล้ำ/นางธนินทร์ ทองแมน
ศิลปกรรม : นายทศพล คำชู/นายชุตติพร ไวรวัจนกุล/นางชนชนก พันธุ์สนธิ
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นางภัทรารัตน์ ชิตชอบ

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา โครงการบัณฑิตศึกษา
อาคาร 28 ชั้น 1 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-710000, 044-514606, 094-5694453
<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/ajgs>
E-mail : graduate_journal@srnu.ac.th
ISSN 3027-8686 (Print), ISSN 3027-8740 (Online)

บทบรรณาธิการ (Editorial)

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา เป็นวารสารทางวิชาการที่มุ่งเน้นการรวบรวม เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัยและนวัตกรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ บุคลากร นักวิชาการ ตลอดจนผู้สนใจ ทั้งภายในและภายนอกสำหรับการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่บทความ วิชาการ บทความวิจัยและนวัตกรรมทางด้านสังคมศาสตร์และด้านการศึกษา (การบริหารการศึกษา วิทยาการ การจัดการเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา หลักสูตรและการสอน วิทยาศาสตร์ศึกษา จิตวิทยา การศึกษา สังคมศึกษา การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา พลศึกษาและสุขศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางการศึกษา อุตสาหกรรมศึกษา การศึกษาพิเศษและสาขาวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา) โดย ดำเนินการภายใต้เกณฑ์คุณภาพการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของวารสารตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564 และศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index : TCI) ในการ ดำเนินการ ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้ใช้รูปแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับข้อเสนอแนะสำหรับผู้มี หน้าที่มี คุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนา คุณภาพวารสารและยกระดับขึ้นสู่ฐานข้อมูลสากล โดยทางวารสารได้มีการดำเนินการขอหมายเลขรหัส ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล หรือตัวระบุวัตถุดิจิทัล (ดีโอไอ) (Digital Object Identifier : DOI) สำหรับทุก บทความที่เผยแพร่ในวารสาร เริ่มตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 นี้เป็นต้นไป ทั้งนี้ ช่องทางการนำส่งบทความเพื่อ พิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำส่งบทความออนไลน์ได้ที่ <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/ajgs> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0 โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้ หน้าที่มี มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้ จัดส่งไปให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จำนวน 3 ท่าน พิจารณาแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการเผยแพร่ทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของ แต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้มีหน้าที่มี นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็น การเรียบเรียงแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นเวทีทาง วิชาการ ที่จะกระตุ้นความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่านทุกท่าน และ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ใน วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและ ตรวจสอบบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

อาจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ วงศ์ชัยประทุม

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
วัตถุประสงค์.....	1
เงื่อนไขการตีพิมพ์.....	1
กองบรรณาธิการ (Editorial Board).....	2
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewers).....	3
บทบรรณาธิการ (Editorial).....	7
 คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รัชมงคล เจริญผล, จิรายุ ทรัพย์สิน, ชัย สมรภูมิ.....	1
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สุธิตาพร แยมศิลป์, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล.....	13
แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู เอกรักษ์ ไชยสถาน, เบญจวรรณ ศรีมารุต, มินมาส พรานป่า.....	26
การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอด ชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ กนกกานต์ ลายสนธิ์, ศรัณญา นาเหนือ, สุนันสนี สีหะวงษ์, พิมพ์ลดา วิศิษฐ์กิตติกร.....	40
ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบล ท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ วีระชัย ลินลธิ์, วันชัย สุขตาม, และศศิธร ศูนย์กลาง.....	53
การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขมิ้นขาว กลุ่มชาติพันธุ์ กูย - เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นิรมล อยู่สบาย, ภัทระ อินทรกำแหง, พีรวัส อินทวิ.....	65
การพัฒนาชุดฝึกทักษะรายวิชาการกระบวนการจัดทำบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนา สมรรถนะด้านการบันทึกบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการ บัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย เยาวเรศ เวียงคำ.....	81

สารบัญ (Content)

หน้า

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ	
อุไรรัตน์ บากอง, สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล.....	93
การจัดตั้งบ่อนคาสิโน : บทวิเคราะห์เชิงจริยธรรมจากมุมมองอิสลาม	
อิสมาแอล เจะเล็ง.....	107
การสร้างกรอบแนวคิดในระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ : อิทธิพลที่เพิ่มขึ้น ของการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษในยุคของการคัดเลือกโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน	
พีระวรรณ อัครชัยภาค.....	117
การศึกษาลักษณะปรากฏและสมรรถภาพการเจริญเติบโตของไก่ลูกผสมพื้นเมืองสุรินทร์	
ชัยนะรินทร์ ทับมะเริง, วรพรัฏฐ์ ปัดภัย.....	129
การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้สำหรับผู้เรียนในยุค BANI	
ประกิต ไชยธาดา, นิรัตน์ นวกิจไพฑูรย์.....	144
การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ จิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21	
สุนทร วอนไฉวัน.....	155
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	
เบญจกัลยาณี สีเสนพิลา, วิชา โยชิตะ.....	168
การพัฒนาชุดสัมผัสฝีมือจากธรรมชาติเพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาล ศึกษาปีที่ 2	
จงกลณี งอยจันทร์ศรี, เยาวเรศ รัตนธารทอง, สายหยุด ภูบุย.....	181
ภาคผนวก (Appendix).....	194
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา.....	195
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ บัณฑิตศึกษา.....	196
จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน.....	205

คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบล
ทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF LOCAL LEADERS IN THE MODERN ERA AS
PERCEIVED BY THE PUBLIC IN THUNG LUANG SUBDISTRICT MUNICIPALITY,
SUWANNAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE

รัชมงคล เจริญผล^{1*} จิรายุ ทรัพย์สิน² ชัย สมรภูมิ³

Ratchamongkon Chareanpol,^{1*} Jirayu Supsin,² Chai Samorabhoom³

^{1,2,3}รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,3} Master Of Political Science Program In Political Sciences., Surindra Rajabhat University,
Thailand

*Corresponding Author E-mail : ratchamong2499@gmail.com

วันที่รับบทความ 6 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 15 กันยายน 2568

วันตอบรับบทความ 19 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ขึ้นไปที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง จำนวน 381 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 ราย ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้นำที่ประชาชนพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความกล้าคิดกล้าตัดสินใจ ด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานบรรลุเป้าหมาย และด้านวิสัยทัศน์ 2) ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเน้นด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ รองลงมาคือ ความสามารถในการสื่อสาร ความรู้และทักษะ วิสัยทัศน์ และแรงบันดาลใจ 3) พบความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุและรายได้ต่างกัน 4) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ วิสัยทัศน์ ความรู้และทักษะ แรงบันดาลใจ และการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 5) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำท้องถิ่นสามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ได้แก่ การเข้าถึงประชาชน รับฟังปัญหา และมีความกล้าหาญในการตัดสินใจ (2) ด้านคุณลักษณะของผู้นำ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ (3) ด้านปัจจัยภาวะผู้นำ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ และปัจจัยภายนอก เช่น งบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยี

คำสำคัญ (Keywords) : คุณลักษณะ, ผู้นำท้องถิ่น, ที่ประชาชนพึงประสงค์

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the desirable characteristics of local leaders in the modern era as perceived by the public in Thung Luang Subdistrict Municipality, Suwannaphum district, Roi Et province; 2) investigate the factors influencing such leadership characteristics; and 3) explore guidelines for developing leadership attributes to enhance administrative efficiency in the local municipality. A mixed methods research design was employed, integrating both quantitative and qualitative approaches. The quantitative data were collected from 381 residents aged between 18 and 65 years who were registered in the municipal area. The qualitative data were obtained through in-depth interviews with 10 key informants, including officials from the Department of Local Administration, municipal officers, and community leaders, selected through purposive sampling. The findings revealed that 1) the desirable characteristics of local leaders, as rated by the public, were at a high level, especially in terms of morality and ethics, decisiveness, communication skills, goal achievement, and vision. 2) the most desired leadership traits included goal-setting and commitment to success, followed by communication ability, knowledge and skills, vision, and inspiration. 3) statistically significant differences (at the 0.05 level) were found in public opinion based on age and income. 4) leadership factors such as vision, knowledge and skills, inspiration, and goal-setting with commitment significantly influenced the desirable characteristics of local leaders (at the 0.05 level) 5) development guidelines were identified in three areas: (1) leadership attributes such as accessibility, empathy, and courageous decision-making (2) essential leader qualities including administrative competency and a focus on improving quality of life; and (3) internal and external leadership factors, including knowledge, experience, responsibility, budget, personnel, and the use of modern technology.

Keywords : Characteristics, Local Leaders, Desired Qualities of the Public

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 249 และมาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการ สาธารณะและกิจการมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,

2560) เทศบาลเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคล และมีหน้าที่ในการแปลงนโยบายที่เป็นนามธรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ การบริหารงานแบบบูรณาการ พร้อมทั้งยังส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนเป็นหลัก หากขาดประสิทธิภาพใน การบริหารงานแล้วจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดการล่าช้า การประสานงานเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนและในทางกลับกัน หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การดำเนินงานของหน่วยงานเกิดความราบรื่น มีการประสานงานในการปฏิบัติร่วมกับประชาชนได้ดี ตลอดจนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงจุด (ศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์น่าน, 2566)

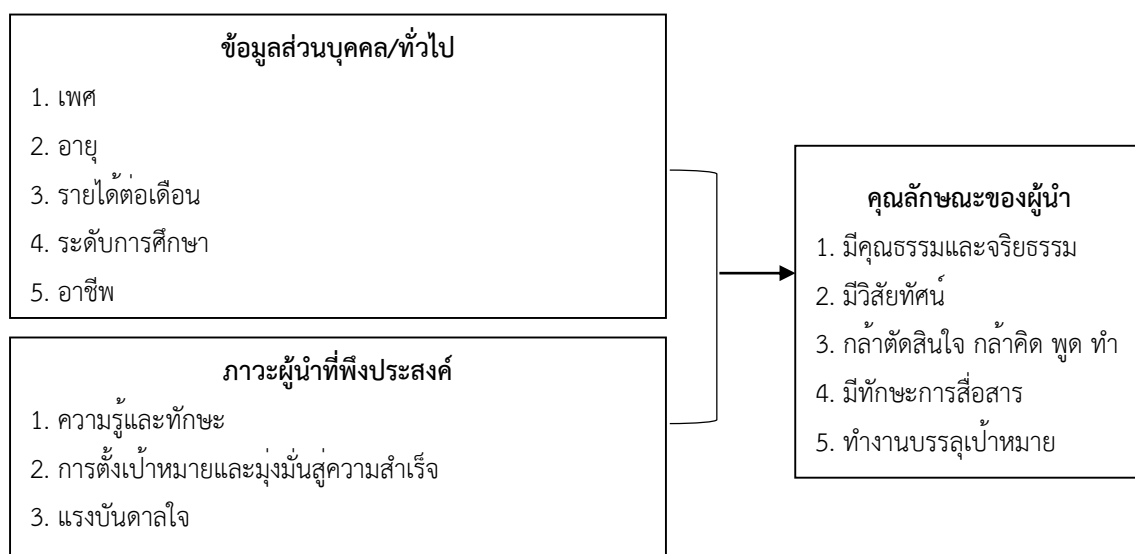
การบริหารงานของเทศบาลมีนายกเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นผู้นำสูงสุดในองค์กรการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรนั้นต้องอาศัยการมีภาวะผู้นำของนายกเทศมนตรีอันจะนำมาซึ่งความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ หากนายกเทศมนตรีขาดภาวะผู้นำอาจก่อให้เกิด การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผลงานก็จะไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน การที่ผู้นำท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้ดีจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำเป็นสำคัญ ฉะนั้น ความสำคัญของผู้นำจึงมีบทบาทอย่างมากในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้นำจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ที่ผ่านมานั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีจุดอ่อน หรือปัญหาเช่นกัน นั่นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถสนองตอบ ต่อเจตนารมณ์อุดมการณ์ของประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง เพราะยังมีการกระจายอำนาจมากเท่าไรยังนำไปสู่ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่หรือท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ง่ายไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการคลัง ด้านคุณภาพชีวิต ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และด้านการบริการสาธารณะ เนื่องจากอำนาจในทางการเมืองและการจัดทำบริการสาธารณะ ตลอดจนทรัพยากรทางการบริหารขึ้นอยู่กับศักยภาพท้องถิ่นของชุมชนและผู้บริหารแต่ละแห่ง ความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นจึง เกิดขึ้นเพราะเมื่อใดก็ตาม หากปรากฏว่าผู้บริหารท้องถิ่นมีจุดอ่อน ไม่ว่าจะเป็นการขาดความรู้ ความสามารถ ขาดความเข้าใจ ในหน้าที่ ความรับผิดชอบและขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่และขาดศักยภาพในเชิงบริหาร เพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง นั้นย่อมสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายที่หวังไว้เกิดความล้มเหลว (ดาร์ณี หะยิมะเต็ง, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุรารักษ์ จ.จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานและพำนักอยู่ รวมถึงในอีกไม่นานจะมีการจัดการเลือกตั้ง ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึง คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ และต้องการทราบเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ประชาชนพึงประสงค์ ในพื้นที่ว่าอยู่ในระดับใด และคุณลักษณะผู้นำ ที่ประชาชนในพื้นที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลทุ่งหลวงควรมีลักษณะอย่างไร รวมทั้งปัญหาของการบริหารงาน ของผู้นำเทศบาลตำบลทุ่งหลวงในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ และสุดท้ายแล้วงานวิจัยฉบับนี้จะนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในทิศทาง ความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่เพื่อประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานแก่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ประชาชนที่มีสภาพส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ และกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนอายุ 18 ขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง โดยการใช้ สูตรของ Taro Yamane จำนวน 381 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 ราย ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนพึงประสงค์

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น ในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบเครื่องมือที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อคำถามที่วัดตัวแปรหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งจัดทำเป็นรายข้อภายใต้ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงทั้งเนื้อหา ความถูกต้องของสำนวนภาษา และความชัดเจนของคำถามให้เหมาะสมและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. เสนอผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC)
5. การทดสอบเครื่องมือเบื้องต้น (Try Out) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างทดลอง จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลักของการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ของแต่ละข้อคำถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยอาศัยเครื่องมือที่มีความเหมาะสม สำหรับการเก็บรวบรวม ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ ในพื้นที่เทศบาลตำบล ทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มประชากรเรียงลำดับประชากรมากที่สุด 5 หมู่บ้าน

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมมาจากแหล่งที่สามารถอ้างอิงได้ และมีความน่าเชื่อถือ ได้แก่ 1) ตำรา หนังสือ 2) เอกสารเกี่ยวกับงานวิจัยที่ผ่านมา 3) วารสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการทั้งในระบบเอกสารและระบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามข้อมูลที่รวบรวมโดยมีการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

2. การลงรหัส (Coding) เป็นการนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้

3. การประมวลผลข้อมูล (Processing) เป็นการนำข้อมูลได้จากการลงรหัสมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ โดยวิเคราะห์ค่า (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของผู้นำ

คุณลักษณะของผู้นำ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านวิสัยทัศน์	4.46	0.493	มาก
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.74	0.367	มากที่สุด
ด้านกล้าตัดสินใจ กล้าคิด พูด ทำ	4.65	0.382	มากที่สุด
ด้านมีทักษะการสื่อสาร	4.60	0.441	มากที่สุด
ด้านทำงานบรรลุเป้าหมาย	4.51	0.446	มากที่สุด
ภาพรวม	4.49	0.417	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความคิดเห็นคุณลักษณะของผู้นำภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.417$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, $SD = 0.367$) รองลงมาด้านกล้าตัดสินใจ กล้าคิด พูด ทำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, $SD = 0.382$) ด้านมีทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.441$) ด้านทำงานบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.446$) และด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.439$)

2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำที่พึงประสงค์

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.53	0.441	มากที่สุด
2. ด้านความรู้และทักษะ	4.59	0.453	มากที่สุด
3. ด้านแรงบันดาลใจ	4.47	0.466	มาก
4. ด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ	4.62	0.421	มากที่สุด
5. ด้านความสามารถในการสื่อสาร	4.60	0.444	มากที่สุด
ภาพรวม	4.56	0.386	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.386$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.421$) รองลงมาด้านความสามารถในการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.444$) ด้านความรู้และทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.453$) ด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.441$) และด้านแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.466$)

3. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีสภาพส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ และรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่
ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาวะผู้นำ	β	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	0.348	0.177		1.961	0.051
ด้านวิสัยทัศน์ X_1	0.231	0.041	0.245	5.575	0.000*
ด้านความรู้และทักษะ X_2	0.216	0.040	0.235	5.472	0.000*
ด้านแรงบันดาลใจ X_3	0.216	0.040	0.242	5.409	0.000*
ด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ X_4	0.164	0.042	0.166	3.939	0.000*
ด้านความสามารถในการสื่อสาร X_5	0.082	0.043	0.087	1.915	0.056
$R=0.774$, $R^2= 0.605$, $R^2Adj = 0.600$					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า R มีค่าเท่ากับ 0.774 หมายถึง ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการใช้งานได้ ร้อยละ 77.4 โดยพบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรู้และทักษะ ด้านแรงบันดาลใจ และด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านวิสัยทัศน์มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมากที่สุด (β เท่ากับ 0.231) ด้านความรู้และทักษะ (β เท่ากับ 0.216) ด้านแรงบันดาลใจ (β เท่ากับ 0.216) และด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (β เท่ากับ 0.164)

4. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานแก่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ผู้นำท้องถิ่นต้องมีความเป็นผู้นำ รับฟังปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชน เข้าใจเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัย มีความกล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำเพื่อประชาชน สำหรับภาวะผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบันมีความเหมาะสม และมีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อช่วยเหลือและเป็นกระบอกเสียงให้ชาวบ้าน (2) ด้านคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนต้องการ คือมีความสามารถในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้ประชาชนในพื้นที่อยู่ดีมีสุข ได้รับความสะดวกสบาย ในเรื่องพื้นฐานของชีวิต เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบการสัญจรไปมา เรื่องสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น และผู้นำท้องถิ่นที่มีภาวะผู้นำที่ดี และมีคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี ส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปด้วยดี ราบรื่น และประชาชนมีความสุข และ (3) ด้านปัจจัยภาวะผู้นำที่มีต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ประชาชนพึงประสงค์ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่น คือ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้นำท้องถิ่น ความรับผิดชอบของผู้นำท้องถิ่น ใน

ส่วนของปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น คือ งบประมาณ เจ้าหน้าที่และบุคลากรในท้องถิ่น การพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่ประชาชนพึงประสงค์ในพื้นที่เทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีอายุและรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนแต่ละกลุ่มมีความคาดหวังต่อบทบาทและลักษณะของผู้นำแตกต่างกันตามประสบการณ์ชีวิต สถานะทางเศรษฐกิจ และความต้องการเฉพาะของกลุ่มตน เช่น กลุ่มวัยหนุ่มสาวอาจให้ความสำคัญกับความทันสมัย ความสามารถในการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีของผู้นำ ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุอาจมองหาความน่าเชื่อถือ ความเป็นธรรม และความสามารถในการดูแลสวัสดิการชุมชน ส่วนกลุ่มที่มีรายได้สูงอาจเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและความโปร่งใส ขณะที่กลุ่มรายได้น้อยอาจต้องการผู้นำที่ใกล้ชิด เข้าใจปัญหาปากท้อง และเข้าถึงได้ง่าย ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของความคาดหวังในภาวะผู้นำ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารุณี หะยิมะเต็ง (2566) การศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะ ภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพรหมวิหาร อติธมโม (2565) คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านวิสัยทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้นำมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของประชาชนต่อคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถมองการณ์ไกลวางแผนพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ประชาชนในยุคปัจจุบันจึงคาดหวังผู้นำที่ไม่ได้ทำงานเฉพาะกิจเฉพาะหน้า แต่มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพจน์ ประไพเพชร (2566) ศึกษาภาวะผู้นำกับการบริหารองค์กรเชิงธุรกิจในโลกยุคใหม่ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในโลกยุคใหม่หรือโลกศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะผู้นำองค์กรธุรกิจมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงมีวิสัยทัศน์เพื่อทำให้การบริหารงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความราบรื่นและพร้อมที่จะเผชิญกับสภาพสังคมหรือบริบทที่เปลี่ยนไปตลอดจนภัยคุกคามต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึง

ด้านความรู้และทักษะ ความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานที่ทำให้ผู้นำสามารถบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับผู้นำที่มีความรู้

รอบด้าน โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีทักษะในการสื่อสาร การประสานงาน และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมปอง สุวรรณภุมมา (2565) การสร้างเสริมคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางการเมืองเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางการเมือง ซึ่งนับได้ว่าผู้นำทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อันเนื่องมาจากผู้นำทางการเมืองในแต่ละท้องถิ่นนั้น เป็นผู้ที่มีอาศัยอยู่ในพื้นที่ มีความเข้าใจในบริบทชุมชน ทั้งทางด้านกายภาพ ภูมิศาสตร์ วิถีชุมชน ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเชื่อว่าผู้นำท้องถิ่นย่อมสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นเข้าใจปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทั้งในระดับหมู่บ้าน ชุมชน และสามารถขับเคลื่อนนำชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น ย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นพื้นฐาน รวมทั้งภาวะผู้นำที่สามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้ ผู้เขียนจึงเห็นว่า การส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางการเมือง จึงจะเป็นประโยชน์อย่างมากทั้งในการร่วมกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจูงใจให้ประชาชนในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น โดยการสร้างเสริมคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางการเมือง ประกอบด้วย การเสริมสร้างให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เสริมสร้างด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัว และเสริมสร้างด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งหากมีการส่งเสริมให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดีแล้วย่อมก่อให้เกิดความศรัทธาจากประชาชน ก่อให้เกิดความเคารพนับถือจากประชาชน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ด้านแรงบันดาลใจ ผู้นำที่สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนในชุมชน จะช่วยสร้างพลังในการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในระดับท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็ง ประชาชนต้องการผู้นำที่ไม่เพียงแต่เป็นผู้บริหาร แต่ยังเป็นผู้จุดประกายและกระตุ้นให้ชุมชนมีพลังในการพัฒนาไปข้างหน้าอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในการพัฒนาท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี ศรีสุข (2561) ยังพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่สามารถแสดงวิสัยทัศน์และส่งผลแรงบันดาลใจต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีแนวโน้มได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างยั่งยืน

ด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ความสามารถในการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นในการทำงานจนบรรลุผล เป็นลักษณะที่ประชาชนเห็นว่าเป็นหัวใจสำคัญของผู้นำในยุคปัจจุบัน ผู้นำที่มีคุณลักษณะนี้จะได้รับความเชื่อถือและสนับสนุนจากประชาชน เพราะแสดงให้เห็นถึงความจริงจัง ตั้งใจ และสามารถนำพาท้องถิ่นไปสู่ความก้าวหน้าได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boyatzis (1982) ที่ระบุว่า “ความสามารถในการตั้งเป้าหมายและการคงความมุ่งมั่น” (Goal orientation and persistence) เป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสนับสนุนโดยงานของ Locke & Latham (1990) ที่เสนอว่า “เป้าหมายที่ชัดเจนและมีความท้าทาย” ช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการทำงานและส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรโดยตรง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านวิสัยทัศน์ จัดอบรมหรือเวิร์กช็อปด้านยุทธศาสตร์และการคาดการณ์อนาคตเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมกำหนดทิศทางพัฒนา และเรียนรู้จากต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ
2. ด้านความรู้และทักษะ ส่งเสริมการพัฒนาความรู้รอบด้าน เช่น การจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยี จัดอบรมต่อเนื่องและสนับสนุนการเข้าร่วมหลักสูตรจากหน่วยงานภายนอก
3. ด้านแรงบันดาลใจ ผู้นำท้องถิ่นที่กระตุ้นให้ผู้นำแสดงความมุ่งมั่น เสียสละ และเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม เพื่อสร้างศรัทธาและความร่วมมือจากประชาชน
4. ด้านการตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ กำหนดเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน พร้อมตัวชี้วัดและการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อความตั้งใจจริงของผู้นำ
5. ด้านความสามารถในการสื่อสาร พัฒนาทักษะการสื่อสารใช้สื่อที่หลากหลาย เปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็น เพื่อสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ขยายพื้นที่การศึกษา ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ หรือ จังหวัด เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นในแต่ละภูมิภาค ซึ่งอาจมีปัจจัยทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือสังคมที่แตกต่างกัน
2. เพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ผู้สูงอายุ กลุ่มชาติพันธุ์หรือผู้มีบทบาททางสังคม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มอย่างแท้จริง
3. ศึกษาปัจจัยแวดล้อมเพิ่มเติมที่อาจมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะของผู้นำที่ประชาชนพึงประสงค์ เช่น ปัจจัยด้านค่านิยมทางสังคม เทคโนโลยี บริบทการเมืองท้องถิ่น หรือแนวโน้มการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ดารุณี หะยิมะเต็ง. (2566). ทศนคติของประชาชนต่อคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 14 (828-842)*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พระพรหมวิหาร อติธมโม (แดนดงยิง). (2565). คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 7(2) : 36-45.
- ภัทรวิ ศรีสสุข. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างแรงบันดาลใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา* มาตรา 249-250. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.

- ศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์น่าน. (2566). *ความสำคัญของภาวะผู้นำท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชน*. วิทยาลัยสงฆ์
นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมาร
- สมปอง สุวรรณภูมา. (2565). การสร้างเสริมคุณลักษณะที่ดีของผู้นำทางการเมืองเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.
วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(2) : 294-300.
- สุพจน์ ประไพเพชร และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำ : แนวคิด ทฤษฎีและองค์ประกอบ. *วารสารครุศาสตร์
ปัญญา*, 2(1) : 59-73.
- Boyatzis, R.E. (1982). *The Competent Manager: A model of Effective Performance*.
NewYork : John Wiley and Sons Inc.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการบริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND 21ST CENTURY ADMINISTRATIVE SKILLS
UNDER THE KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

สุติดาพร แยมศิลป์^{1*}, สาโรจน์ เผ่าวงศ์²

Sutidaporn Yamsilp^{1*}, Saroch Pauwongsakul²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹²Department of Educational Administration, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : Yamsilp2525@gmail.com

วันที่รับบทความ 8 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 24 กันยายน 2568

วันตอบรับบทความ 22 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 308 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมด้านดิจิทัลในองค์กร ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรในองค์กร ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กร และด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อประเมินผลและพัฒนาองค์กร 2) ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตนเอง และด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ (Keywords) : ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to study the digital leadership of school administrators in the 21st century educational management and the relationship between the administrators' digital leadership and their competencies in 21st century educational administration in primary schools under the jurisdiction of the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample used in this research consisted of 308 teachers in educational institutions under the mentioned jurisdiction, selected using stratified random sampling based on school size. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire, with content validity ranging between 0.67–1.00 and a reliability coefficient of 0.89. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient at statistical significance of 0.05. The findings were as follows: 1) The overall digital leadership of school administrators was at the highest level. The highest mean score was in the area of digital vision and technology competency, followed by digital culture development, digital competency in personnel management, digital technology usage in organizational management, and lastly, the use of technology for assessment and organizational development. 2) The administrators' competencies in 21st century educational management were also at a high level. The highest average scores were found in flexibility and adaptability, followed by leadership and accountability, social and cross-cultural skills, initiative and self-direction, and creativity, innovation, and responsibility. 3) In overall aspect, the relationship between digital leadership of school administrators and 21st century administrative skills had a middle positive correlation.

Keywords: The Relationship between digital leadership, administrators, 21ST century administrative skills

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในระบบการศึกษา เรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ที่จะช่วยให้การศึกษามีการพัฒนาและเติบโตไปในวงกว้างซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำโอกาสทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก โดยสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ เทคโนโลยีถูกนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตั้งแต่เริ่มมีการนำเทคโนโลยีแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการศึกษา การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศจากเดิมไปสู่การศึกษาแบบดิจิทัล

เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าถึงแหล่งทรัพยากรความรู้และสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย ระบบการศึกษาต้องสนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลงภายใต้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อการศึกษา (วราภรณ์ พวงสำเนา, 2566)

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือยุทธศาสตร์ที่ 4 ในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย ตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ เป็นต้น ทั้งนี้แนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษามีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทำให้ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับโลกในศตวรรษที่ 21 และโลกแห่งความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประเทศใดที่บริหารจัดการความรู้ได้ดีกว่าย่อมพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้ดีกว่า ซึ่งบุคคลที่จะช่วยพัฒนาด้านการศึกษาได้ดีที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจบริบทของโรงเรียนในยุคดิจิทัลเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่การบริหารโรงเรียน ห้องเรียน ครู และบุคลากรได้อย่างเหมาะสม โดยเริ่มจากการยอมรับเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในระดับบุคคล ผู้บริหาร และครู จากนั้นก็ส่งเสริมให้ครูบูรณาการในศาสตร์การสอน เนื้อหา และเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และการนำเทคโนโลยีสู่การจัดการโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561)

ภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์การ มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการสื่อสาร การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการทำงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องไม่เรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้ตนเอง ฝึกฝนการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้สู่การสร้างสรรค์ผลงาน ผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมใหม่ มีความไวเชิงเทคโนโลยีและสามารถประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ ในการดำรงชีวิตหรือการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดาวรุ่งอรุณ ฤวิการ, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเข้ามาพัฒนาด้านการศึกษาขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนรู้และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมภายในโรงเรียน มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ

บริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายของการชายเนเจอร์ (Sheninger, 2019) จากสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัว ตลอดจนภาวะเสี่ยงต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงสังคมและความทันสมัยทั้งปวงจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่การดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้มีความสามารถในการปรับตัวจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้และ ทักษะชีวิต (ทศนา แชนณี, 2555) และต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) ศตวรรษที่ 21 กลายเป็นโจทย์สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาจะต้องเกิดความเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ การจัดการศึกษาในรูปแบบเดิม ๆ การสอนแบบเดิม ๆ ที่เน้นการถ่ายทอดจากครูผู้สอนใช้ไม่ได้อีกต่อไปจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโลกของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการด้านการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบที่จะบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ (พิกุล นามสูง, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการศึกษาให้ได้ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ดีเลิศได้ เพื่การบรรลุเป้าประสงค์ทางการศึกษาและสามารถยกระดับศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดทักษะการแข่งขันที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันเป็นแรงขับที่ท้าทายอย่างมากต่อโลกอนาคต ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน แม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวระดับชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารที่ทำให้โลกเชื่อมโยง การศึกษาจึงเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้องเน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับเทคโนโลยีดิจิทัล เกิดจากการขาดแคลนแรงงานทักษะขั้นสูงซึ่งถือว่าเป็นกำลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ยุคดิจิทัลในโลกศตวรรษที่ 21 แต่การเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวนี้ ยังขาดความต่อเนื่องอย่างจริงจังของทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับต้องดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา โดยการสร้างคุณภาพการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามสถานการณ์โลกปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (2568) เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 133 โรงเรียน ดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน

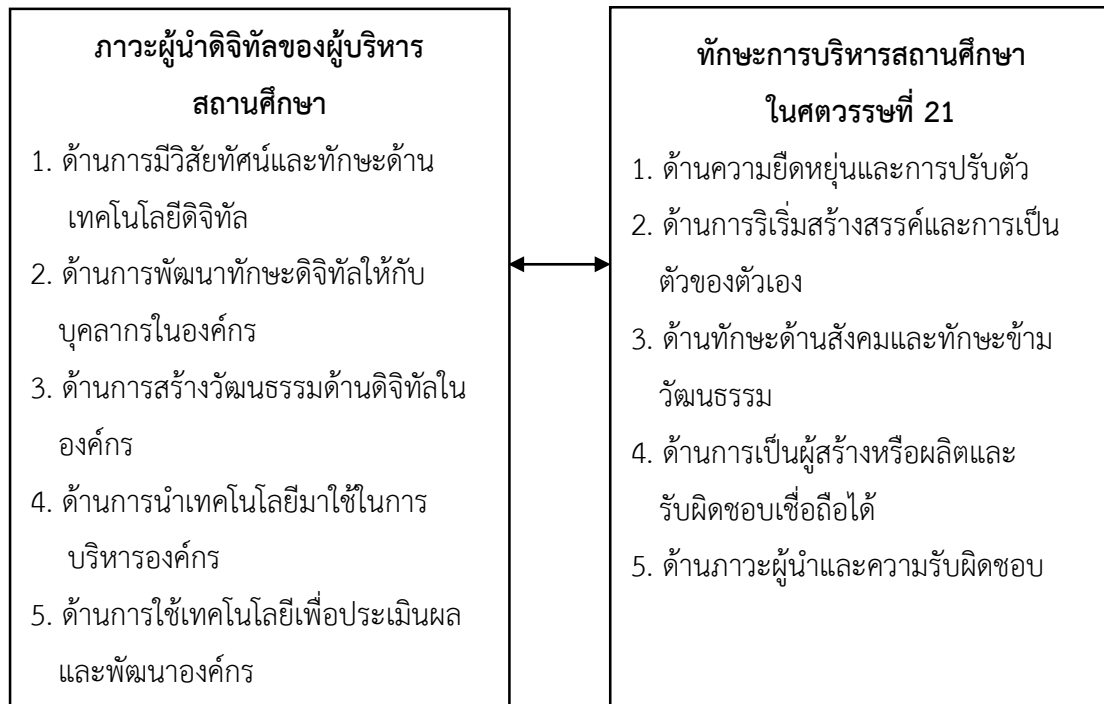
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี นำผลการดำเนินงานมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านวิชาการ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ โดยใช้หลักการบริหารงานคุณภาพวงจร (PDCA) และหลักธรรมาภิบาล เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า ปัญหาประสิทธิภาพของสถานศึกษามีจุดที่ควรพัฒนา ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาบางส่วนขาดความรู้ ไม่นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงทัศนคติในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ พันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 ด้านการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพมีความเป็นมืออาชีพ สมรรถนะด้านภาษา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล แต่เนื่องจากสภาพปัญหาที่แตกต่างกันตามสภาพบริบทของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ส่งผลให้เกิดความยุ่งยากในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขาดแคลนครูเนื่องจากการโยกย้ายบ่อย งบประมาณไม่เพียงพอ เป็นพื้นที่ห่างไกล บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และมีภาวะผู้นำดิจิทัลมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับผู้เรียนมากที่สุด และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ พัฒนภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง และสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1,539 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวน 308 คน ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา จำนวน 4 ข้อ
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.2 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งมีค่าค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 49 ข้อ และ 0.67 จำนวน 1 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 308 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน

4.3 การวิเคราะห์ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมด้านดิจิทัลในองค์กร ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรในองค์กร ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กร และด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อประเมินผลและพัฒนาองค์กร ดังปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	4.54	0.32	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรในองค์กร	4.51	0.29	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมด้านดิจิทัลในองค์กร	4.52	0.29	มากที่สุด
4. ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กร	4.51	0.33	มากที่สุด
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อประเมินผลและพัฒนาองค์กร	4.48	0.35	มาก
รวมเฉลี่ย	4.51	0.24	มากที่สุด

2. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะ ข้ามวัฒนธรรม ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง และด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและ รับผิดชอบเชื่อถือได้ ดังปรากฏตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

ทักษะการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.63	0.28	มากที่สุด
2. ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง	4.54	0.30	มากที่สุด
3. ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม	4.59	0.31	มากที่สุด
4. ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบเชื่อถือได้	4.54	0.32	มากที่สุด
5. ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.60	0.32	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.58	0.22	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะทักษะการบริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังปรากฏตาราง ที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)						
ภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหาร	ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{รวม}
X ₁	0.16**	0.17**	0.13**	0.42**	0.33**	0.34**
X ₂	0.26**	0.21**	0.23**	0.42**	0.33**	0.40**
X ₃	0.16**	0.16**	0.22**	0.48**	0.29**	0.37**
X ₄	0.23**	0.27**	0.27**	0.46**	0.36**	0.44**
X ₅	0.23**	0.33**	0.40**	0.54**	0.39**	0.53**
X _{รวม}	0.27**	0.31**	0.33**	0.61**	0.45**	0.55**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร เพื่อแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำ มีความรู้ ความเข้าใจ การปรับตัวตระหนักถึงความต้องการในด้านดิจิทัล กล้าเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงมีกลยุทธ์เพื่อหล่อหลอมวัฒนธรรมดิจิทัลภายในองค์กรเพื่อร่วมรับการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลาส่งเสริมบุคลากรได้ทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ ตามแนวทางในการสร้างบุคลากรทางดิจิทัล สามารถใช้สื่อดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ การจัดการเรียนรู้ และนำมาบริหารงานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังที่ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัล เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจ และกลไกสำคัญของสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองเป้าหมายขององค์กรได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง โดยต้องมีทักษะการบริหารรอบด้านจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างบรรยากาศ และการจูงใจบุคลากรในการทำงานให้เกิดการทำงาน

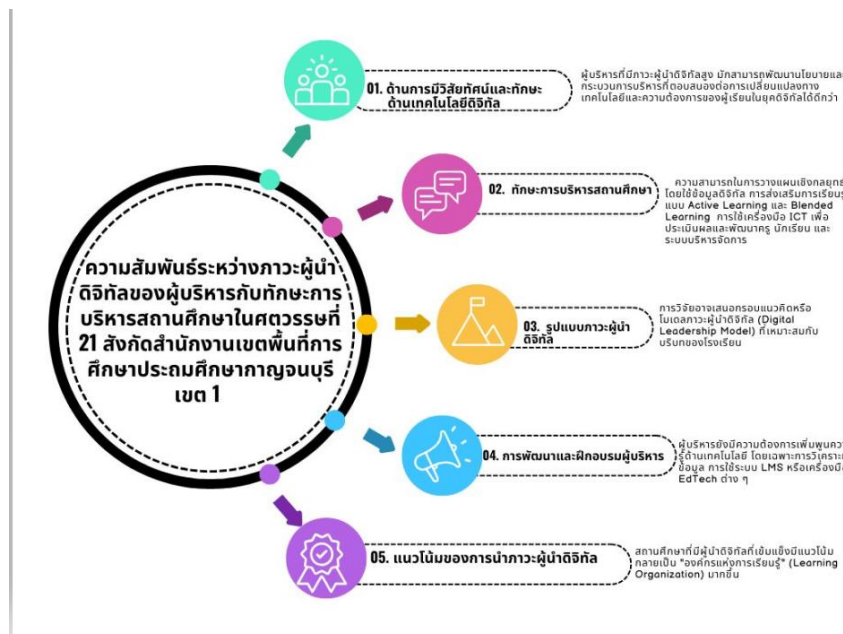
และการสื่อสารในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความชำนาญ และสามารถใช้กระบวนการบริหารที่เป็นระบบ และได้รับการยอมรับเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาและสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักว่าภาวะผู้นำยุคดิจิทัลเป็นอีกหนึ่งปัจจัยกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาผู้บริหารที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมี การบริหารจัดการ มีความสามารถในการบังคับบัญชา จูงใจให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติตามและทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผู้นำในด้านการใช้ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์กรต้องมีภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล โดยเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการขับเคลื่อนองค์กร ปรับโครงสร้างให้ยืดหยุ่น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากร และสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในองค์กร เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับบริบทและองค์กร โดยผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จึงได้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนเป็นผู้นำทั้งทางด้านวิสัยทัศน์ เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรในองค์กร การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารองค์กร และด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อประเมินผลและพัฒนาองค์กร เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความสามารถในการปรับตัวขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย มณีวรรณ เหมือนนาค (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่เมื่อพิจารณาเป็นหลายคู่ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลกับด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีวิสัยทัศน์และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการดำเนินงานในสถานศึกษาสามารถมองการไกล สร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถเรียนรู้ปรับตัว พัฒนาตนเอง และสร้างนวัตกรรม เพื่อนำมาบูรณาการเทคโนโลยีสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการการทำงานขององค์กร เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร และการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เป็นหน้าที่ของทุกคนในองค์กรเพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ ซึ่งเป้าหมายสำคัญคือการมุ่งทำให้เกิดกระบวนการปฏิบัติงานลงสู่กระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดีในการ จัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน แต่ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะสร้างวัฒนธรรม คือ ทักษะความสามารถในการจัดการกับตนเองและการสื่อสารจัดการกับบุคคลอื่นจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างและเคารพในความหลากหลาย มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาและการปรับตัว การมีปฏิสัมพันธ์การให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กร การคำนึงถึงความแตกต่างที่ตัวบุคคลการปรับตัวในการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างเต็มความสามารถ โดยมีได้นำวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีมาใช้แทนปัจจัยหลัก กล่าวคือ การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบุคคลมากกว่าการมุ่งแต่ผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัย รัษฎรัตน์ บัวแย้ม และนิคม นาคอ้าย (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากงานวิจัยครั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ทำให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูง มักสามารถพัฒนานโยบายและกระบวนการบริหารที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ดีกว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจ การสื่อสารภายในโรงเรียน และการพัฒนาครูมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษา จึงมีภาพประกอบแนวคิด ดังนี้

สรุป

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมด้านดิจิทัลในองค์กร ด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้กับบุคลากรในองค์กร ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กร และด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อประเมินผลและพัฒนาองค์กร
2. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้าม

วัฒนธรรม ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง และด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบ เชื่อถือได้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยมีการคำนึงถึงความเหมาะสม และประสิทธิภาพของระบบที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งควรสนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของการดำเนินงานภายในองค์กรผ่านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้สามารถวางแผนและบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการใช้ผลการประเมินจากการดำเนินงานเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพัฒนางานทั้งระบบอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินและพัฒนางานของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับการทำงานอย่างมืออาชีพ โดยผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในการบริหารที่ชัดเจน มีข้อมูลสนับสนุน สามารถตรวจสอบได้ และนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการให้ทันสมัย โปร่งใส และได้รับการยอมรับทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนของสถานศึกษา

1.3 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมผลักดันเพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้พัฒนาความรู้ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถร่วมงานกันได้อย่างมีคุณภาพและไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.2 ควรศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.3 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง (References)

- ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญรัตน์ บัวแย้ม และนิคม นาคอ้าย. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7 (1), 235-252.
- พิกุล นามสูง. (2565). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*, 1(2), 30-43.
- มณีวรรณ เหมือนนาค. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมเบญจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10 (38), 61-62.
- วราภรณ์ พวงสำเภา และชนมณี ศิลาณกิจ. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร. ค้นจาก <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JCIM/article/view/1766/1087>.
- ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2564). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4), 216-224.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. กาญจนบุรี : ผู้แต่ง
- _____. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568*. กาญจนบุรี : ผู้แต่ง
- Krejcie, R. V. & Morgan, D.W. (1970, Autumn) Determining Sampling Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Martin, J. (2010). *The Meaning of the 21st Century*. Bangkok: L. T. P.
- Sheninger, E. (2019). *Digital leadership : Changing paradigms for changing time*. California, CA : Sage Publications.

แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
GUIDELINES FOR DEVELOPING SOFT SKILLS AND ACADEMIC ADMINISTRATION
IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE NONTHABURI SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

เอกรักษ์ ไชยสถาน^{1*}, เบญจวรรณ ศรีมารุต², มินมาส พรานป่า³

Eakarak Chaiyasatarn^{1*}, Benjawan Srimarut², Meanmas Prampa³

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

^{1,2,3}Department of Educational Administration, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat
University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : eakarak63@gmail.com

วันที่รับบทความ 21 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 30 กันยายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 3 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 4) แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมพันธ์สหพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) จรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$ S.D. .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 4.29$ S.D. .52) ทักษะความเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 4.23$ S.D. .51) ทักษะการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.20$ S.D. .58) ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 4.15$ S.D. .79) และ ทักษะการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.15$ S.D. .58) 2) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$ S.D. .65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดผลและประเมินผล ($\bar{x} = 4.35$ S.D. .65) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.35$ S.D. .61) การนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.33$ S.D. .66) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.31$ S.D. .67) 3) จรรยาบรรณ

ผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 4) แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะด้านการวางแผนกลยุทธ์และการจัดการ เช่น SWOT การทำแผนร่วมกับทีมงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารแบบสองทาง การพูดอย่างมีศิลปะ และการรับฟังอย่างตั้งใจ การสื่อสารเชิงบวก ใช้เครื่องมือสื่อสารที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สะท้อนความคิดเห็นได้ 3) ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ และทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ย รวมถึงการนิเทศอย่างเป็นระบบ 4) ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรม Team Building การสร้างแรงจูงใจ จัดการยกย่องเชิดชูเกียรติ มอบหมายงานตามความถนัด และสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม 5) ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม และวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้วยการฝึกสติ การปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส การสร้างค่านิยมองค์กรที่ยึดโยงกับความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และความเมตตา 6) ผู้บริหารจะต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนงานวิชาการ อบรมทักษะดิจิทัล นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ทั้งหมดนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : จรรยาบรรณ, การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาผู้บริหาร

Abstract

This study aimed to investigate: 1) the level of soft skills of school administrators, 2) the level of academic administration performance of school administrators, 3) the relationship between soft skills and academic administration in schools, and 4) guidelines for developing school administrators' soft skills in relation to academic administration under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi. The sample consisted of 330 teachers from schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi. The research instruments were a questionnaire with a reliability coefficient of 0.98 and a semi-structured interview. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that: 1) the overall level of administrators' soft skills was high ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.60$). In descending order, the mean scores were: problem-solving skills ($\bar{x} = 4.29$, $SD = 0.52$), leadership ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.51$), communication ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.58$), ethics and morality ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.79$), and teamwork ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.58$); 2) the overall level of academic administration was high ($\bar{x} = 4.34$, $SD = 0.65$), with the highest means in assessment and evaluation ($\bar{x} = 4.35$, $SD = 0.65$), learning process development ($\bar{x} = 4.35$, $SD = 0.61$), educational supervision ($\bar{x} = 4.33$, $SD = 0.66$), and curriculum development ($\bar{x} = 4.31$, $SD =$

0.67); 3) there was a statistically significant positive correlation between soft skills and academic administration at the moderate level ($r, p < .01$). 4) guidelines for enhancing school administrators' soft skills to strengthen academic administration were identified in six key areas: a) strategic planning and management skills through workshops, team-based planning, and PLC b) two-way communication skills through constructive dialogue, attentive listening, positive communication, and the use of multiple communication tools; c) problem-solving and decision-making skills through systematic training, case study analysis, negotiation, and structured supervision; d) team-building activities, recognition programs, task delegation, and participatory organizational culture; e) ethics, morality, and emotional intelligence through mindfulness practice, emotional regulation, transparency, and fostering core values of honesty, responsibility, and compassion; and f) the integration of technology and innovation work through digital skill training, innovative teaching practices, and the effective use of communication technologies. These findings emphasize the importance of strengthening soft skills as a strategic approach to achieving effective and sustainable academic administration.

Keywords: soft skills, academic administration, Leadership Development

บทนำ (Introduction)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ (จิตรรัตน์ วรณพันธ์, 2563) งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะที่เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องการบริหารหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อที่จะนำองค์กรก้าวสู่ความสำเร็จ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (ธัญญารักษ์ สังข์เมือง, 2565) ปัจจุบันการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ทักษะหรือความสามารถที่แต่ละคนมีเกี่ยวกับเรื่องงาน เพราะทักษะเกี่ยวกับเรื่องงานมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะอื่น ๆ ให้องค์กรสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในช่วงแรกของการเข้าสู่ตำแหน่งในปัจจุบันหลายคนนั้นได้ถูกสอน และมีความพร้อมสำหรับทักษะวิชาชีพเฉพาะ (Hard Skills) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการการบริหารงานในสถานศึกษาแต่กลับขาดทักษะทางอารมณ์และสังคม (Soft Skills) ที่เป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ที่ทุกคนต้องพัฒนาให้เกิดในตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะทางอารมณ์และสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างมากที่ต่างก็ให้ความสำคัญและต้องการทักษะทางอารมณ์และสังคมของคนยุคใหม่ที่เข้ามาทำงานอย่างมาก ครุส่วนใหญ่ต้องการผู้บริหารที่มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ได้แก่ การมีจริยธรรมในการทำงานความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมานั้นเป็นทักษะทางอารมณ์และสังคม

แม้ว่าในปัจจุบันรูปแบบองค์กรจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายก็ตาม แต่เทคโนโลยีก็ไม่สามารถเข้ามาแทนที่บุคคลได้ทั้งหมด ทักษะทางอารมณ์และสังคม จึงมีความสำคัญต่อผลลัพธ์ในด้านตลาดแรงงาน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในอนาคต

ราชบัณฑิตยสถาน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2565) อธิบายว่าทักษะ (Skills) ประกอบด้วยสมรรถนะทักษะ (Hard Skills) และ จรณทักษะ (จะระนะ) หรือ Soft Skills เป็นทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติเฉพาะของบุคคล คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย อธิบายว่าจรณทักษะ หมายถึง ทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลในเรื่องความฉลาด ความสามารถทางอารมณ์ หรือความมีคุณธรรม มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น บุคลิกภาพ อุปนิสัย ความสุภาพ ความนุ่มนวลในการเข้าสังคม การใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ความเป็นมิตร การมองโลกในแง่ดีมีจิตภาวะ มีความคิดริเริ่ม สามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ความเข้าใจความเป็นจริงของสภาพการณ์ต่าง ๆ จรณทักษะเป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้บุคคล สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถทำงาน ประกอบอาชีพให้ก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี ในด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล เรียกว่า สมรรถนะด้านเก่งคนที่เพิ่มเสริมจากสมรรถนะด้านเก่งงาน ครอบคลุมสมรรถนะด้านการบริหารตนเอง บริหารเวลา จัดการตนเอง จูงใจตนเอง ความมั่นใจในตนเอง เชาว์อารมณ์ และด้านการทำงานร่วมกับคนอื่น การจูงใจ การบริหารทีมงาน การสื่อสาร การนำเสนอ การจัดการข้อโต้แย้งการบริหารคนคือ การจัดการการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษางานวิจัยของ พัทรินทร์ ถาบันแก้ว (2565) พบว่าทักษะการสื่อสารของผู้บริหารและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สุภัตรา สกุลแก้วและทับทิมทอง กอบัวแก้ว (2566) ที่กล่าวว่า ทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเลือกใช้รูปแบบของการสื่อสารให้เหมาะสมต่อสถานการณ์ เพื่อมิให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคลากรหรือความผิดพลาดของงานกับองค์กร จนนำมาสู่ความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้ทักษะการสื่อสารอย่างเชี่ยวชาญเพื่อลดปัญหาดังกล่าว เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารมีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ดังนั้น การพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

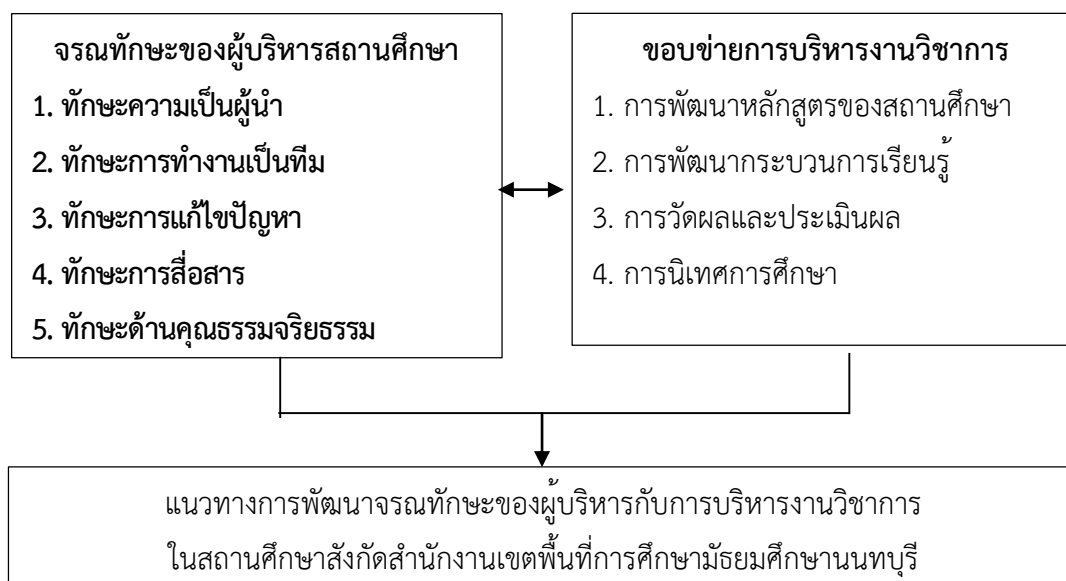
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จรณทักษะเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ทั้งนี้เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาใช้สำหรับเป็นแนวทางในการวางนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภูสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาใช้

สำหรับกำหนดนโยบายและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นเพื่อให้
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods
Research)

1. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
1.1 เชิงปริมาณ

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1,831 คน จากสถานศึกษา 18 แห่ง

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 330 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน (Stratified Random Sampling) จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.2 เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จาก ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ผู้บริหารการศึกษา หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 5 คน เลือกโดยการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก จาก ผลงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ชุดได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสอบถามและชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาระดับและความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ จรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 4 ทักษะได้แก่ 1. ทักษะความเป็นผู้นำ 2. ทักษะการทำงานเป็นทีม 3. ทักษะการแก้ไขปัญหา 4. ทักษะการสื่อสาร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1932) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ประกอบไปด้วยขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ 1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลและประเมินผล 4. การนิเทศการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1932) โดยกำหนดค่าระดับของช่วงคะแนน เป็น 5 ระดับ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC)
 - 2.2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	129	39.09
หญิง	201	60.91
รวม	330	100.00
2. อายุ		
อายุ 21 - 30 ปี	88	26.67
อายุ 31 - 40 ปี	112	33.94
อายุ 41 - 50 ปี	84	25.45
อายุ 51- 60 ปี	46	13.94
รวม	330	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ระดับปริญญาตรี	226	68.48
ระดับปริญญาโท	104	31.52
รวม	330	100.00
4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	84	25.45
ตั้งแต่ 5-10 ปี	91	27.58
ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	155	46.97

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
รวม	330	100.00

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 330 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 60.91 เป็นเพศชาย 129 คน คิดเป็นร้อยละ 39.09 มีอายุส่วนใหญ่ 31 - 40 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.94 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 25.45 อายุ 51- 60 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.94 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี 226 คน คิดเป็นร้อยละ 68.48 ระดับปริญญาโท 104 คน คิดเป็นร้อยละ 31.52 ช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่มากที่สุด คือ ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 46.97 ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 25.45 ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 27.58

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับจรรยาบรรณของผู้บริหารในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวม (n=330)

จรรยาบรรณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
1. ทัศนคติความเป็นผู้นำ	4.23	.51	มาก	2
2. ทัศนคติการทำงานเป็นทีม	4.15	.58	มาก	5
3. ทัศนคติการแก้ปัญหา	4.29	.52	มาก	1
4. ทัศนคติการสื่อสาร	4.20	.58	มาก	3
5. ทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.15	.79	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	.60	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า จรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$ S.D.= .60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทัศนคติการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 4.29$ S.D.= .52) ทัศนคติความเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 4.23$ S.D.= .51) ทัศนคติการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.20$ S.D.= .58) ทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 4.15$ S.D.= .79) และ ทัศนคติการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.15$ S.D.= .58)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นโดยภาพรวม (n=330)

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.31	.67	มาก	4
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.35	.61	มาก	2
3. การวัดผลและประเมินผล	4.35	.65	มาก	1
4. การนิเทศการศึกษา	4.33	.66	มาก	3
รวม	4.34	.65	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. .65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.35$, S.D. .65) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. .61) การนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. .66) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.31$, S.D. .67)

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณกับการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

ความสัมพันธ์	B1 การพัฒนา หลักสูตรของ สถานศึกษา	B2 การพัฒนา กระบวนการ เรียนรู้	B3 การ วัดผลและ ประเมินผล	B4 การ นิเทศ การศึกษา	BB การ บริหารงาน วิชาการ
A1 ทักษะความเป็นผู้นำ	.577**	.544**	.510**	.578**	.574**
A2 ทักษะการทำงานเป็นทีม	.554**	.544**	.487**	.596**	.567**
A3 ทักษะการแก้ปัญหา	.464**	.417**	.436**	.520**	.479**
A4 ทักษะการสื่อสาร	.418**	.426**	.403**	.473**	.447**
A5 ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม	.760**	.737**	.752**	.758**	.866**
AA จรรยาบรรณของผู้บริหาร	.652**	.628**	.612**	.684**	.670**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกใน

ระดับปานกลาง($r = .670$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ จรณทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม กับการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .760$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ จรณทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม กับการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .758$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ จรณทักษะด้านการสื่อสาร กับการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง($r = .403$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ง่าย เสริมสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และความใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารกับครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปฏิฐาน คณานุรักษ์ และกานต์ เนตรกลาง (2567) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ระดับจรณทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับการตัดสินใจ ให้ความไว้วางใจ เชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากร และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรดำเนินงานบรรลุผลตามภารกิจที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวัดผลและประเมินผลมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการมอบหมายและส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม มีการควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามวิธีการและเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน โดยสอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ และมีการกำหนดระเบียบวิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อวัดทักษะความสามารถและการพัฒนาของผู้เรียนอย่างชัดเจน รวมถึงผู้บริหารมีการสนับสนุนการนำผลจากการวัดและประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและ สถานศึกษาในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีกระบวนการในการทำงาน และปฏิบัติการกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นมืออาชีพ คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบ และการบริหารแบบร่วมมือ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น, 2566) สอดคล้องกับ ชนิสร

พรมโคตร และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2565) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาพบว่าการบริหารสถานศึกษาในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมและรายด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ด้านการบริหารวิชาการกับด้านความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนานักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ให้มีเจตคติทางบวก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาวัฏของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเกิดจากหลายปัจจัยร่วมกัน เช่น โรงเรียนในพื้นที่อาจมีความแตกต่างจากจังหวัดอื่น ซึ่งอาจทำให้ต้องใช้รูปแบบการบริหารที่ยืดหยุ่นและเน้นการบริหารภาพรวม กลุ่มตัวอย่างในนนทบุรีอาจมีความคาดหวังที่สูงต่อบทบาทของผู้บริหาร จึงให้คะแนนน้อยลงเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ซึ่งอาจส่งผลให้คะแนนความสัมพันธ์ที่ได้ต่ำกว่าความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา สุขแก้ว (2567) ที่ศึกษาจรรยาวัฏของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาวัฏกับการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกปานกลาง ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของจรรยาวัฏ (Soft Skill) ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า จรรยาวัฏทั้ง 8 จรรยาวัฏร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง

4. แนวทางการพัฒนาจรรยาวัฏของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน สังเคราะห์ข้อมูลเป็นแนวทางการพัฒนาจรรยาวัฏของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้ 6 ด้าน ดังนี้

4.1 การพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะด้านการวางแผนกลยุทธ์และการจัดการ เช่น SWOT การทำแผนร่วมกับทีมงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดประชุมแลกเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับครู สื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน และทำให้เห็นว่าทุกคนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา สร้างสื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์ เช่น แผนภาพ โปสเตอร์ วิดีโอ ใช้กรณีศึกษาภายในโรงเรียนเป็นช่องทางสื่อสารวิสัยทัศน์สู่ห้องเรียน ฝึกอบรมด้านการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ หรือการสื่อสารภาวะผู้นำ ใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการรับฟังเชิงลึก (Deep Listening) เสริมความรู้ด้านการบริหารหลักสูตร การวางแผนการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้

4.2 การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารแบบสองทาง การพูดอย่างมีศิลปะและการรับฟังอย่างตั้งใจ การสื่อสารเชิงบวก ใช้เครื่องมือสื่อสารที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สะท้อนความคิดเห็นได้ สร้างวัฒนธรรมของโรงเรียนให้เป็นมิตรและเอื้อต่อการพูดคุยแลกเปลี่ยน การฟังเสียงของครูและนักเรียนจะช่วยให้เรารู้จุดอ่อนจุดแข็งจริงๆ และเมื่อมีความเข้าใจกัน ความรักและความสามัคคีก็จะเกิดขึ้น ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความเคารพ ความเข้าใจ และการยอมรับความแตกต่างสร้าง

กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ เช่น “ชั่วโมงแลกเปลี่ยนเรียนรู้”, “กิจกรรมละลายพฤติกรรม” พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและการสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันที่ส่งเสริมขวัญกำลังใจและความสามัคคี พัฒนาทักษะการเป็นผู้นำที่สนับสนุนและเสริมพลังให้ทีมงาน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มวิชาการ

4.3 การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างเป็นระบบ และทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ย รวมถึงการนิเทศอย่างเป็นระบบ ฝึกทักษะการวางแผนแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักคุณธรรม เน้นการพิจารณาผลกระทบและทางเลือกอย่างรอบคอบก่อนลงมือดำเนินการ ตั้งทีมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันทบทวนและปรับแผนอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการพิจารณาและเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยคำนึงถึงหลักเหตุผลความถูกต้องตามหลักคุณธรรม และการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ผลลัพธ์เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่สัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ใช้เครื่องมือ เช่น แผนผังสาเหตุ (Fishbone Diagram), SWOT Analysis ฝึกรอบมการคิดวิเคราะห์เชิงระบบ (Systemic Analysis) สำหรับผู้นำการศึกษา ใช้วิธีระดมสมอง (Brainstorming) หรือวงสนทนา (Dialogue) เพื่อหาทางออก สร้างทีมแก้ปัญหาวิชาการเฉพาะกรณี เช่น ทีมลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ ใช้การเจรจาไกล่เกลี่ย (Conflict Resolution) หากเกิดปัญหาภายในทีมวิชาการ

4.4 การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม จัดกิจกรรม Team Building การสร้างแรงจูงใจ จัดการยกย่องเชิดชูเกียรติ มอบหมายงานตามความถนัด และสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม ฝึกทักษะการสื่อสารที่ชัดเจน กระชับ และมีประสิทธิภาพกับครู บุคลากร ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการฟังอย่างตั้งใจและการสร้างบรรยากาศที่เปิดรับความคิดเห็น นอบน้อม/พัฒนาตนเองด้านทักษะการพูดในที่ประชุม การโน้มน้าวใจ และการสื่อสารในสถานการณ์วิกฤต ฝึกใช้เทคนิค “สื่อสารเพื่อขับเคลื่อนวิชาการ” เช่น การอธิบายผลประโยชน์ การวางแผนการสอน หรือการถ่ายทอดเป้าหมายให้ครูเข้าใจง่าย ฝึกการสื่อสารโน้มน้าวด้วยเทคนิค 3C Clarity – ความชัดเจน Conviction – ความเชื่อมั่น Connection – การเชื่อมโยงกับความรู้สึกและเป้าหมายของอีกฝ่าย

4.5 การพัฒนาทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารจะต้องพัฒนาทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม และวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้วยการฝึกสติ การปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส การสร้างค่านิยมองค์กรที่ยึดโยงกับความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และความเมตตา เสริมสร้างคุณธรรมในการบริหารงาน เช่น ความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และความโปร่งใส พัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ เพื่อจัดการกับความเครียด ความขัดแย้ง และสถานการณ์วิกฤตอย่างเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมองค์กร ใช้การจดบันทึกสะท้อนตนเอง (Reflection Journal) หลังการประชุมหรือเหตุการณ์สำคัญ ฝึกสังเกตอารมณ์ก่อนพูด เพื่อทบทวน ใช้เทคนิค CBT (Cognitive Behavioral Technique) เบื้องต้น เพื่อปรับความคิดก่อนแสดงพฤติกรรม

4.6 การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ผู้บริหารจะต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนงานวิชาการ อบรมทักษะดิจิทัล นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลทางวิชาการ ทั้งนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
 - 1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการวางแผน วิเคราะห์เชิงระบบ และการประเมินสถานการณ์ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.2 ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามเขตพื้นที่ โดยเฉพาะจากพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณกับงานวิชาการในระดับสูง เพื่อถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินบทบาทตนเองในการบริหารงานวิชาการ และหากพบว่ามี ความห่างระหว่างบทบาทตามทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ควรปรับกระบวนการทำงานโดยอาศัยจรรยาบรรณเป็นหลัก
 - 2.2 ครูและบุคลากรควรได้รับการส่งเสริมให้เข้าใจบทบาทของผู้บริหาร เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการโดยใช้วิทยุทัศน์ร่วม
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต
 - 3.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ในลักษณะเปรียบเทียบระหว่างหลายเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ เห็นภาพรวมที่ชัดเจนของปัจจัยเชิงบริบท
 - 3.2 ควรศึกษาด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเข้าใจกลไกการใช้จรรยาบรรณในสถานการณ์จริง
 - 3.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณกับตัวแปรอื่น เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความพึงพอใจของครู หรือนวัตกรรมทางการเรียนรู้ เพื่อขยายผลการวิจัยในมิติที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชนิสรา พรหมโคตร และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. 2565. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2565).
- ธนิดา สังข์เมือง. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. การค้นคว้าอิสระ. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ธิดารัตน์ วรรณพันธ์. (2563). ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน 2563 หน้า 217– 228.
- ปฎิฐาน คณานุรักษ์ และกานต์ เนตรกลาง. 2567. แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 4. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567.
- ปัทมา สุขแก้ว. 2567. จรรยาบรรณของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*. ปีที่ 18 ฉบับที่ 61 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2567.
- พัชรินทร์ ถาบันแก้ว. (2565). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. ปีที่ 12 ฉบับที่ 46 มกราคม - มีนาคม 2567 หน้า 171-181.
- สุภัทรา สกุลแก้ว และทับทิมทอง กอบัวแก้ว. (2566). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ. *เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5*. วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566 หน้า 1105 – 1112.
- สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565). Soft Skills. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://legacy.orst.go.th/?s=soft+skill>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ธันวาคม 2567.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, Rensis. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, no. 22 : 55-55.

การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรค์นวัตกรรม
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

DEVELOPMENT OF A SHORT COURSE MANAGEMENT PROCESS TOWARDS
CREATING INNOVATIONS FOR LIFELONG LEARNING IN SURIN PROVINCE

กนกกานต์ ลายสนธิ^{1*}, ศรัญญา นาเหนือ², สุนันสินี สีหะวงษ์³, พิมพลดา วิศิษฐ์กิตติกร⁴

Kanokgan Laison^{1*}, Saranya Nanua², Sunansinee Seehawong³, Pimlada Wisitkittikhon⁴

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

²สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{3,4}สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹Department of Electrical Technology, Faculty of Industrial Technology, Surindra Rajabhat University,
Thailand

*Corresponding Author E-mail : kanokganl@gmail.com

วันที่รับบทความ 7 สิงหาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 29 กันยายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 3 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อสร้างนวัตกรรมกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ การดำเนินการวิจัย ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.863) โดยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการให้บริการสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 1.003) รองลงมา คือ ด้านการสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.650) ด้านการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.985) ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 1.002) ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 1.260) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 1.260) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านอัตราค่าลงทะเบียนเข้ารับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 1.002)

นวัตกรรมกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 2) วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้น 3) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น 4) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้น ในกรณีที่เป็น

หลักสูตรระยะสั้นแบบไม่เข้าคลังหน่วยกิต ผู้เรียนที่ผ่านการประเมิน จะได้รับเกียรติบัตร/วุฒิบัตร และกรณีที่
เป็นหลักสูตรระยะสั้นแบบเข้าคลังหน่วยกิต ผู้เรียนที่ผ่านการประเมินหลักสูตรระยะสั้น จะได้รับเกียรติบัตร
และเมื่อเรียนครบตามโครงสร้างหลักสูตร จะสำเร็จการศึกษาได้ปริญญาบัตร

คำสำคัญ (Keywords) : กระบวนการจัดการ, หลักสูตรระยะสั้น, การเรียนรู้ตลอดชีวิต, การสร้างสรรค์
นวัตกรรม

Abstract

This research aimed to develop a short course curriculum management process to foster innovation for lifelong learning in Surin Province, as well as to create an innovative model for short course curriculum management supporting lifelong learning in the region. The study employed a mixed- methods approach, combining quantitative research using questionnaires and qualitative research through in-depth interviews.

The results of the analysis of opinions on the overall short course curriculum management process for lifelong learning revealed a high level of agreement ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.863). All aspects were rated at a high level, with the average scores ranked from highest to lowest as follows: Provision of facilities – high level ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 1.003) Needs assessment and analysis for short course development – high level ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.650) Implementation of short course training – high level ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.985) Services and publicity – high level ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 1.002) Measurement and evaluation – high level ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 1.260) Utilization of knowledge gained – high level ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 1.260) Registration fees – high level ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 1.002).

The innovative short course curriculum management process for lifelong learning in Surin Province consists of four main steps: Surveying the needs of target groups Analyzing the demand for short courses Designing and developing short course curricula Publicizing short course curricula In the case of non-credit short courses, learners who pass the evaluation will receive a certificate of completion. For credit-bearing short courses, learners who successfully complete the short course evaluations will receive a certificate and, upon fulfilling the full curriculum requirements, will be eligible to graduate with a degree.

Keywords : Management Process, Short Course, Lifelong Learning, Innovation

บทนำ (Introduction)

ประกาศกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบ
คลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2562 นั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จึงได้จัดทำระเบียบมหาวิทยาลัย

ราชภัฏสุรินทร์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการหลักสูตร พ.ศ.2562 ได้กำหนดปัจจัยในการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้ 1) เป็นหลักสูตรที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น สังคมและตลาดแรงงาน โดยคาดว่าจะมีผู้เรียนตามแผนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในอนาคต หรือตอบสนองต่อนโยบายการบริหารและการพัฒนางานด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย 2) เป็นหลักสูตรที่มีความพร้อมสำหรับการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และเกณฑ์มาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) เป็นหลักสูตรที่ส่งผลให้เกิดความคุ้มค่าตามนโยบายของสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งการบูรณาการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยและหน่วยงาน

นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่างๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล การมีระบบเทียบโอนประสบการณ์ระบบธนาคารหน่วยกิต มาตรการจูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และทบทวนทักษะพื้นฐาน โดยระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การพัฒนาทัศนคติและแรงบันดาลใจที่อยากเรียนรู้ การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์, 2565)

คณะผู้วิจัย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย เพื่อให้การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์สอดคล้องตามความมุ่งหมายและหลักการสนองความต้องการและความจำเป็นของบุคคล ในรูปของการศึกษาต่อเนื่องที่เปิดโอกาสให้คนทุกช่วงวัย ได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่มีหลายรูปแบบการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและการให้บริการงานวิชาการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัยมีความน่าสนใจเป็นไปตามกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย จึงมีแนวคิดในการพัฒนาระบบการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมระบบการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย คือ บุคลากรที่รับผิดชอบงานวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมือง บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลแกใหญ่ ที่สามารถตอบคำถามหรือให้ข้อมูลได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 91 คน โดยในการพิจารณาคัดเลือกพิจารณาจากความพร้อมในการมีส่วนร่วม ความสนใจและบทบาทในหน่วยงาน/ชุมชน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตำบลนอกเมือง และตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

1.3 ขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้น ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้น ทั้งหลักสูตรระยะสั้นที่มีในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์และหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความต้องการของชุมชน 2) นวัตกรรมกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลกระบวนการในการจัดการหลักสูตรระยะสั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประเภคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดของการวิจัยในหัวข้อ การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ตามความเป็นจริง มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แบบสอบถามเป็นมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การให้คะแนนมีดังนี้

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด/เห็นด้วยน้อยที่สุด/น้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย/เห็นด้วยน้อย/น้อย

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง/เห็นด้วยปานกลาง/ปานกลาง

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก/เห็นด้วยมาก/มาก

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด/เห็นด้วยมากที่สุด/มากที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลความต้องการหลักสูตรระยะสั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้ตามความเป็นจริง มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

1) การสร้างนวัตกรรมกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีเป้าหมายและทิศทางด้านการนำไปใช้ในเกิดประสิทธิภาพของชุมชน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลกับผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานวิชาการของหน่วยงาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 วิธีการ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ โดยเกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่ากำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีการ ลิเคิร์ท (Boonchum Srisat, 2002) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำข้อสรุปที่ได้มาจากการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ กำจัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยการพิจารณา 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งข้อมูล (Supang Chantawanich, 2004) สรุปผลการวิจัยในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย สรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 สถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 ระดับการศึกษาปริญญาตรีปริญญาตรี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 และอาชีพพนักงานรัฐ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9

1.2 พฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น

สรุปข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3 มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 96.7 มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นในช่วงไตรมาสที่ 1 (เดือนมกราคม – มีนาคม) จำนวน 27 คน คิดเป็น

ร้อยละ 29.7 มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นในวัน เสาร์ – อาทิตย์ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นในช่วงเวลา 9.00 – 12.00 น. จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 มีความสะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นในสถานที่ทำงาน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 มีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นเพื่อวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงานของตนเอง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 72.5

1.3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการ การจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.863) โดยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการให้บริการสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 1.003) รองลงมา คือ ด้านการสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.650) ด้านการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.985) ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 1.002) ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 1.260) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 1.260) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านอัตราค่าลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 1.002)

1.4 ข้อมูลความต้องการหลักสูตรระยะสั้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สรุปข้อมูลความต้องการหลักสูตรระยะสั้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ บรรจุหลักสูตรระยะสั้นในระบบการศึกษา จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 มีความสนใจเข้าเป็นนักศึกษาหลักสูตรระยะสั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 90.1 เลือกหลักสูตรที่เปิดสอนมีความทันสมัย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 คิดว่าหลักสูตรระยะสั้นเรื่องหลักสูตรเลี้ยงไก่ชนมีอาชีพสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ดี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 หลักสูตรระยะสั้นที่สามารถสร้างรายได้/สร้างอาชีพ คือ หลักสูตรเลี้ยงปลาในอาชีพ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 และผู้ตอบแบบสอบถามได้อธิบายว่า หลักสูตรระยะสั้นสามารถนำมาพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพชุมชน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3

ข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า ให้มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องหลักสูตรระยะสั้นให้มากขึ้น ควรอัปเดตความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ และขอให้จัดหลักสูตรนวัตกรรมเพื่อช่วยกันพัฒนาประเทศ

1.5 สรุป กระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.5.1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 1.5.2 วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้น
- 1.5.3 ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น

1.5.4 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้น

2. เพื่อสร้างนวัตกรรมกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

2.1 กระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้น

สรุปกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดังนี้

2.1.1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสำรวจความต้องการ การสร้างแบบสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมระยะสั้น กำหนดขนาดตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่างของกลุ่มเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจากกลุ่มเป้าหมาย

2.1.2 วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรระยะสั้น เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากการสำรวจถึงหัวข้อหลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการ ว่าเป็นหัวข้อหรือมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์หรือไม่ โดยถ้ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ก็สามารถนำรายวิชามาจัดทำหลักสูตรระยะสั้นได้เลย แต่ถ้าไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาหรือเป็นหัวข้อหรือเนื้อหาอื่นๆ จะเป็นการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นหลักสูตรใหม่

2.1.3 ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เป็นการปฏิบัติงานเริ่มตั้งแต่การแต่งตั้งคณะกรรมการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ในหัวข้อที่ต้องการเพื่อให้ได้หลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของชุมชน จะได้หลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของชุมชน โดยสามารถแยกได้ว่าเป็นหลักสูตรระยะสั้นแบบไม่เข้าคลังหน่วยกิต และหลักสูตรระยะสั้นแบบเข้าคลังหน่วยกิต

2.1.4 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้น การเลือกช่องทางการประชาสัมพันธ์ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้นผ่านช่องทางต่าง ๆ จากนั้นสร้างช่องทางการสมัครการเข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้น

2.2 หลักสูตรระยะสั้นแบบไม่เข้าคลังหน่วยกิต

ผู้ที่สนใจเรียนหลักสูตรระยะสั้น กรณีหลักสูตรระยะสั้นแบบไม่เข้าคลังหน่วยกิต มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.1.1 ผู้ที่สนใจ สมัครเรียน ในหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความต้องการเพื่อขึ้นทะเบียนเป็น “ผู้เรียน”

2.1.2 ผู้เรียน เข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยอาจเป็นการอบรมหรือการปฏิบัติการ

2.1.3 เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด

2.1.4 ผู้เรียนที่ผ่านการประเมิน จะได้รับเกียรติบัตร/วุฒิบัตร

2.3 หลักสูตรระยะสั้นแบบเข้าคลังหน่วยกิต

ผู้ที่สนใจเรียนหลักสูตรระยะสั้น กรณีหลักสูตรระยะสั้นแบบไม่เข้าคลังหน่วยกิต มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

2.3.1 ผู้ที่สนใจ สมัครเรียน ในหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นความต้องการเพื่อขึ้นทะเบียนเป็น “ผู้เรียน”

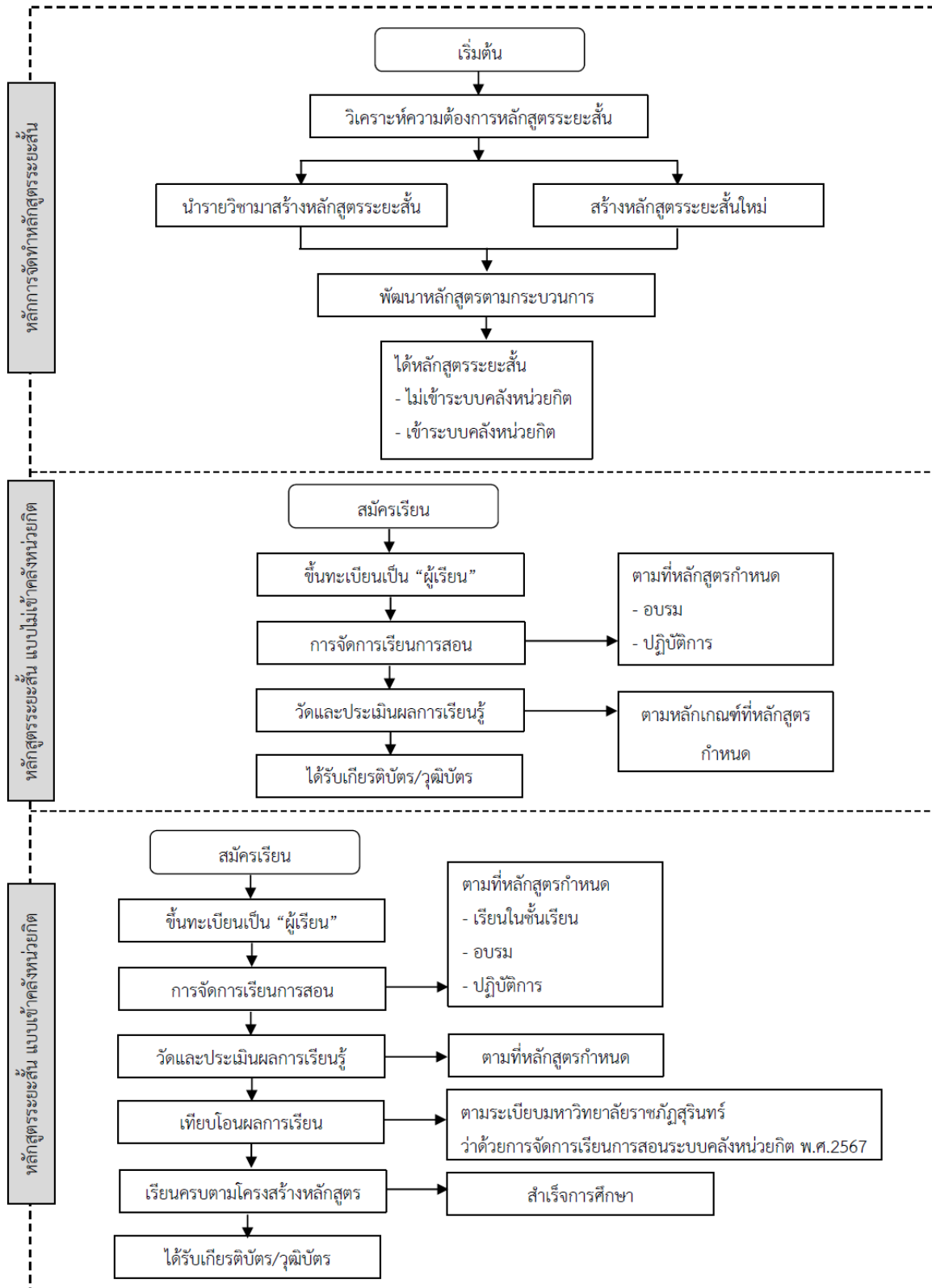
2.3.2 ผู้เรียน เข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยอาจเป็นการเรียนในชั้นเรียน การอบรมหรือการปฏิบัติการ

2.3.3 เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด

2.3.4 หลักสูตรระยะสั้นที่สะสมหน่วยกิตไว้ในคลังหน่วยกิต สามารถขอเทียบโอนผลการเรียนรู้ ตามระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อนับหน่วยกิตสะสมตลอดหลักสูตรได้ เมื่อได้สมัครเข้าศึกษาและขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาในระบบตามหลักสูตรปกติของมหาวิทยาลัย

2.3.5 ผู้เรียนที่ผ่านการประเมินหลักสูตรระยะสั้น จะได้รับเกียรติบัตร และเมื่อเรียนครบหลักสูตร จะสำเร็จการศึกษาได้ปริญญาบัตร

สรุปแผนภาพการดำเนินการ นวัตกรรมกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการดำเนินการวิจัย การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

จากผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ บุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/ประชาชนในพื้นที่ตำบลนอกเมือง ตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ มีนโยบายในการพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามกรอบวัตถุประสงค์ที่มุ่งกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น 2) ด้านอัตราค่าลงทะเบียนเข้ารับการศึกษา 3) ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ 4) ด้านการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น 5) ด้านการให้บริการสถานที่ 6) ด้านการวัดและประเมินผล และ 7) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยแยกพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรระยะสั้น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด ผลการสำรวจนี้เป็นสัญญาณที่ดีที่บ่งชี้ว่าการพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นในจังหวัดสุรินทร์ ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการสร้างหลักสูตรที่ทันสมัย เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนา ควบคู่ไปกับการสำรวจความต้องการของผู้เรียนอย่างละเอียด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี เขาแก้ว (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านอัตราค่าลงทะเบียนเข้ารับการศึกษา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด ชี้ให้เห็นว่านอกเหนือจากราคาที่เหมาะสมแล้ว ผู้เรียนให้ความสำคัญกับ “คุณค่าที่ได้รับ” มากกว่าเพียงแค่ “ราคาที่จ่าย” การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการมอบ “คุณค่า” ที่จับต้องได้ควบคู่ไปกับการกำหนดราคาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ย้อยเสรีสุทธ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของบุคลากรในอุตสาหกรรมยนต์ทั่วไป พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด สืบเนื่องจากด้านการให้บริการและประชาสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการให้ข้อมูลหลักสูตร การรับฟังความคิดเห็น การตอบสนองความต้องการ และการมีระบบแก้ไขปัญหาที่

ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรี ทัพวงษ์, ปวีศา จรตล และนภาพรณ ัญญา (2567) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด ด้านการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ และการเชื่อมโยงความรู้สู่การประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ พงษ์เทศ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรเทศบาลตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรของ เทศบาลตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการให้บริการสถานที่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด ด้านการให้บริการสถานที่แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจในการจัดเตรียมสถานที่ฝึกอบรมที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างดีเยี่ยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความกว้างขวางของห้อง บรรยากาศที่เหมาะสม และความพร้อมของสื่อทัศนูปกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ย้อยเสริมสุทธิ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของบุคลากรในอุษณทรยนต์ทั่วไป พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สืบเนื่องจาก ด้านการวัดและประเมินผลแสดงให้เห็นว่าโดยรวมแล้วผู้เรียนพึงพอใจกับกระบวนการ แต่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบได้ การมีเกณฑ์การวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่หลากหลายก็ได้รับการเห็นด้วยในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ พงษ์เทศ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรเทศบาลตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรของเทศบาลตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นมีระดับมากทั้งหมด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สืบเนื่องจาก ด้านการนำไปใช้ประโยชน์แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเล็งเห็นถึงคุณค่าของหลักสูตรในการพัฒนาชุมชน การเติบโตในสายอาชีพ และการพัฒนาองค์กร การปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเชื่อมโยงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานประจำของผู้เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การเน้นย้ำถึงประโยชน์ที่หลากหลายของการเรียนรู้ และการให้ตัวอย่างที่ชัดเจนของการนำไปใช้ในบริบทต่างๆ อาจช่วยเพิ่มการรับรู้ถึงคุณค่าและกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณิ เขา

แก้ว (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

สรุปกระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ต้องการหลักสูตรระยะสั้น ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เป็นการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นตามกระบวนการจนได้หลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของชุมชน และ ขั้นตอนที่ 4 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้น ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ เป็นกระบวนการจัดการที่ทำให้มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มเป้าหมาย เป็นไปตามความต้องการของเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ มาร์ต พัฒนา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น มีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับออกแบบนวัตกรรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมต้นแบบและตรวจสอบคุณภาพ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรมในสถานการณ์จริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้น สามารถใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ตลอดจนการขยายผล ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน ประสิทธิภาพของนวัตกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินว่านวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ข้อเสนอแนะการวิจัย(Research Suggestions)

คณะผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ อีกทั้งยังเป็นแนวทางแก่มหาวิทยาลัยในการนำไปปรับปรุงและเป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการหลักสูตรระยะสั้นต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ควรมีทุนเรียนหลักสูตรระยะสั้นฟรี สนับสนุนอุปกรณ์พร้อมเรียนฟรี และให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรระยะสั้นในระดับชุมชนมากยิ่งขึ้น
2. ด้านข้อเสนอแนะอื่น ๆ ควรอัปเดตความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขอให้จัดหลักสูตรนวัตกรรมเพื่อช่วยกันพัฒนาประเทศ เป็นการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การจัดหลักสูตรที่มุ่งเน้นการอัปเดตความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ควบคู่ไปกับการบ่มเพาะทักษะด้านนวัตกรรม จะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างอนาคตที่เข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษพร อยู่สวัสดิ์. (2563). *แนวทางในการส่งเสริมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- จรี ทพวงษ์, ปวีศา จรดล และนภาพรณัฏฐ์ ธัญญา. (2567). รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน. *วารสารพุทธจิตวิทยา*. 9(1) : 37 – 50.
- ณรงค์ โพธิ์พิกุลพานันท์ และปริญญวิทย์ ธนนาถเขาวรินทร. (2562). การศึกษาความต้องการการฝึกอบรมระยะสั้น. รายงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- พงษ์ศักดิ์ ย้อยเสริมสุทธิ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของบุคลากรในอุษุมรณนต์ท่วไป. *วารสารวิจัย มทร. กรุงเทพฯ*. 6(2) : 14 - 15.
- พรณิ เขากั่ว. (2565). การพัฒนารูปแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM). *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 10(5). 2130 – 2142.
- มารุต พัฒผล. (2563). การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 12(1) : 1 – 16.
- วิไลลักษณ์ พงษ์เทศ. (2564). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรเทศบาลตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์. (2567). “ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://surinpao.go.th/policy/>.
- Boonchum Srisat. (2002). *Basic research principles*. 9th ed. Bangkok : Suwiriyasarn. (In Thai)
- Supang Chantawanich. (2004). *Qualitative research methods*. 12th ed. Bangkok : Chulalongkorn University Press.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบล
ท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

FACTORS AFFECTING THE ROLE OF VILLAGE HEADMEN AND SUB-DISTRICT
HEADMEN IN THE DIGITAL ERA OF LOCAL GOVERNANCE IN THA SAWANG SUB-
DISTRICT, MUEANG SURIN DISTRICT, SURIN PROVINCE

วีระชัย สิ้นสิทธิ์^{1*}, วันชัย สุขตาม², และศศิธร ศูนย์กลาง³

Weerachai Sinsit¹, Wanchai Suktam², and Sasithorn Soonklang³

^{1,2,3}สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,3} Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : alenzer222@gmail.com

วันที่รับบทความ 12 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 24 กันยายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 30 กันยายน 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำนันและผู้ใหญ่บ้านให้สามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากสูตรของทาโรยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง 390 คน เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.962 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T-test) ค่าสัมประสิทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด การวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.577) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.561) รองลงมา คือ ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.663) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.623) ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.610) ตามลำดับ และท้ายสุดคือ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.689)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 73.40 มีค่า $R^2 = .734$ และค่า F เท่ากับ 211.982 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .734 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่น ยุคดิจิทัล พบว่า 1. ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ใช้ LINE, Facebook หรือแอปฯ เพื่อแจ้งข่าวสารและรับฟังปัญหา และติดตามเทคโนโลยีใหม่ๆ และปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง และ2. เน้นการใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือออนไลน์ สื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัล สร้างช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมออนไลน์เพื่อชุมชน ติดตามและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเทคโนโลยี

คำสำคัญ (Keywords) : กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, การปกครองท้องที่

Abstract

This research aimed to study the level of roles performed by subdistrict chiefs and village headmen in local governance in the digital era in Tha Sawang Subdistrict, Mueang Surin District, Surin Province. It also sought to explore the factors influencing their performance in the context of digital transformation and to propose guidelines for enhancing their capacity to effectively adapt and perform in this new era. The study used a mixed-methods approach, combining both quantitative and qualitative research. The quantitative part involved collecting data from a sample of 390 local residents selected using Taro Yamane's formula and multi-stage sampling from a total population of 14,355. Data was gathered through questionnaires with both closed and open-ended questions, and the questionnaire's reliability was 0.962. The statistical methods included frequency, percentage, mean, and standard deviation, with hypothesis testing done via t-test. The qualitative part involved in-depth interviews with 10 key informants, selected through purposive sampling.

The findings revealed that the overall level of factors influencing the role of subdistrict chiefs and village headmen was high, with a mean of 4.37 and a standard deviation of 0.577. The highest-rated factor was economic and social development (mean = 4.40), followed by support from government and community (mean = 4.38), infrastructure and technology (mean = 4.38), roles and duties (mean = 4.36), and leadership (mean = 4.32). A multiple regression analysis identified four key factors influencing their roles

Leadership (X1), Roles and Responsibilities (X2), Support from Government and Community (X4), and Economic and Social Development (X5). These four variables explained 73.40% of the variance in the dependent variable ($R^2 = .734$), which was statistically significant at the .05 level.

Recommendations from the study include promoting online information dissemination, enhancing digital literacy, and utilizing online platforms like LINE and Facebook for public communication and problem reporting. Continuous technological adaptation and improvement were also emphasized as central to effective governance and public engagement.

Keywords : Subdistrict Headman, Village Headman, Provincial Administration

บทนำ (Introduction)

การปกครองในระดับท้องที่ของประเทศไทยในระดับตำบล หมู่บ้านอาศัยบทบาทของ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกสำคัญในการประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชนโดยมีบทบาท ทั้งทางด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยดูแลทุกข์สุขของประชาชน การบริการประชาชนและการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามี บทบาทสำคัญเมื่อโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัลคือยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) โดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟนและแอปพลิเคชันต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การทำงาน การศึกษา การค้าขายและการบริหารภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้รูปแบบการปกครองและการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุค “รัฐบาลดิจิทัล” และ “ราชการ 4.0” ซึ่งเน้นการให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2557 โดยกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือ นายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในตำบล หมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่อำนวย ความเป็นธรรมดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎร สร้างความ สมานฉันท์สามัคคีให้เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้านและการประสานงานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎร ในการติดต่อหรือรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ รับฟังปัญหาและนำ ความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในตำบล หมู่บ้าน แจ้งต่อหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงาน แก่หน่วยงานทางราชการ ทุกกระทรวง กรม องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

และหน่วยงานภาค เอกชน และหน้าที่อื่น ๆ อีกมากมาย ด้วยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่น หากเกิดข้อพิพาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถช่วย ไกล่เกลี่ยประนีประนอมเพื่อหาข้อยุติให้กับประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ในฐานะกลไกเชื่อมโยงภาครัฐ เอกชนและประชาชนเข้าด้วยกัน (พัชริน ปานอ่วม และคณะ, 2567) หมู่บ้าน เป็นหน่วยปกครองที่ ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งเรียกเป็นภาษาราชการว่า “การปกครอง ท้องที่” ซึ่งเริ่มมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 โดยใน ร.ศ. 111 (พุทธศักราช 2435) ทรงโปรดให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นครั้งแรก โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้าน แทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองนับแต่นั้นมา จึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้านตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ ร.ศ. 116 ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนในสมัยรัชกาลที่ 6 และมีการใช้สืบเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน (กรมการปกครอง, 2552) เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องปรับเปลี่ยนให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จึงมีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2552 (ฉบับที่ 12) ซึ่งได้มีการให้เหตุผล ในการประกาศใช้คือ โดยที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลในพื้นที่ ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและ นโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาคมี บทบาทอำนาจหน้าที่ตามพระราช บัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการ เป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการ ไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความ ขัดแย้งในท้องที่และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วน ราชการ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2557)

ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่กำลังเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวเข้าสู่บริบทของการบริหารและปกครองท้องที่ในยุคดิจิทัลกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่จึงต้องเผชิญกับการกิจใหม่ ๆ ทั้งทางด้านการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การจัดเก็บข้อมูล ประชาชน การแก้ไขปัญหาในชุมชนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ รวมทั้งการเป็นผู้นำในการผลักดันการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลให้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านดังกล่าวยังประสบกับข้อจำกัดหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความเข้าใจทางเทคโนโลยี ทักษะของผู้นำท้องที่ ท้องถิ่น โครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ตหรือการสนับสนุนจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่าปัจจัยใดบ้าง ที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้นำท้องที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีได้อย่าง เหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยส่วน บุคคลส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ สถานภาพและระยะเวลาที่อยู่อาศัยซึ่งส่งผลต่อปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี ปัจจัยการสนับสนุนจาก ภาครัฐและชุมชน ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจ

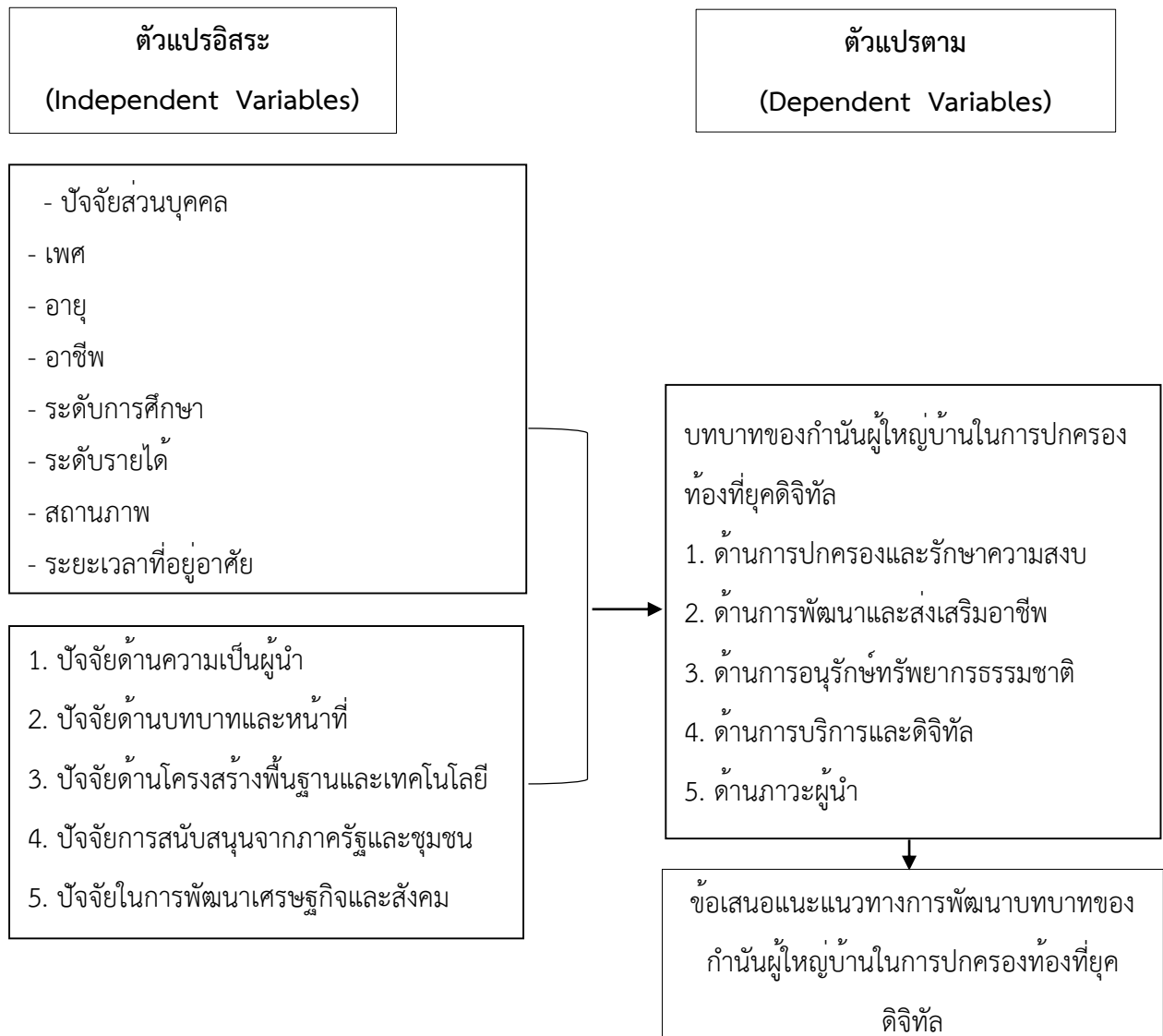
และสังคม จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าประชาชนให้ความสำคัญเรื่องของปัจจัย ทั้ง 5 ด้าน ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็น องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง แบ่งการปกครองออกเป็น 21 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม โดยทำนาเป็นหลัก ตำบลท่าสว่างมีจุดแข็งในเรื่องของประชาชนมี คุณภาพทางด้านเกษตรกรรมการทำนา ได้ผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษที่มีชื่อเสียง มีกลุ่มทอผ้าไหม 4 ดาวที่มีชื่อเสียง มีกลุ่มประกอบอาชีพต่าง ๆ มีความร่วมมือที่เข้มแข็งของคนในชุมชนและผู้นำรวมถึงองค์กรต่าง ๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาถึงระดับแนวทางการส่งเสริมและปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำนันและผู้ใหญ่บ้านให้สามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบล ท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก
2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์อยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ประกอบไปด้วย ปัจจัย ด้านความเป็นผู้นำ ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี ปัจจัย การสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชนและปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลต่อบทบาทของ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็น ผู้นำชุมชน ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการสนับสนุนงานราชการ ด้านการใกล้เคียง พินิจ และด้านการส่งเสริมการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องถิ่นยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการศึกษารายการเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) รวมถึงการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับบุคคลสำคัญ (Key Informants) และข้อมูลสำคัญอื่นๆ ในกระบวนการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

จำนวนประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด รวมทั้งสิ้น 14,355 ราย (ทะเบียนราษฎร, สถิติประชากร, มีนาคม 2568)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 390 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของคณะ ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{N}{1+N(e)^2} \\ \text{เมื่อ } n &= \text{จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของประชากรตัวอย่างที่ควรสุ่ม} \\ N &= \text{จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือขนาดของประชากรทั้งหมด} \\ e &= \text{ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (0.05)} \end{aligned}$$

ประชากรทั้งหมด เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร } n &= \frac{14,355}{1+14,355 (0.0025)} \\ &= \frac{14,355}{36.8875} \\ &= 390 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 390 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Qualitative Research) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมนโยบายประชานิยมของรัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร: กรณีศึกษาเงินดิจิทัลวอลเล็ต แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย มีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

2. ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ 2) ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี 4) ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน 5) ปัจจัยในการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert)

3. ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะคำถาม แบบปลายเปิด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (T-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธีผลนัยสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล พื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ตามศักยภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตามรายด้าน

(n = 390)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาท	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ	4.32	0.689	มาก	5
ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่	4.36	0.610	มาก	4
ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี	4.38	0.623	มาก	3
ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน	4.38	0.663	มาก	2
ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	4.40	0.561	มาก	1
ภาพรวม	4.37	0.577	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.577) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นด้านที่มีระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.561) รองลงมา คือ ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.663) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.623) ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.610) ตามลำดับ และท้ายสุดคือ ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.689)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 12 ค่าอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (Enter) โดยภาพรวม
(n = 390)

ตัวแปร	Regrssion Coefficient (Enter)			
	B	Beta	t	Sig
ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ (X ₁)	-0.159	-0.213	-3.857	0.000*
ปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ (X ₂)	0.329	0.386	6542	0.000*
ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี (X ₃)	-0.094	-0.113	-1.841	0.066
ปัจจัยการสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชน (X ₄)	0.489	0.624	9.704	0.000*
ปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (X ₅)	0.192	0.207	3.775	0.000*
ค่าคงที่ (Constant)	-	1.180	-	-
Multiple R	-	0.857	-	-
R ²	-	0.734	-	-
R ² Change	-	0.734	-	-
F	-	211.982	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 73.40 มีค่า $R^2 = .734$ และค่า F เท่ากับ 211.982 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .734 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่น ยุคดิจิทัล พบว่า 1. ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ใช้ LINE, Facebook หรือแอปฯ เพื่อแจ้งข่าวสารและรับฟังปัญหา และติดตามเทคโนโลยีใหม่ๆ และปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง และ 2. เน้นการใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือออนไลน์ สื่อสารกับประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัล สร้างช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมออนไลน์เพื่อชุมชน ติดตามและปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านเทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ประชาชนและผู้นำท้องที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและช่องทางการสื่อสารออนไลน์ได้ง่ายขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านอาจมีการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการปฏิบัติงาน เช่น การสื่อสาร การจัดการข้อมูล หรือการประสานงาน เทคโนโลยีดิจิทัลเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นท้องถิ่นได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพันธ์ คตคง, ภาสกร ดอกจันทร์, และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการเปลี่ยนแปลงยุค ดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน สามารถอธิบายตัวแปรตามคือ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัล ของประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ร้อยละ 73.40 มีค่า $R^2 = .734$ และค่า F เท่ากับ 211.982 มีค่า R^2 Change เท่ากับ .734 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ ณ ระนอง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ซึ่งภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการที่มีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารปกครองท้องถิ่นอย่างมีธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านทักษะดิจิทัลขั้นพื้นฐานและขั้นสูง (เช่น การใช้แอปพลิเคชันภาครัฐ, การสื่อสารออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ, การจัดการข้อมูลเบื้องต้น) ให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านในตำบลท่าสว่าง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่างร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลพื้นที่ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2. ควรนำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องที่ยุคดิจิทัลไปใช้
3. ควรมีการทำการศึกษาศึกษาถึงนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องที่และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชุติพงศ์ สารจันทร์, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา และสิทธิพร สุนทร. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดไชยศรี อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- พัชริน ปานอ่วม, กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ และภาสกร ดอกจันทร์. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม].
- พีรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ และธนสุวิทย์ ทับทิมรักษา. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา].
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
- อภิชาติ พานสุวรรณ และจารึก ดาดี. (2567). ความคาดหวังประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].

การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์
กูย - เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF A LOCAL CULTURE LEARNING PROMOTION BOOK ON THE
RICE BLESSING CEREMONY OF THE KUAY-KHMER ETHNIC GROUPS IN SURIN FOR
GRADE 9 STUDENTS

นิรมล อยู่สบาย¹, ภัทธระ อินทรกำแหง², พีรวัส อินทวิ³

Niramon yoosabay¹, Bhadthara Intrakamhang², Peerawat Inthawee³

^{1,2,3}สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat
University

*Corresponding Author E-mail : niramony.mon@gmail.com

วันที่รับบทความ 22 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 22 ตุลาคม 2568

วันตอบรับบทความ 28 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทของชุมชนและองค์ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร จังหวัดสุรินทร์ 2) พัฒนาและประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง “สู่ขวัญข้าว” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้หนังสือ โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสะกาด จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 24 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินคุณภาพหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่า 1) พิธีกรรมสู่ขวัญข้าวในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การบูชาพระแม่โพสพ การเตรียมเครื่องบูชา การประกอบพิธีโดยผู้อาวุโส และการเฉลิมฉลองหลังพิธี สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และบทบาทของพิธีกรรมในการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน 2) หนังสือที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.63) และผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 โดยได้ค่า E_1/E_2 = 81.66/84.66 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน = 12.87, หลังเรียน = 21.16) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 4.33 ,SD.= 0.65

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า หนังสือที่พัฒนาขึ้นสามารถเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการบูรณาการองค์ความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นอัตลักษณ์ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ (Keywords) : วัฒนธรรมท้องถิ่น, สุข่วณข้าว, กลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร, หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

This research article aimed to 1) study the community context and local knowledge related to the Rice Blessing Ceremony of the Kuay and Khmer ethnic groups in Surin Province, 2) develop and evaluate the quality of a learning promotion book on local culture titled “Rice Blessing Ceremony” for Grade 9 students, and 3) investigate students’ learning achievement and satisfaction after using the book. The research employed the Research and Development (R&D) approach. The sample group consisted of 24 Grade 9 students from Ban Sakad School, Surin Province, selected through purposive sampling. The research instruments included an interview form, a book quality evaluation form by experts, pre-test and post-test assessments, and a student satisfaction questionnaire.

The research findings revealed that : 1) the Rice Blessing Ceremony of the Kuay and Khmer ethnic groups comprised key components such as worshipping Mae Phosop (the Rice Goddess), preparing offerings, performing the ceremony by elders, and post-ceremonial celebrations. These practices reflected the community’s faith, indigenous wisdom, and the ritual’s role in strengthening social relationships. 2) The developed learning promotion book was rated by experts as having very good quality (mean score = 4.63) and met the 80/80 efficiency criterion, with $E_1/E_2 = 81.66/84.66$. 3) The students’ post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level (pre-test mean = 12.87, post-test mean = 21.16), and their satisfaction with the book was rated at a high level (mean = 4.33, SD = 0.65).

The results indicated that the developed learning promotion book is an effective learning medium that can integrate local cultural knowledge into the learning process, fostering student-centered learning that promotes cultural identity and appreciation of local wisdom.

Keywords : Local culture, Rice Blessing Ceremony, Kuay- Khmer ethnic groups, Learning promotion book

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละภูมิภาค ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านและสภาพภูมิสังคมวัฒนธรรม ทำให้แต่ละภูมิภาคมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ร่วมกันสร้างอัต

ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ และถ่ายทอดวัฒนธรรมจากภูมิลำเนาโดยมีปัจจัยความเชื่อจากการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งชาวไทยเป็นชาติเก่าแก่ที่มีมรดกทั้งทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตและถ่ายทอดกันมานับแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน มรดกเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงวิถีทางการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นรวมทั้งแนวคิด และความเชื่อซึ่งเป็นผลจากการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติของผู้คนในอดีตจนเกิดความผูกพันกับธรรมชาติ และไม่ต้องการให้ธรรมชาติ “โกรธ” จนสร้างภัยพิบัติต่างๆ จึงมีการเข่นสรวงบูชาประกอบพิธีกรรมเพื่อหวังให้เกิดแต่สิ่งดีๆ เมื่อได้รับอิทธิพลทางศาสนาในเวลาต่อมาพิธีกรรมเหล่านั้นจึงผนวกความเชื่อทางศาสนาเข้าด้วย (Chanthichai, 2017 : 1) อาจกล่าวได้ว่า คนในอดีตผูกพันกับธรรมชาติและเชื่อว่าจะต้องเคารพธรรมชาติเพื่อให้ได้รับการปกป้องจากภัยพิบัติ จึงมีพิธีกรรมเข่นสรวง เมื่อศาสนามีบทบาท ความเชื่อทางศาสนาถูกผนวกเข้ากับพิธีกรรมจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น พิธีกรรมสู่ขวัญข้าว เป็นพิธีกรรมที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องทั้งความเชื่อทางศาสนาและเกษตรกรรม

พิธีกรรมสู่ขวัญข้าว มีจุดมุ่งหมายการประกอบพิธีกรรม เพื่อบอกกล่าวผีบรรพบุรุษและขอมาแม่โพสพ (Sukkhum, 2021 : 115) โดยในแต่ละภูมิภาคจะมีช่วงเวลาของการทำขวัญข้าวไม่พร้อมกัน แต่จะพบลักษณะที่คล้ายกันคือ การทำขวัญข้าวมักเริ่มต้นช่วงข้าวตั้งท้องและช่วงนำข้าวขึ้นยุ้งฉางเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญของพิธีทำขวัญข้าวคือ รูปจำลองแม่โพสพและบธรวงทำขวัญข้าวโดยจะทำพิธีบูชาแม่โพสพด้วยอาหารหรือเครื่องเซ่น ได้แก่ ข้าวปากหม้อ กล้วย อ้อย เผือก เป็นต้น (Phayakha & Thongmeethip, 2021 : 332) ในพื้นที่ตำบลสะกาดพบช่วงที่ประกอบพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวหลังการเก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคมของทุกปี โดยมีฤกษ์ดีระหว่างขึ้น 13 ค่ำ ถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย ถือเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการขอพรให้ฤดูกาลเก็บเกี่ยวในปีถัดไปอุดมสมบูรณ์เป็นมงคล หลังจากพิธีบวงสรวงเสร็จสิ้น กลุ่มคนในชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชาวนา เช่น การแข่งขันนวดข้าว การแข่งขันตำข้าวแบบโบราณที่พบเห็นได้ยากในปัจจุบัน การจัดกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นการสืบสานขนบธรรมเนียมรักษาเอกลักษณ์ชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมความสามัคคีเชื่อมโยงความสัมพันธ์คนในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

การศึกษาพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวกลุ่มชาติพันธุ์กูยและเขมรครั้งนี้ พบว่ากลุ่มกูยหรือ “กาย” มีเอกลักษณ์ในการเลี้ยงช้างและทำนา พิธีสู่ขวัญข้าวเน้นการขอมาแม่โพสพ และบอกกล่าวผีบรรพบุรุษ ในขณะที่กลุ่มเขมรมีพิธีกรรมที่แสดงความเคารพต่อข้าวในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งสองกลุ่มยังคงสืบทอดพิธีกรรมทางการเกษตรอย่างเข้มข้น ถึงแม้การทำเกษตรกรรมจะพัฒนาไปตามเทคโนโลยีและเศรษฐกิจสมัยใหม่ ที่เป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับปัจจุบัน ล้วนทำให้มีความสำคัญกับการพัฒนาเชิงโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นหลักมากกว่าความสำคัญทางสังคม วัฒนธรรมและประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทชุมชน ก่อให้เกิดการทำลายภูมิปัญญาองค์ความรู้ต่างๆ ในชุมชนและคุณค่าความเป็นท้องถิ่น (Suriya-saeng et al., 2005 : 1) แต่พิธีสู่ขวัญข้าวยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสามัคคีและการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากภูมิลำเนา เป็นการเชื่อมโยงระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของชุมชนเกษตรกร การสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมจึงมีความสำคัญในการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ตลอดจนมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขร่วมกับผู้อื่น (National Education Act, B.E. 1999 - 3) พร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีจิตสาธารณะ โดยเน้นให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย รวมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (Office of the Basic Education Commission [OBEC], 2008) ทั้งนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิเคราะห์ความเชื่อและค่านิยมของสังคม และบูรณาการความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา จริยธรรม และภูมิศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนทั้งนี้

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น มักพบปัญหาสำคัญที่ผู้เรียนขาดความเข้าใจในด้านความสำคัญของวัฒนธรรม ส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยงและความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น แม้เคยได้สัมผัสหรือพบเห็นพิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นในชุมชน แต่ยังขาดความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับที่มาของวัฒนธรรม เช่น ประวัติความเป็นมา ความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตชุมชน และความสำคัญในเชิงสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ส่งผลให้การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเพียงการจดจำโดยไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญในสิ่งที่เรียนรู้ อีกทั้งยังพบปัญหาการจัดการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากการขาดแคลนหนังสือด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้การเรียนรู้วัฒนธรรมมีข้อจำกัด ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของหนังสือในฐานะสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ จึงศึกษาวิธีการสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เหมาะสมกับผู้เรียนกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการขยายตัวของระบบทุนนิยมและวัฒนธรรมจากภายนอก

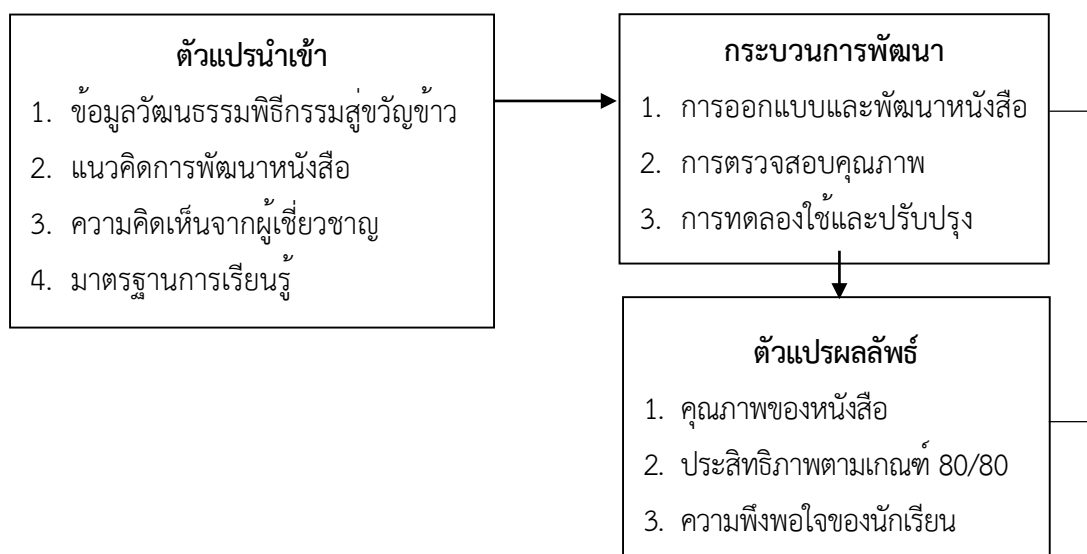
ผลการศึกษาและพัฒนาหนังสือดังกล่าว พบว่า สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับชีวิตประจำวัน และเสริมสร้างจิตสำนึกในอัตลักษณ์ท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้ ถึงแม้ว่าวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่มีโอกาสน้อยในการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับประเพณี การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่นจึงมีความสำคัญช่วยให้เยาวชนเข้าใจและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเอง การสร้างหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมการสู่ขวัญข้าว ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ พร้อมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้เรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำองค์ความรู้วัฒนธรรมการสู่ขวัญข้าวมาพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเรื่อง สู่ขวัญข้าวกลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสะกาด เพื่อให้นักเรียนได้ใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่มีความสำคัญ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูยและเขมรให้ยังคงอยู่เป็นที่รู้จักต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและองค์ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร จังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้ในการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้
2. เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามระยะของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบริบทและองค์ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวในพื้นที่ตำบลสะกาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้เป็นเนื้อหาสำหรับพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและมีโครงสร้าง กับผู้อาวุโส พราหมณ์ ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าร่วมกิจกรรมพิธีกรรมในชุมชนการ และศึกษาภาคสนาม การรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์เอกสารท้องถิ่นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยนำข้อมูลจากการศึกษาบริบทและองค์ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวมาสังเคราะห์และพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้โดย

จัดทำต้นฉบับ และประเมินคุณภาพหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพหนังสือที่มีเกณฑ์วัดใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเนื้อหา (2) วิธีนำเสนอ (3) ภาษา (4) ภาพประกอบ (5) รูปเล่ม (6) ประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อปรับปรุงหนังสือให้เหมาะสมก่อนการนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย

3. ดำเนินการทดลองใช้และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำหนังสือที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสะกาด จำนวน 24 คน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยไม่รวมช่วงทดสอบก่อนและหลังเรียน ดังนี้

3.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ทดสอบก่อนที่จะทำการทดลองสอนกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสะกาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 3 จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 24 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายและตรวจบันทึกคะแนนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ดำเนินการทดลองสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้ระยะเวลาทดลองสอน 10 ชั่วโมง จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ขอมเสริมโดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน ให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมร สุรินทร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเมื่อเสร็จสิ้นการสอนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อทำการวิเคราะห์จนครบทุกแผน

3.3 หลังจากการสอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นจนครบ แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดิมมาทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนทดลองอีกครั้ง และตรวจให้คะแนนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนรู้ เรื่อง สู้ขั้วญข้าว

4. ดำเนินการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนตอบแบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมร สุรินทร์ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

การดำเนินการวิจัยการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมสู้ขั้วญข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

การวิจัยในระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของ พิธีกรรมสู้ขั้วญข้าว ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมรในตำบลสะกาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำไปพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ และนำสาระสำคัญเปรียบเทียบพิธีสู้ขั้วญข้าวระหว่างอดีตและปัจจุบันในเชิงวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางในเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบพิธีสู้ขั้วญข้าวระหว่างอดีตปัจจุบัน

ประเด็น	ลักษณะในอดีต	ลักษณะในปัจจุบัน	ข้อวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
1. สถานะของพิธีกรรม	ศักดิ์สิทธิ์ เชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องแม่โพสพและวิญญาณ	กลายเป็นพิธีเชิงสัญลักษณ์ หรือจัดขึ้นเพื่อการแสดงในงานวัฒนธรรม	1. ด้านอัตลักษณ์เปลี่ยนจากความศรัทธาสู่เชิงวัฒนธรรม 2. อนุรักษ์ผ่านการแสดงมากกว่าความเชื่อจริงจัง
2. รูปแบบและกระบวนการ	มีขั้นตอนครบถ้วน เช่น สวดมนต์ เครื่องเซ่น และพราหมณ์นำพิธี	ย่อส่วนลง เน้นความ กระชับ ในแต่ละขั้นตอน บางครั้งใช้ภาษาไทยแทนภาษาถิ่น	แสดงให้เห็นถึงการลดทอนพิธีกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับเวลาและบริบทสมัยใหม่
3. บทบาทของชุมชน	ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วม เตรียมงานและร่วมพิธี	จำกัดในกลุ่มผู้จัด หรือเป็นการจัดแสดงในงานหรือรูปแบบตำบล	พิธีกรรมกลายเป็นของคนบางกลุ่ม ไม่ได้ฝังในวิถีชีวิตชุมชน
4. ความเชื่อ/โลกทัศน์	เชื่อในพลังเหนือธรรมชาติ ภูตผี วิญญาณ บรรพบุรุษ	ตั้งคำถามหรือมองเป็นความงมงาย โดยเฉพาะในคนรุ่นใหม่	มีความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างในชุดความเชื่อ มุมมอง
5. บทบาทของเยาวชน	เรียนรู้จากครอบครัว และการมีส่วนร่วมในพิธีจริง	เรียนรู้จากกระบวนการร่วมกิจกรรม	การสืบทอดเปลี่ยนจากการฝังตัวสู่การจัดสร้าง ต้องการรูปแบบใหม่ที่เข้ากับยุคสมัย
6. การอนุรักษ์วัฒนธรรม	สืบทอดด้วยการปฏิบัติจริงในครัวเรือนและชุมชน	ใช้เอกสาร สื่อดิจิทัล กิจกรรมของภาครัฐ	เป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างอดีตกับปัจจุบัน
7. สถานะของภาษาและวัตถุในพิธี	ใช้ภาษาถิ่น บทสวด เครื่องสังเวทแบบดั้งเดิม	บางส่วนใช้ภาษาไทย ลดเครื่องเซ่นตามงบประมาณ	ประยุกต์ตามข้อจำกัดและความเป็นจริงของสังคมปัจจุบัน
8. เจตนารมณ์ของพิธี	แสดงความขอบคุณต่อแม่โพสพ เป็นการคืนขวัญข้าว	จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์ประเพณี และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	พิธีกรรมสู่ขวัญข้าวถึงแม่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ก็ยังคงคุณค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสาน

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร สุรินทร์

ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาเนื้อหา 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพิธีกรรมสู่ขวัญข้าว โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดโครงสร้างเนื้อหาที่ถูกต้องตามความเชื่อและบริบทท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมร

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบเนื้อหาและรูปเล่มหนังสือ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ (1) สภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์กูย – เขมร (2) วัฒนธรรมการสู่ขวัญข้าว (3) องค์ประกอบและขั้นตอนของพิธีสู่ขวัญข้าว (4) ความเชื่อและคุณค่าทางวัฒนธรรม (5) การเปลี่ยนแปลงและการอนุรักษ์พิธีสู่ขวัญข้าวในยุคปัจจุบัน โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ภาพประกอบ เกร็ดความรู้ต่างๆ อาทิเช่น การเปรียบเทียบของภาษาล้านระหว่างกูย เขมร ในเชิงความหมาย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความน่าสนใจ และความสอดคล้องกับหลักสูตร ผลการประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ มีรายละเอียดปรากฏตามตารางแสดงผลที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญของหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
1. ความสอดคล้องของเนื้อหาหลักกับหลักสูตร	5.00	มากที่สุด
2. ความสอดคล้องของเนื้อหาหลักกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.67	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.33	มาก
4. ความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและปัญหา การเรียนรู้	4.67	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน	5.00	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมของเนื้อเรื่องและภาษาที่ใช้	4.33	มาก
7. ภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.67	มากที่สุด
8. สาระและเกร็ดความรู้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้	4.67	มากที่สุด
9. การจัดรูปเล่ม ขนาด และความเหมาะสม	5.00	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.63	มากที่สุด

จากตารางผลการประเมินแสดงให้เห็นว่า หนังสือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องกับหลักสูตร ความสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาพประกอบ สาระและเกร็ดความรู้ การจัดรูปเล่ม และความเหมาะสมต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งมีความเหมาะสมในระดับ มาก จำนวน 2 ด้าน คือ ความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน และความเหมาะสมของเนื้อเรื่องและภาษาที่ใช้ หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ที่

พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ป็นสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม

ระยะที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วญขั้วว กลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร สุรินทร์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสะกาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 24 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือที่พัฒนาขึ้น เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ (ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน) ดังนี้

1. ผลประเมินประสิทธิภาพของหนังสือเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 เพื่อพิจารณาว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่

ตารางที่ 3 ผลประเมินประสิทธิภาพของหนังสือด้วยค่าเฉลี่ย E_1/E_2

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	คิดเป็นร้อยละ (%)	เกณฑ์มาตรฐาน
แบบทดสอบก่อนเรียน (E_1)	25	12.87	81.66	≥ 80
แบบทดสอบหลังเรียน (E_2)	25	21.16	84.66	≥ 80

จากผลการวิเคราะห์ตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนร้อยละ 81.66 มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 12.87 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน และนักเรียนร้อยละ 84.66 มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 21.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน เมื่อนำมาพิจารณาค่าประสิทธิภาพรวม จะได้ค่า $E_1/E_2 = 81.66/84.66$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 จึงสรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วญขั้วว กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วญขั้วว กลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร สุรินทร์ นักเรียนได้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 25 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยมีค่า IOC อยู่ในช่วงระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.84 จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้ การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (t-test for dependent samples) ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเปรียบเทียบกับกันโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

รายการ	□	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่า t	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
ก่อนเรียน	24	12.87	1.84	12.49	0.05*
หลังเรียน	24	21.16	2.51	—	—

จากผลการเปรียบเทียบ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น จากตารางข้างต้น คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.87 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 21.16 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และเมื่อนำค่าคะแนนมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วย t-test พบว่าค่าความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยหนังสือที่พัฒนาขึ้นนี้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทางบวก ที่นักเรียนสามารถตอบคำถามในแบบทดสอบหลังเรียนได้อย่างถูกต้องมากกว่าครั้งก่อนเรียน

ระยะที่ 4 ผลการวัดระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร สุรินทร์ ดังนี้

ผลระดับความพึงพอใจมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย – เขมร สุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สามารถสรุปผลได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการแสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเรื่อง
ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย – เขมร สุรินทร์ (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 24 คน)

ความพึงพอใจของนักเรียน	ความพึงพอใจ		
	($\bar{X}$)	S.D.	ความหมาย
การนำเสนอเนื้อหาที่มีรูปแบบชัดเจน ไม่สับสน เข้าใจง่าย	4.71	0.45	มากที่สุด
เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้	4.33	0.75	มาก
เนื้อหาที่นำมาใช้เหมาะสม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง	4.08	0.70	มาก
ภาพประกอบ สี สวยงาม น่าสนใจ	4.38	0.70	มาก
ทุกคนได้ศึกษาด้วยตนเองอย่างเท่าเทียม	4.63	0.48	มากที่สุด
เนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
ผู้เรียนเป็นผู้คนพบคำตอบ หรือทำกิจกรรมสำเร็จด้วยตนเองหรือกลุ่ม	4.50	0.58	มาก
ใบความรู้และคำสั่งใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายต่อการนำไปปฏิบัติกิจกรรม	4.58	0.49	มากที่สุด
สื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน	4.29	0.54	มาก
สื่อช่วยให้การเรียนรู้เข้าใจง่ายและเรียนรู้ได้เร็ว	4.04	0.79	มาก
ภาพประกอบในเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.75	0.43	มากที่สุด
แบบทดสอบแต่ละชุดสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา	4.08	0.81	มาก
แบบทดสอบในแต่ละชุดมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา	4.08	0.81	มาก
ปีที่ 3			
การทำแบบทดสอบในแต่ละชุดช่วยให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ของตนเอง	3.67	1.03	มาก
เนื้อหาช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้และอยากเรียนรู้เพิ่มเติมด้วย ตนเอง	4.21	0.71	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.65	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร สุรินทร์ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของนักเรียนมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันในแต่ละข้อที่ประเมิน และเมื่อพิจารณารายข้อจะพบว่า ข้อที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 11 ภาพประกอบในเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 1 การนำเสนอเนื้อหาที่มีรูปแบบชัดเจน ไม่สับสน เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.71$) อันดับสามได้แก่ ข้อที่ 6 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.67$) และอันดับที่ 4 คือ ข้อที่ 5 ทุกคนได้ศึกษาด้วยตนเองอย่างเท่าเทียม ($\bar{X} = 4.63$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญกับความน่าสนใจของสื่อ การเรียนรู้ที่เสมอภาค และความสอดคล้องของแบบทดสอบกับเนื้อหา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่

ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในขณะเดียวกัน ข้อที่ได้รับความนิยมต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 14 การทำแบบทดสอบในแต่ละชุดช่วยให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง ($\bar{X} = 3.67$) แม้จะเป็นค่าที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่น แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้เรียนยังคงรับรู้ถึงประโยชน์ของแบบทดสอบในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมร สุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นใช้ระเบียบการวิจัยรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาบริบทของชุมชนและองค์ความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมสู้ขวัญข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กูย - เขมร จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า การธำรงรักษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านพิธีกรรม “สู้ขวัญข้าว” เป็นวัฒนธรรมที่หล่อหลอมรากฐานความเชื่อและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมรในตำบลสะภาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พิธีกรรมดังกล่าวมีรากฐานจากความศรัทธาต่อพระแม่โพสพและความเคารพบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างความเชื่อพื้นบ้านกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมและวิถีเกษตรกรรมท้องถิ่นพิธีกรรมสู้ขวัญข้าวจึงมิได้ทำหน้าที่เพียงในมิติศาสนาหรือจิตวิญญาณเท่านั้น หากยังเป็น กลไกทางสังคมและวัฒนธรรมที่ช่วยสร้างความสามัคคี ความร่วมมือ และความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชน อีกทั้งยังเป็นกระบวนการถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งทำให้ชุมชนสามารถดำรงเอกลักษณ์ของตนได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่

ในเชิงทฤษฎีสามารถอธิบายได้ด้วย แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของ Steward (1955) ที่เสนอว่า มนุษย์และชุมชนมีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมผ่านการสร้างสัญลักษณ์ ความหมาย และพิธีกรรมเพื่อให้เกิดความสมดุลและความยั่งยืนของการดำรงชีวิต ดังนั้น พิธีสู้ขวัญข้าวจึงเป็นกระบวนการปรับตัวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่าง “มนุษย์-ข้าว-ธรรมชาติ” อย่างกลมกลืนเป็นระบบ และยังคงมีความสอดคล้องกับ แนวคิดวัฒนธรรมเชิงสัญลักษณ์ของ Geertz (1973) ที่อธิบายว่า พิธีกรรมและสัญลักษณ์ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างและธำรงอัตลักษณ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมร พิธีสู้ขวัญข้าวจึงเป็นสัญลักษณ์ของการสื่อสารคุณค่าร่วมทางวัฒนธรรมและการธำรงอยู่ของชุมชนท่ามกลางกระแสสังคมสมัยใหม่

ในมิติของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พิธีสู้ขวัญข้าวมิได้เป็นเพียงพิธีกรรมเชิงจิตใจ หากแต่ยังเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เช่น การรวมกลุ่มแรงงาน การแบ่งปันผลผลิต การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น และการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง ซึ่งล้วนสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้านในฐานะกลไกแห่งการพึ่งพาตนเองและการสร้างความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศธร ยอดดำเนิน (2022) ที่พบว่า พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวเป็นกลไกสำคัญในการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชาวเขมรถิ่นไทย และสะท้อนความศรัทธาต่อธรรมชาติและบรรพบุรุษ เช่นเดียวกับ พีรพัฒน์ พันศิริ และเกศินี ประทุมสุวรรณ (2020) ที่ระบุว่า องค์ความรู้เรื่องพิธีทำขวัญข้าวมีมิติทางวัฒนธรรม 3 ประการ ได้แก่ มิติฤดูกาล มิติการจัดการสถานที่ และมิติฤกษ์ยาม ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความรู้ทางวัฒนธรรมกับความเชื่อทางศาสนาในวิถีเกษตรกรรมไทย ทั้งนี้ในการศึกษา

ครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานของ จักรี บำรุงภักดิ์ (2023) ที่ศึกษาประเพณีบุญข้าวเปลือกของชาวไทยเขมร จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่าประเพณีดังกล่าวสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตเกษตรกรรม ความเชื่อทางศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หล่อหลอมกันมายาวนาน โดยมีพิธีกรรมเฉพาะพื้นที่ เช่น การเรียกขวัญข้าว การถวายข้าวเปลือกแก่พระสงฆ์ และการบูชาพระแม่โพสพ ทั้งหมดล้วนเป็นการแสดงออกถึงความเคารพต่อธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังมีคุณค่าทางจิตใจ สังคม ศาสนา และเศรษฐกิจ ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ความศรัทธา และความยั่งยืนในชุมชน จึงถือได้ว่าพิธีกรรมสู่ขวัญข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมรในตำบลสะกาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จึงถือได้ว่าเป็นทั้ง มรดกทางจิตใจและระบบสังคมทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการธำรงความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน และคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในบริบทสังคมร่วมสมัย

2. พัฒนาและประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ($E_1/E_2 = 81.66/84.66$) ขณะเดียวกันได้รับการประเมินคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) จากผู้เชี่ยวชาญ แสดงถึงความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา การออกแบบ และวิธีการนำเสนอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพ พรหมณะ (2019) และพระมหานิพัฏฐพันธ์ จิรวทฺตโน (2023) ที่ชี้ว่า หนังสือที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพสูงช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับกฎแรงจูงใจตามแนวคิดของธอร์นไดค์ (Thorndike, 1913) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมและแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้ เนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของอภิเชษฐ์ เทศเล็ก (2015) พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่พัฒนาขึ้นอย่างมีแบบแผน สามารถบรรลุเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ได้เช่นกัน และยังช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ พร้อมทั้งได้รับการประเมินคุณภาพในระดับดีมากจากผู้เชี่ยวชาญ ถือหนังสือการเรียนรู้ที่ออกแบบโดยยึดหลักทางวิชาการและคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน มีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างแท้จริง

3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู่ขวัญข้าว กลุ่มชาติพันธุ์กูย-เขมร จังหวัดสุรินทร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของหนังสือในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางวิชาการของผู้เรียน เป็นที่น่าสังเกตคือ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับพิธีกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและยั่งยืน จากการเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1976) ที่ระบุว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ พฤติกรรมก่อนเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะทางจิตใจ และคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ ในที่นี้หนังสือที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อปัจจัยได้ครบถ้วน โดยเฉพาะการออกแบบสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน และการจัดลำดับความรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการทางอายุและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของบรูเนอร์ (Bruner, 1966) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึกและองค์ความรู้ใหม่

ในด้านความพึงพอใจ นักเรียนมีระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อหนังสืออยู่ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะด้านภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหา และความชัดเจนของการนำเสนอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีความสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959) ที่ระบุว่าปัจจัยจูงใจ เช่น ความน่าสนใจของสื่อ เนื้อหาที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ และการออกแบบที่เหมาะสม จะช่วยกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานของ ปัญญา มณีโชติ (2020) และ อรพัทธ ศิริแสง (2021) ที่พบว่าการใช้สื่อการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยเพิ่มทั้งความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมชุมชน

จากการอภิปรายผลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง สู้ขั้วข้าว เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ โดยเฉพาะเมื่อสื่อสะท้อนบริบทและวัฒนธรรมของผู้เรียน ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมความภาคภูมิใจและการตระหนักรู้ในคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อพิจารณาเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบูรณาการหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้กับหลักสูตรท้องถิ่น ควรได้รับการบูรณาการในแผนการเรียนการสอนของครูในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นในการพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของ และภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง

1.2 การบูรณาการควรทำให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาชาติและหลักสูตรท้องถิ่นที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาความเข้าใจผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น การเข้าร่วมในพิธีกรรมสู้ขั้วข้าว หรือการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในชุมชน การสัมภาษณ์ผู้อาวุโส หรือการสร้างโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

1.3 การใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การสร้างสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและการสู้ขั้วข้าว สามารถช่วยให้เด็กนักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้สร้างพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ยังมีหลายประเด็นที่สามารถพัฒนาและขยายผลได้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้หนังสือในการเรียนการสอน ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในการเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเรื่องการสุขวัยในช่วงในชีวิตประจำวัน

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการใช้หนังสือ ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน โดยพิจารณาผลกระทบในด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นใหม่

2.3 การขยายผลการใช้หนังสือไปยังพื้นที่อื่นๆ ควรมีการศึกษาและประยุกต์ใช้หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในภาคต่างๆ ของประเทศ เพื่อประเมินความเหมาะสมและประสิทธิภาพของการนำไปใช้ในบริบทท้องถิ่นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติศักดิ์ ทองมีทิพย์ และณัฐธาดา กานต์ พยัคฆา. (2564). พิธีกรรมทำขวัญข้าวกับวิถีเกษตรกรรมที่เปลี่ยนไป. วารสารวิชาการเกษตร.
- จักรี บำรุงศักดิ์. (2566). ประเพณีบุญข้าวเปลือกชาวไทยเขมรสุนทร. [วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต(ค.ม.). สาขาสังคมศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- จุฑาทิพ พรหมณะ. (2562). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองลิกอร์” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโคกพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช. [การศึกษาค้นคว้าอิสระ นี่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นันทน์ อยู่อินทร์. (2553). การดำรงอยู่ของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวในสังคมไทยปัจจุบัน : กรณีศึกษาหมู่บ้านดอนโพธิ์ ตำบลชานนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [วิทยานิพนธ์ (อ.ด.).] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิภา จันทิชัย. (2560). การสุขวัยในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- บุรณ์ชน สุขคุ้ม. (2564). การสุขวัยของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดศรีสะเกษ. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 4(1), 108-122. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- ปัญญา สุริยะแสง. (2548). โครงการวิจัย การศึกษาประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าว เน้นการศึกษาประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มระดับชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ระยะที่ 1 : รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- พระมหานิธิพนธ์ วงศ์อนุ (จิรวุฒโน). (2566). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนาเรื่องฮีตสิบสอง ชันหมัธยมศึกษาปีที่ 1. ครุศาสตร์ดุขฏีบัณฑิต (ค.ด.).ปริญญาเอก.การสอนสังคมศึกษา.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 3)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิเชษฐ์ เทศเล็ก. (2558). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดท่องเ็ยวเมืองสามพราน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อรพัทธ ศิริแสง. (2564). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชุด ท่องถิ่นยโสธร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารมหาวิทยาลัยวาร, 8(2), 325-340.
- Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. McGraw-Hill.
- Bruner, J. S. (1966). *Toward a theory of instruction*. Harvard University Press.
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures: Selected essays*. Basic Books.
- Herzberg, F. (1959). *The motivation to work (2nd ed.)*. John Wiley & Sons.
- Steward, J. H. (1955). *Theory of culture change : The methodology of multilinear evolution*. University of Illinois Press.
- Thorndike, E. L. (1913). *Educational psychology : The psychology of learning (Vol. 2)*. Teachers College, Columbia University.

**การพัฒนาชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการบันทึกบัญชีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย**

**THE DEVELOPMENT OF AN ACCOUNTING PROCESS SKILL TRAINING SET USING
COOPERATIVE LEARNING TO ENHANCE ACCOUNTING RECORDING COMPETENCE OF 3RD
YEAR VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS IN ACCOUNTING AT CHIANG RAI
VOCATIONAL COLLEGE**

เยาวเรศ เวียงคำ¹

Yaowares Wingkham ^{1*}

¹ครูผู้สอน สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

¹Chiang Rai Vocational College, Office of the Vocational Education Commission
Ministry of Education, Thailand

*Corresponding Author E-mail : naikctc@gmail.com

วันที่รับบทความ 23 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 1 ตุลาคม 2568

วันตอบรับบทความ 3 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชีโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะด้านการบันทึกบัญชีก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะ รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) ชุดฝึกทักษะ (2) แบบทดสอบก่อน-หลังใช้ชุดฝึกทักษะ และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพเท่ากับ **81.03/80.70** ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะด้านการบันทึกบัญชีก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้ชุดฝึกทักษะเท่ากับ 13.04 และคะแนนเฉลี่ยหลังชุดฝึกทักษะเท่ากับ 21.50 สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย **4.53**

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, ชุดฝึกทักษะ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) examine the efficiency of the accounting process skill training kit using cooperative learning based on the 80/80 criterion, 2) compare students' learning achievement and accounting recording competence before and after using the training kit, and 3) investigate students' satisfaction with the learning activities using the accounting process skill training kit. The sample group consisted of 28 third-year vocational certificate students majoring in Accounting at Chiang Rai Vocational College. The research instruments included: 1) the skill training kit, 2) pre-test and post-test, and 3) a satisfaction questionnaire. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results revealed that: 1) the accounting process skill training kit had an efficiency of 81.03/80.70, which met the established 80/80 criterion, 2) the comparison of students' scores before and after using the training kit showed that the average pre-test score was 13.04, while the average post-test score was 21.50. This indicated that the post-test achievement was significantly higher than the pre-test at the .05 level, and 3) the overall student satisfaction with the use of the accounting process skill training kit was at a high level, with an average score of 4.53.

Keywords : Efficiency, Skill Training Set, Learning Achievement, Satisfaction

บทนำ (Introduction)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ รวมถึงส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงและการทำงานเป็นทีม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2564) แนวทางดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนระดับอาชีวศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาชีพในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนในสายอาชีพ เพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ซึ่งการปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ล้วนต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเฉพาะทาง เช่นเดียวกับงานด้านบัญชีซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ ความถูกต้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางบัญชีและข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นักบัญชีต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ จำแนกประเภท และบันทึกเอกสารทางบัญชีได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ เนื่องจากข้อมูลทางบัญชีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจทางธุรกิจ และการบริหารจัดการในทุกระดับขององค์กร ดังนั้น นักบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำและนำเสนอข้อมูลทาง

การเงินที่ถูกต้องและทันเวลา เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ความต้องการบุคลากรด้านบัญชีที่มีความรู้และทักษะวิชาชีพเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

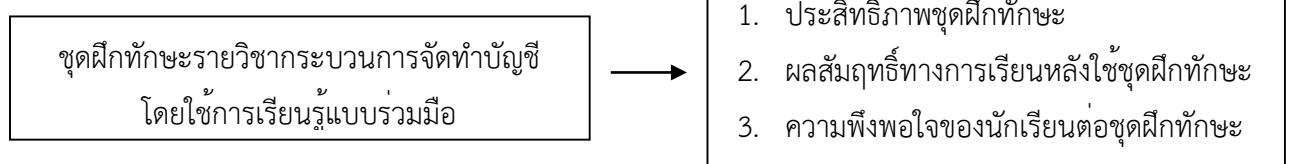
การจัดการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาการบัญชีในระดับอาชีวศึกษา รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี (รหัสวิชา 20201-2008) มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการทางบัญชี สามารถปฏิบัติการบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้องและมีทักษะที่นำไปใช้ได้จริงในสถานประกอบการ (สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน, 2563) จากการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยในรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 นั้นได้พบปัญหาว่า นักเรียนไม่สามารถจำแนกประเภทเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ไม่สามารถบันทึกรายการทางบัญชีตามหลักวิชาชีพได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว เพราะปัญหานี้จะส่งให้นักเรียนยังขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการจัดทำบัญชี ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ จึงมีแนวคิดที่จะหาวิธีการ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาชุดฝึกทักษะการบันทึกบัญชี รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจากเอกสารธุรกิจจำลอง มีการวิเคราะห์เอกสาร เชื่อมโยงเอกสารกับรายการบัญชี จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ทักษะการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพบัญชี เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการบันทึกบัญชี และช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมั่นใจ พร้อมตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการในสาขาบัญชีอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะฝีมือที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชีที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ชุดฝึกทักษะ รายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สูงกว่า ก่อนใช้ชุดฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีของธุรกิจ ทำให้ไม่สามารถบันทึกบัญชีในสมุดรายวันเฉพาะ ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดทำงบการเงินอย่างเป็นระบบในรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนี้

1. จัดทำชุดฝึกทักษะ ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงานฝึกทักษะ แบบฝึกหัดทบทวน จำนวน 3 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ประกอบชุดฝึกทักษะ จำนวน 3 แผนใช้เวลา 15 ชั่วโมง ประกอบด้วย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การบันทึกบัญชีสำหรับธุรกิจบริการ จำนวน 5 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การบันทึกบัญชีสำหรับธุรกิจซื้อขายสินค้า จำนวน 5 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การบันทึกบัญชีสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรม จำนวน 5 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20101-2008 เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) โดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20101-2008 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกชุดละ 10 ข้อจำนวน 3 ชุด
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ รายวิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัส 20201-2008 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี
มีขั้นตอนดังนี้
1. กระบวนการสร้างชุดฝึกทักษะ รายวิชา กระบวนการจัดทำบัญชี (20201-2008) จำนวน 3 ชุด และแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงจำนวน 15 ชั่วโมง มีขั้นตอน ดังนี้
1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
1.2 สร้างชุดฝึกทักษะ รายวิชา กระบวนการจัดทำบัญชี (20201-2008) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย การสร้างดังนี้

- 1.2.1 ศึกษาหลักสูตร เอกสาร ตำรา ขอบข่ายเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง รายวิชา กระบวนการ
จัดทำบัญชี
- 1.2.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับอธิบายรายวิชา และสมรรถนะ
รายวิชา
- 1.2.3 ดำเนินการร่างชุดฝึกทักษะ ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงานฝึกทักษะ แผนการ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้
- 1.2.4 นำชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาและให้คำแนะนำ
เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 1.2.5 รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์
ดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-Objective
Congruence) และชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี เท่ากับ 1 หมายความว่า แผนการจัดการ
เรียนรู้และชุดฝึกทักษะ ในรายวิชากระบวนการจัดทำบัญชี มีความเที่ยงตรงสูงสามารถนำไปใช้ประกอบในการ
สอนและวิจัยต่อไปได้
- 1.2.6 นำชุดฝึกทักษะไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง
การสร้างชุดฝึกทักษะ ได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency Criteria) ได้แก่
E1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ และ E2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยใช้ค่า
80/80 เป็นมาตรฐานที่บ่งชี้ว่าชุดฝึกทักษะมีคุณภาพเพียงพอ ทั้งด้านกระบวนการและผลลัพธ์ของผู้เรียน (ชัยยงค์
พรหมวงศ์, 2556) การกำหนดเกณฑ์นี้ช่วยให้มั่นใจว่าชุดฝึกทักษะมีคุณค่าและสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิผล รวมทั้งนำไปใช้สอนได้จริง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชากระบวนการ
จัดทำบัญชี เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยทำขึ้น โดยเป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ แบบ 4 ตัวเลือก มีขั้นตอน
ดังนี้
- 2.1 ศึกษาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2562 (ฉบับปรับปรุง) ของ
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)
- 2.2 ศึกษาแนวทางการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจะต้องสอดคล้องกับ
กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น
- 2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา
20201-2008 โดยให้ครอบคลุมจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา และจุดประสงค์เชิง
พฤติกรรมที่ตั้งไว้ โดยจัดทำแบบทดสอบก่อน/หลังเรียนของชุดฝึกทักษะชุดละ 15 ข้อแบบประเภทปรนัย 4
ตัวเลือก รวมแบบทดสอบในชุดฝึกทักษะทั้ง 3 ชุดจำนวน 45 ข้อ
- 2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเพื่อหาคุณภาพของ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 3 ท่าน

2.5 รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องซึ่งแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-Objective Congruence) เท่ากับ 1 ตามแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2560) หมายความว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเที่ยงตรงสูงสามารถนำไปใช้ประกอบในการสอน และวิจัยในครั้งนี้ได้

2.6 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มทดลอง คือนักเรียนระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ปีที่ซึ่งเป็นนักเรียนที่เคยเรียนวิชากระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 มาแล้ว จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

2.7 พิจารณาเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ให้เหลือจำนวน 30 ข้อ โดยจะต้องครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด ซึ่งแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการวิจัยในครั้งนี้มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.54-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.68-1.00 หมายความว่าสามารถนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ไปใช้ในการวิจัยต่อไปได้

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 สาขาวิชาการบัญชี

สำหรับแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 สาขาวิชาการบัญชี มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและการ จัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ หรือสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษา หลังจากนั้นสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชากระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 มีข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ

3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 สาขาวิชาการบัญชี ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านคือด้านเนื้อหา ด้านวัดผลและประเมินผลและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 คำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา พบว่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence; IOC) ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.50 จึงถือว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงข้อคำถามบางข้อที่ไม่ชัดเจน และได้ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำดังกล่าว (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2560)

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้น

ประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ปีที่ซึ่งเป็นนักเรียนที่เคยเรียนวิชาการกระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 มาแล้ว จำนวน 30 คน โดยค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามได้เท่ากับ 0.90 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูงจึงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไปได้

4. กลุ่มเป้าหมาย/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน (งานทะเบียน วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย, 2567)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลชุดฝึกทักษะรายวิชาการกระบวนการจัดทำบัญชี เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะและระดับความพึงพอใจของนักเรียน สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้ ค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนใช้-หลังใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชาการกระบวนการจัดทำบัญชี

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ

หลังจากที่นำชุดฝึกทักษะที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 28 คนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะโดยใช้เกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 80/80 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพ	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนนกิจกรรม			ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ
			ชุด1	ชุด2	ชุด3		
80 ตัวแรก (E1) กิจกรรมระหว่างเรียน	28	35	28.98	28.64	27.46	28.36	81.03
80 ตัวหลัง (E2) แบบทดสอบหลังเรียน	28	30				24.21	80.70

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 28 คน พบว่า นักเรียนทำกิจกรรมระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.03 และนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะคิดเป็นร้อยละ 80.70 ดังนั้นชุดฝึกทักษะวิชา กระบวนการจัดทำบัญชีมีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) / ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 81.03 / 80.70 สรุปได้ว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ที่ตั้งไว้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้ชุดฝึกและหลังใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชา กระบวนการจัดทำบัญชี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 28 คน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะ วิชากระบวนการจัดทำบัญชี ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบ t ของคะแนนก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะ

คะแนน	จำนวนนักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
คะแนนก่อนเรียน	28	13.04	2.28	12.79	0.00
คะแนนหลังเรียน	28	21.50	3.85		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ *p < 0.05)

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้และหลังใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชา กระบวนการจัดทำบัญชี คือ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จำนวน 28 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้ชุดฝึกทักษะของนักเรียนอยู่ที่ 13.04 คะแนน (S.D. =2.28) และคะแนนหลังเรียนอยู่ที่ 21.50 คะแนน (S.D. = 3.85) เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การทดสอบค่าที่ พบว่า ค่า t = 12.79 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

1. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา
กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008

ลำดับ ที่	หัวข้อที่ประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1	จุดประสงค์การเรียนรู้			
	1.1 สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	4.30	0.54	มาก
	1.2 ครอบคลุมพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ	4.48	0.51	มาก
	1.3 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง	4.78	0.42	มากที่สุด
	1.4 ความเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.37	0.56	มาก
2	ด้านเนื้อหาที่เรียน			
	2.1 ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสมรรถนะที่ต้องการ	4.37	0.56	มาก
	2.2 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาชัดเจนเข้าใจง่าย	4.63	0.49	มากที่สุด
	2.3 เหมาะสมกับเวลาที่เรียน	4.22	0.42	มาก
	2.4 ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.44	0.58	มาก
3	กิจกรรมการเรียนการสอน			
	3.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.70	0.47	มากที่สุด
	3.2 ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	4.85	0.36	มากที่สุด
	3.3 ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้จริงตามสมรรถนะ	4.44	0.51	มาก
	3.4 ผู้เรียนและกลุ่มทำกิจกรรมสำเร็จด้วยตนเอง	4.67	0.48	มากที่สุด
4	สื่อการเรียนการสอน			
	4.1 สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา	4.48	0.51	มาก
	4.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.44	0.51	มาก
	4.3 ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	4.52	0.58	มากที่สุด
	4.4 ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้	4.44	0.51	มาก
5	การวัดผลและประเมินผล			
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.63	0.49	มากที่สุด
	5.2 แบบทดสอบวัดการเรียนรู้ผู้เรียนได้จริง	4.63	0.49	มากที่สุด
	5.3 แบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามใบงานที่กำหนดให้สามารถวัดพฤติกรรมการณ์เรียนรู้และกิจนิสัยการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้จริง	4.59	0.57	มากที่สุด
	5.4 ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นจากการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ต่อเนื่อง	4.52	0.51	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.53	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชา กระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าความพึงพอใจในช่วง 4.44 - 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.85) รองลงมาได้แก่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง ($\bar{x}$ = 4.78) และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาที่เรียน ($\bar{x}$ = 4.22)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะ รายวิชา กระบวนการจัดทำบัญชี (20201-2008) เรื่อง การบันทึกบัญชีจากเอกสารการเงินสำหรับธุรกิจ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย พบว่าชุดฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.03/80.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้คือ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับทิวรรณ ลาภยศ และคณะ (2566) การพัฒนาชุดฝึกสมรรถนะอาชีพทางการบัญชี ในทักษะอนาคตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่ ผลการวิจัยพบว่าค่าประสิทธิภาพชุดฝึกสมรรถนะอาชีพทางการบัญชีในทักษะอนาคตของนักเรียน มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.21/81.99 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา กลัดสำเนียง (2566) การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองรายวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่องานบัญชี สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคนิคพะเยา ผลการศึกษา พบว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองรายวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่องานบัญชี มีประสิทธิภาพ 80.05/81.75 แสดงว่าคุณภาพของเครื่องมือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย พบว่าสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชรินทร์ คำมะนารณและคณะ (2566) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการบัญชีเบื้องต้น โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเพื่อนคู่คิดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียน กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน (2563) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ วิชากระบวนการจัดทำบัญชี รหัสวิชา 20201-2008 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ มนัสดา ชัยสวณิยากรณ์และ มงคล กิตติวุฒิไกร (2566) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง การบัญชีพาณิชย์กรรม สำหรับ

นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาการตลาด คณะบริหารศาสตร์ ผลการศึกษาวิจัยพบว่าความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.42 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจในการเรียนเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษา มีการจัดกลุ่มโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็น ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ลึกซึ้งสนุกสนานกับการเรียน เมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มการทำงานและแบบฝึกทักษะย่อย เพื่อจะได้ตรวจสอบความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ นุชรินทร์ คำมะนารณและคณะ (2566) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการบัญชีเบื้องต้น โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเพื่อนคู่คิด อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ครูผู้สอนควรพัฒนาชุดฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรม และใบงานฝึกทักษะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรการเรียน เพื่อพัฒนาสมรรถนะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
2. ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด รู้จักการแสดงความคิดเห็น อภิปราย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมระหว่างเรียนการสอนในวิชาบัญชีที่ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ครูผู้สอนควรศึกษาผลของการใช้ชุดฝึกทักษะกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน*. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 5 -20.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2560). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ทิพวรรณ ลาภยศ และคณะ. (2566). *การพัฒนาชุดฝึกสมรรถนะอาชีพทางการบัญชี ในทักษะอนาคตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยและนวัตกรรม เทคโนโลยีอาชีวศึกษา ระดับชาติครั้งที่ 3.

- นุชรินทร์ คำมะนารถ และคณะ. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการบัญชีเบื้องต้น โดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- มนัสดา ชัยสวณียากรณ์ และมงคล กิตติวุฒิกโร. (2566). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง การบัญชี พาณิชยกรรม สำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาการตลาด คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี . วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 23(1), 22–34. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/eduthu/article/view/263020>. สืบค้น 10 กรกฎาคม 2568.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.-2560/>. สืบค้น 13 กรกฎาคม 2568.
- สุนิสา ทรัพย์สูงเนิน. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 1 สาขาการบัญชี. *E-Journal of Education Studies, Burapha University*, 2(2), 44-59.
- อภิญา กลัดสำเนียง. (2566). การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองรายวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่องานบัญชี สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยเทคนิคพะเยา. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยและนวัตกรรม เทคโนโลยีอาชีวศึกษา ระดับชาติครั้งที่ 3.

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

THE ETHICS OF SCHOOL PRINCIPALS IN THE WELFARE EDUCATION SCHOOLS GROUP 1 UNDER THE BUREAU OF SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION

อุไรรัตน์ บากอง^{1*} สาโรจน์ เผ่าวงศากุล²

Urairat Bakong^{1*} Saroch Pauwongsakul²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹²Department of Educational Administration, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : blackdogs.12k9@gmail.com

วันที่รับบทความ 7 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 1 ธันวาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ 2 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและ 2) เปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานของครู ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 211 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1) จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ ด้านความมีเหตุผล ด้านความยุติธรรม ด้านกัลยาณมิตร และด้านความซื่อสัตย์ และ 2) การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงานของครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : จริยธรรมของผู้บริหาร, โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

Abstract

The research aimed to 1) study the ethics of school administrators and 2) compare the ethics of school administrators in the welfare education school group 1 under the Bureau of Special Education Administration, classified by genders and working experiences of teachers. The samples of this research consisted of 211 teachers under the Bureau of Special Education Administration, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a five-level-rating scale questionnaire with content validity between 0.67–1.00 and a reliability of 0.96. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and pair difference test by Scheffe's method. Statistical significance level at 0.05.

The findings were as follows: 1) The ethics of school administrators in the welfare education school group 1 under the Bureau of Special Education Administration, overall and in each individual aspect were at a high level, ranking in descending order as responsibility, being a good role model, being reasonable, being fair, being good friend, and being honest. 2) The comparison result of the ethics of school administrators in the welfare education school group 1 under the Bureau of Special Education Administration, classified by genders and working experiences of teachers. Overall were not different

Keywords : the ethics of school Principals, the welfare education school

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันการศึกษาไทยมีปัญหาเพราะสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตของเด็กและเยาวชนมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย เช่น การคมนาคม อุตสาหกรรม การแพทย์ การศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกัน มนุษย์ต้องใช้ชีวิตที่ยากและซับซ้อนมากขึ้นจนเกิดปัญหาตามมา เช่น การดำเนินชีวิตที่เร่งรีบ การจราจรติดขัด สิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ เกิดอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น โรคที่เกิดจากความเครียด เพราะค่าครองชีพสูง จนส่งผลให้พ่อแม่ต้องทำงาน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็ก ตลอดจนปล่อยปละละเลยให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น หนีเรียน ติดยาเสพติด เที่ยวกลางคืน ขาดคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลให้ได้รับค่านิยมผิด ๆ ขาดการควบคุมตนเองจนกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ซึ่งนับวันปัญหาของเด็กและเยาวชนยิ่งทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างมากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 5)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยมีครูเป็นทำหน้าที่อบรมสั่งสอน เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาไทยในอดีต ครูมี

หน้าที่ทั้งสองหนังสือและสอนคนควบคู่กันไป ครูจะดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของสังคม ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน ทำให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนลดลง อันเป็นผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และสร้างปัญหาให้กับสังคม ผลกระทบที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน มาโรงเรียนสาย และหนีเรียน ปัญหาด้านความประพฤติเกี่ยวกับการแต่งกายผิดระเบียบ ก้าวร้าว ไม่สุภาพ ปัญหาการขาดระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ปัญหาด้านยาเสพติด ทำให้พบว่านักเรียนมีการทดลองใช้ยาเสพติด และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาการทะเลาะวิวาท เทียวเตร่ มั่วสุมยาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและสังคม ส่งผลต่อคุณภาพประชาชนของประเทศและความเจริญของประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพของประชาชน คือการอบรมเลี้ยงดู และการจัดการศึกษา ครูจึงมีหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 10)

การปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กรเป็นอย่างมาก เพราะสามารถสร้างศรัทธา การยอมรับนับถือ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และคนในสังคม อีกทั้ง ย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีจิตปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ จนเกิดความสามัคคี รักใคร่ ประองตอง ผู้บริหารที่ดีควรตระหนักอยู่เสมอว่า การบริหารงานนั้น นอกจากต้องมีหลักในการทำงาน โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติแล้วผู้บริหารยังต้องมีคุณธรรม ในการครองตน ครองคน และครองงาน ตามสภาพและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา นอกจากจะเกิดจากตัวครู นักเรียน วิธีการสอนแล้ว ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหาร โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะการบริหาร มีคุณธรรม มีจริยธรรมที่งดงามจะต้องยึดมั่นในระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจริยธรรมของครู (อาคม มากมีทรัพย์, 2557 : 304)

ช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาในหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากพฤติกรรมของเยาวชน จึงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทยในหลายประการ กล่าวคือ การให้คุณค่าและความนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจ การละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อาวุโส ติดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านสังคมออนไลน์ ติดเกมส์อินเทอร์เน็ต และมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรงและความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งยากแก่การควบคุมดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว อาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครุฑในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปะละเลยให้มีการระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจรการเล่นการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเป็นผู้มีจริยธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียน

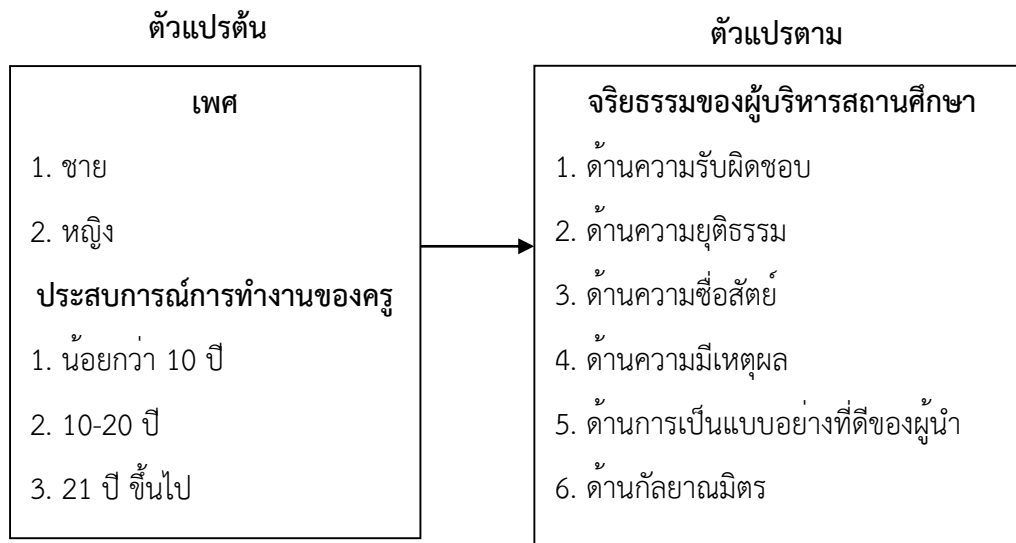
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพันธกิจหลักคือส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและด้อยโอกาสให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และมีฐานะยากจน จึงมีการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนอยู่ประจำ โดยโรงเรียนประสบปัญหาหลายประการ ประกอบด้วย ด้านการดูแลนักเรียน พบว่า โรงเรียนยังขาดรูปแบบการดูแลนักเรียนที่ชัดเจน เนื่องจาก เด็กกลุ่มดังกล่าวต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การให้ความรัก ความอบอุ่น การขาดสภาพความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านจิตวิทยา สำหรับด้านการจัดการศึกษา พบว่า นักเรียนขาดสภาพความพร้อมในการเรียนรู้ เนื่องจากผลกระทบทางด้านจิตใจ และสภาพความพร้อมด้านร่างกาย และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควร ในการเข้าไปศึกษาต่อหรือเข้าทำงานในสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของเอกชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้มีคุณภาพ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้มีจริยธรรมอันดีในการครองตน ครองคน ครองงาน

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นการสนองนโยบายและเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงานของครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ครูที่มีเพศและประสบการณ์การทำงานต่างกันรับรู้จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 462 คน จากโรงเรียน จำนวน 6 แห่ง
 - กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 211 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสถานศึกษา
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ คือ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ เกี่ยวกับจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
- คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อ กระทั่งคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่า

ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 37 ข้อ และ 0.67 จำนวน 5 ข้อ และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.963. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม กลับคืน 288 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

4.3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงาน of ครู โดยการ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษามีจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, $S.D.=0.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความ รับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ ด้านความมีเหตุผล ด้านความยุติธรรม ด้านกัลยาณมิตร และด้านความซื่อสัตย์ ดังปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความรับผิดชอบ	4.29	0.30	มาก
2. ด้านความยุติธรรม	4.27	0.29	มาก
3. ด้านความซื่อสัตย์	4.24	0.29	มาก
4. ด้านความมีเหตุผล	4.27	0.26	มาก
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ	4.28	0.26	มาก
6. ด้านกัลยาณมิตร	4.25	0.31	มาก
รวมเฉลี่ย	4.27	0.19	มาก

2. การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงานของครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความรับผิดชอบ	4.28	0.32	4.29	0.26	-0.28	0.780
2. ด้านความยุติธรรม	4.28	0.31	4.27	0.27	0.08	0.940
3. ด้านความซื่อสัตย์	4.27	0.27	4.20	0.30	1.71	0.089
4. ด้านความมีเหตุผล	4.27	0.23	4.27	0.30	0.11	0.916
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ	4.28	0.26	4.28	0.26	0.13	0.898
6. ด้านกัลยาณมิตร	4.30	0.31	4.18	0.30	2.78**	0.006
รวมเฉลี่ย	4.28	0.19	4.25	0.18	1.20	0.230

การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ด้านกัลยาณมิตรมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ครูผู้สอนเพศชายมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูผู้สอนเพศหญิง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู โดยภาพรวม

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.
	น้อยกว่า 10 ปี		10-20 ปี		21 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านความรับผิดชอบ	4.28	0.31	4.31	0.30	4.27	0.27	0.22	0.799
2. ด้านความยุติธรรม	4.27	0.29	4.30	0.26	4.25	0.32	0.57	0.567
3. ด้านความซื่อสัตย์	4.27	0.28	4.23	0.29	4.20	0.29	1.03	0.360
4. ด้านความมีเหตุผล	4.29	0.24	4.29	0.28	4.23	0.25	1.05	0.352
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ	4.26	0.26	4.30	0.26	4.27	0.26	0.53	0.588
6. ด้านกัลยาณมิตร	4.26	0.32	4.27	0.33	4.21	0.30	0.78	0.459
รวมเฉลี่ย	4.27	0.17	4.28	0.21	4.24	0.17	1.00	0.371

การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำสูงสุดของสถานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในสถานศึกษา โดยอาศัยกระบวนการการบริหารจัดการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุม ทรัพยากรขององค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นผู้ซึ่งมีจริยธรรม โดยแสดงออกทางพฤติกรรมในการประพฤติปฏิบัติให้เกิดคุณงามความดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและศิษย์ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ ควรที่ผู้บริหารจะเสริมสร้างให้มีขึ้นในตนเองเพื่อการทำงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ตนเองเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา และสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณประภา ใจดี และปริญญามิสุข (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศิริ สมเรือน (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตระหนักและให้ความสำคัญถึงการมีจริยธรรมในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่องาน ต่อองค์กร และต่อสังคม โดยการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ พัฒนาความเป็นเลิศ และมีการควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบในงานที่ตนทำสิ่งสำคัญเป็นแบบอย่างในเรื่องที่รับผิดชอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะคำนึงถึงทีมงาน ดังความรับผิดชอบแต่ละด้าน ได้แก่ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ พัฒนางค์กรสู่ความเป็นเลิศ ส่งผลให้ครูในสถานศึกษารับรู้ได้ถึงการมีความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ ตาสาโรจน์ และพระครูวิจิตร ปัญญาภรณ์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรพิรุณ มหาหิงค์ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านความยุติธรรม ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้ความสำคัญกับการมีความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการแสดงออกให้เห็นถึงความเป็นธรรม ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติ มีเหตุผล ยึดความถูกต้อง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ขอบังคับ ระเบียบ แบบแผน ประเพณีและบทบาทหน้าที่ ตลอดจนกลายยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ส่งผลให้ครูในสถานศึกษารับรู้ได้ถึงการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่นำเคารพ สามารถเป็นผู้นำที่ผู้ใต้บังคับบัญชาพร้อมที่จะทุ่มเทร่างกาย แรงใจเพื่อให้งานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันณวัฒน์ สนั่นเล็ก และธีรพงศ์ บุศรากุล (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านความยุติธรรม ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ธรรมโหร (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความยุติธรรม ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง เที่ยงธรรม ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ยกยอกทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมหรือของผู้อื่นมาเป็นของตนเองที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง ไม่มีพฤติกรรมหลอกลวงให้ผู้อื่นเชื่อในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เบียดบังเวลาราชการไปทำ ประโยชน์ส่วนตัว ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นผู้ที่สำรวม รักษาวาจาสัตย์อย่างเคร่งครัดต่อเพื่อนร่วมงาน และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามจรรยาบรรณของวิชาชีพแก่บุคลากร เพื่อให้ตนเองเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่าง นำเคารพศรัทธาสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ธรรมโหร (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิวรรณ สุวรรณชัยรบ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.4 ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในปัจจุบันเป็นผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ที่มีการให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน โดยการแสดงให้เห็นถึงการหมั่นไตร่ตรอง พิจารณาหาเหตุผล และวิธีการทำให้การงานเจริญก้าวหน้าเสมอ ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นและตรงต่อเวลา วางแผนปฏิบัติงานอย่างมีระบบ และปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียด เพื่อให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจริยธรรมตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สามารถเป็นผู้นำที่ผู้ใต้บังคับบัญชาประสงค์จะร่วมงานด้วยความยินดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณพัชร ชี้อตรง (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่มีความสำคัญกับการเป็นผู้นำ เนื่องจากผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลในองค์กรนั้น ๆ ย่อมสามารถนำพาให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นว่าผู้นำมีความมั่นคง มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความเป็นผู้นำและมีความสามารถในการเป็นผู้นำสูง โดยมีความซื่อตรงมีความมั่นคงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีทักษะทั้งในงานและมนุษย์สัมพันธ์ มีวิจรรย์ญาณในการแก้ไขปัญหาได้ดีเสมอ มีความผูกพันและมีความเต็มใจที่จะปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งกายและจิตใจ และให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กับผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์พิรุณ มหาหิงค์ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิวรรณ สุวรรณชัยรบ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.6 ด้านกัลยาณมิตร ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมนั้น การมีความเป็นกัลยาณมิตรเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงตระหนักและแสดงออกถึงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีความรักและห่วงใยผู้ร่วมงาน พูดคุยอย่างสร้างสรรค์ ให้อภัยผู้ร่วมงานเมื่อทำผิดพลาด มองโลกในแง่ดี สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมพัฒนาสังคมให้เจริญและแก้ปัญหาชุมชน มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพนุ่มนวล เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ถวายทอดความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่เพื่อนร่วมงาน โดยไม่ปิดบังอำพราง และสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคนในองค์กรมีความราบรื่น สามารถ

ขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพัชร ชี้อตรง (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 4 ผลการวิจัยพบว่า ด้านกัลยาณมิตร ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพงษ์ ตาสาโรจน์ และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า ด้านกัลยาณมิตร ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

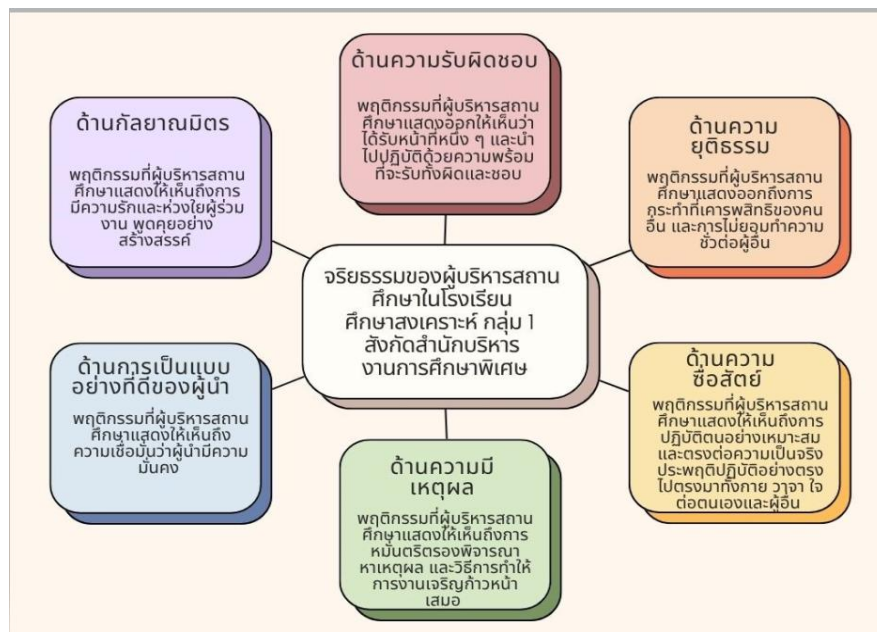
2. การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกัลยาณมิตรมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ครูผู้ชายมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูผู้หญิง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตระหนักและให้ความสำคัญของการเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมเนื่องจาก ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีความสำคัญเนื่องจากช่วยให้บุคคลที่เป็นผู้นำสามารถตัดสินใจและมีแนวทางในการปฏิบัติโดยคำนึงถึงคุณค่าทางจริยธรรม อันดงาม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงเป็นบุคคลที่มักจะทำสิ่งที่ถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ว่าเป็นบุคคลที่มีเกียรติและเป็นคนดี การเป็นแบบอย่างของผู้นำเชิงจริยธรรม จึงส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติทางจริยธรรมในองค์กรได้อย่างจริงจัง ทำให้เป็นที่เคารพและได้รับความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นในการบริหารงาน เพราะสามารถจูงใจให้ผู้ตามมองไกลไปกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น ครูทั้งเพศชายและเพศหญิงจึงสามารถรับรู้ได้ถึงการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจริยธรรม ส่งเสริมให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์พิรุณ มหาหิงค์ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีสรานันท์ ชนะภัย และ รุจิราพรรณ คงช่วย (2566) ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครู ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำขององค์กรให้ความสำคัญกับการมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้นำที่ใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงานย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและวิชาชีพและต่อสังคมหลายประการ คือ ทำให้ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการบริหารงาน อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในการประกอบวิชาชีพได้รับคำยกย่องสรรเสริญ และเป็นที่เคารพของผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไร้ภัยอันตรายใด ๆ เพราะแวดล้อมไปด้วยบุคคลที่ให้ความรักและนับถือ ครอบครัวมีความอบอุ่นและมั่นคงเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัว ผู้ใต้บังคับบัญชา และสังคมทั่วไปและทำให้องค์กรหรือหน่วยงานของตนได้รับความร่วมมือ สนับสนุนช่วยเหลือจากประชาชน ชุมชน ในการพัฒนาอย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงแสดงออกถึงการเป็นผู้มีจริยธรรม ส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน

ต่างกันรับรู้ได้ถึงการมีจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาพร ฝ้ายสกุล (2560) ศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรอนันท์ ชนะภัย และ รุจิราพรรณ คงช่วย (2566) ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากงานวิจัยครั้งนี้จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ทำให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งควรตั้งอยู่บนหลักความเป็นธรรม ความโปร่งใส และความ เมตตา เพื่อส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แก่เด็กในสถานศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านความ รับผิดชอบ ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีเหตุผล ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ และ ด้านกัลยาณมิตร ซึ่งผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและนำมาใช้ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการ เรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความพึงพอใจของครูและนักเรียน ประกอบด้วย 6 ด้าน จึงมีภาพประกอบแนวคิด ดังนี้

สรุป

1. จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ ด้านความมีเหตุผล ด้านความยุติธรรม ด้าน กัลยาณมิตร และด้านความซื่อสัตย์

2. การเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงานของครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย(Research Suggestions)

จากผลการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมด้านการสร้างความตระหนักของผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องของตำแหน่งหน้าที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและสาธารณะอยู่เสมอ มีความยุติธรรมกับทุกคน และอุทิศเวลาให้ราชการอย่างเต็มที่

1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการกำหนดขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน และวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการนำทางเลือกไปใช้ เพื่อให้สามารถพิจารณาทางเลือกอย่างละเอียดและรอบคอบ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านความสามารถในการชักนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน พร้อมทั้งพัฒนาตนเองด้านกิริยา วาจาสุภาพ การยกย่องและให้เกียรติผู้ร่วมงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.3 ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564).

กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

จันทร์พิรุณ มหาหงษ์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

ปณณวัฒน์ สนั่น และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2563). คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารนิติบุคคล และนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(4), 41-53.

- พรรณประภา ใจดี และปริญญา มีสุข. (2560). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อ
คุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 2568-2582.
- เพ็ญศิริ สมเรือน. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- รัชนิวรรณ สุวรรณชัยรบ. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- วรรณพัชร ชื่อดรง. (2560). จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียน
มัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 4. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2),
937-948.
- วิรัตน์ ธรรมโหร. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงพุทธของผู้บริหาร
สถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุทธิพงษ์ ตาสาโรจน์ และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วารสารการบริหาร
การศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 1(2), 13-24.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.*
กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). *การศึกษาศาภาพการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.*
กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อิสรานันท์ ชนะภัย และ รุจิราพรรณ คงช่วย. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาใน
สังคมพหุวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.
วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี*, 5(1), 1217-1229.
- อาคม มากมีทรัพย์. (2557). จริยธรรมผู้บริหารสถานศึกษา. *สุทธิปริทัศน์*, 28(87), 304-322.
- อาภาพร ฝ่ายสกุล. (2560). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

การจัดตั้งบ่อนกาสิโน : บทวิเคราะห์เชิงจริยธรรมจากมุมมองอิสลาม

THE ESTABLISHMENT OF CASINOS: AN ETHICAL ANALYSIS FROM AN ISLAMIC PERSPECTIVE

อิสมาแอล เจเล็ง^{1*}

Isamael Cheleng^{1*}

¹สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการจัดการฮาลาล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา

¹ Interdisciplinary of Halal management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si
Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : cismael.10@gmail.com

วันที่รับบทความ 25 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 4 พฤศจิกายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 22 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นการจัดตั้งบ่อนกาสิโนในเชิงจริยธรรมจากมุมมองของศาสนาอิสลาม โดยวิเคราะห์ผ่านหลักคำสอนทางศาสนา แนวคิดด้านจริยธรรมอิสลาม และบริบททางสังคมร่วมสมัย ผลการวิเคราะห์พบว่า จากหลักฐานทางคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ การพนันถือเป็นสิ่งต้องห้าม (ฮะรอม) อย่างชัดเจน และมีผลเสียทั้งทางจิตวิญญาณและสังคมอย่างรุนแรง การอนุญาตให้มีกาสิโนอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และศีลธรรมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมมุสลิมที่มีกฎเกณฑ์ชัดเจนในการห้ามเล่นการพนันบทความนี้จึงเสนอว่าการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับกาสิโนควรคำนึงถึงจริยธรรมศาสนาและผลกระทบเชิงคุณค่าต่อสังคมในภาพรวม

จากการศึกษาวิเคราะห์กรอบแนวคิดจริยธรรมอิสลามเกี่ยวกับการจัดตั้งบ่อนกาสิโน สรุปได้ว่าศาสนาอิสลามมีจุดยืนที่ชัดเจนในการห้ามการพนันในทุกรูปแบบ เนื่องจากขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานของศรัทธาและจริยธรรมอิสลามหลายประการ อาทิ การส่งเสริมความอยู่ดีธรรมและการเอาใจใส่ปรียบ การทำลายจิตวิญญาณแห่งการแสวงหาปัจจัยยังชีพอย่างสุจริต และเป็นบ่อนทำลายสถาบันครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม การทำให้กาสิโนถูกกฎหมายไม่เพียงแต่เป็นเรื่องต้องห้ามตามหลักศาสนาเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลกระทบเชิงลบอย่างรุนแรงต่อระบบคุณค่าของสังคมในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทพหุวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องเคารพหลักศีลธรรมพื้นฐานของกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม ดังนั้น แนวนโยบายเกี่ยวกับการพนันที่สอดคล้องกับจริยธรรมอิสลามและเหมาะสมกับสังคมจึงควรยึดมั่นในหลักการห้ามการพนันอย่างชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมทางเลือกทางการเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามหลักศาสนา และสร้างกลไกป้องกันสังคมจากโทษภัยของการพนันอย่างจริงจัง

คำสำคัญ (Keywords): บ่อนกาสิโน, จริยธรรมอิสลาม, การพนัน, ศาสนาอิสลาม

Abstract

This article aims to study the ethical issues surrounding the establishment of casinos from an Islamic perspective, analyzing them thru religious teachings, Islamic ethical concepts, and contemporary social contexts. The analysis found that based on evidence from the Quran and Hadith, gambling is clearly forbidden (haram) and has severe spiritual and social consequences. Allowing casinos could have social, economic, and moral impacts on the public, especially in the context of Muslim societies with clear rules against gambling. Therefore, this article suggests that policies regarding casinos should consider religious ethics and the overall impact on societal values.

Based on a study and analysis of the Islamic ethical framework regarding the establishment of casinos, it can be concluded that Islam has a clear stance against gambling in all forms, as it contradicts several fundamental principles of Islamic faith and ethics, such as promoting injustice and exploitation, destroying the spirit of honest livelihood, and undermining the family and community, which are the cornerstones of society. Legalizing casinos is not only religiously forbidden but could also have severe negative impacts on the overall values system of society, especially in a multicultural context where it is necessary to respect the basic moral principles of all population groups. Therefore, gambling policies that are consistent with Islamic ethics and appropriate for society should clearly adhere to the principle of prohibiting gambling, while also promoting religiously permissible economic alternatives and seriously establishing mechanisms to protect society from the harms of gambling.

Keywords : Casino, Islamic ethics, Gambling, Islam

บทนำ (Introduction)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การถกเถียงเรื่องการจัดตั้งบ่อนกาสิโนในประเทศไทยกลับมาอยู่ในความสนใจของสาธารณชนอีกครั้ง โดยมีแนวคิดว่าการเปิดกาสิโนอย่างถูกกฎหมายสามารถสร้างรายได้เข้ารัฐ ลดการลักลอบเล่นการพนันผิดกฎหมาย และส่งเสริมการท่องเที่ยว รายงานของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2566) ระบุว่ามีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งบ่อนกาสิโนในรูปแบบศูนย์รวมความบันเทิงครบวงจร (Entertainment Complex) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ลดปัญหาการพนันผิดกฎหมาย และกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค จากการศึกษาล่าสุดของ Lee & Park (2023) พบว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงไทย กำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่จากการขยายตัวของการเล่นออนไลน์ ซึ่งทำให้การควบคุมการพนันทำได้ยากยิ่งขึ้น การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ผลกระทบทางสังคมกลับมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การอภิปรายในสังคมไทยส่วนใหญ่มีมุมมองเน้นไปที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในมิติทั่วไป ขณะที่การวิเคราะห์จากมุมมองทางจริยธรรมบนพื้นฐานของหลักศาสนาอย่างลึกซึ้งยังมีค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมไทยที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามอยู่ไม่น้อย

ทั้งนี้แรงจูงใจทางเศรษฐกิจในการจัดตั้งบ่อนคาสีโนยังสะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลไทยในการเพิ่มรายได้ภาครัฐในช่วงหลังวิกฤตโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมอย่างรุนแรง โดยมีข้อเสนอว่าการจัดเก็บภาษีจากธุรกิจคาสีโนอาจเป็นทางเลือกหนึ่งในการฟื้นฟู (สุนันท์ พุ่มคำ, 2565) ขณะที่ตัวอย่างจากประเทศมาเก๊าซึ่งมีรายได้จากภาษีการพนันสูงถึงร้อยละ 70 ของรายได้รัฐในบางปี ก็ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นต้นแบบ (International Monetary Fund [IMF], 2021) ในระดับภูมิภาค ประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ต่างมีการอนุญาตให้เปิดคาสีโนอย่างถูกกฎหมายภายใต้การควบคุมที่เข้มงวด โดยมุ่งหวังผลทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม ภายใต้ข้อถกเถียงด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวนี้ ยังมีมิติทางจริยธรรมและศาสนาที่ลึกซึ้งและสำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มประชากรมุสลิมในประเทศไทยปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากการพนัน เช่น การเสพติด หนี้สิน และอาชญากรรม ยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศเหล่านี้ต้องเผชิญ (Lee & Park, 2019) สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะยังไม่มีกรอบการอนุญาตคาสีโนอย่างเป็นทางการ แต่ปรากฏการณ์การลักลอบเล่นการพนันและการดำเนินกิจกรรมของบ่อนเถื่อนอย่างแพร่หลาย ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในตลาดมืดและปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย (Chantavanich, 2021)

ในด้านสุขภาพจิต งานวิจัยของ Dowling et al. (2017) ชี้ให้เห็นว่าการพนันที่ไม่มีการควบคุมสามารถนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล และมีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงขึ้นในกลุ่มผู้ติดการพนัน ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวและภาระงานของระบบสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามแล้ว การพิจารณาประเด็นการพนันไม่สามารถหยุดอยู่เพียงผลกระทบทางสังคมหรือสุขภาพจิตเท่านั้น แต่จำเป็นต้องพิจารณามุมมองพื้นฐานของหลักการทางศรัทธาและจริยธรรมอิสลามอย่างเคร่งครัดในมิติทางศาสนา ความท้าทายที่ชัดเจนคือหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งมีจุดยืนแน่วแน่ในการห้ามการพนันทุกรูปแบบ โดยถือว่าการพนัน (มะยฺซีร) เป็นหนึ่งในบาปใหญ่ (กะบาอฺอิร) ที่ส่งผลร้ายแรงหลายประการ กล่าวคือ (1) เป็นการทำลายจิตวิญญาณแห่งการแสวงหาปัจจัยยังชีพอย่างสุจริต (2) ส่งเสริมความอยุติธรรมและการเอารัดเอาเปรียบระหว่างผู้เล่น (3) ทำให้ทรัพย์สินอันเป็นที่รักของอัลลอฮ์สูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ (4) บ่อนทำลายสถาบันครอบครัวและชุมชนอันเนื่องมาจากปัญหาหนี้สินและความขัดแย้ง และที่สำคัญ (5) การพนันถูกมองว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย (ริจส์) จากมืองานของชัยฏอนที่มุ่งทำลายล้างมนุษย์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ตามหลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอานที่ระบุชัดเจนว่า "ในทางการพนันและเสียหายนั้น มีบาปใหญ่และมีประโยชน์บางประการสำหรับมนุษย์ แต่บาปนั้นยิ่งใหญ่กว่าประโยชน์ของมัน" (ซูเราะห์อัลบะกะเรฮ์ อายะฮ์ที่ 219) และมีหะดีษที่ห้ามไม่ให้เล่นการพนันทุกรูปแบบ (Musa, 2015 ; al-Qaradawi, 1999)

ดังนั้น จากบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่ผลักดันให้เกิดการถกเถียงเกี่ยวกับคาสีโนอย่างกว้างขวาง ควบคู่กับผลกระทบเชิงลบที่ประจักษ์ชัดและหลักการทางศาสนาอิสลามที่ห้ามการพนันอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุผลทางจริยธรรมอันลึกซึ้ง บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กรอบแนวคิดจริยธรรมอิสลามเกี่ยวกับการจัดตั้งบ่อนกาสิโนในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งตอบคำถามหลักว่า การจัดตั้งบ่อนกาสิโนขัดแย้งกับหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามอย่างไร ทั้งในแง่ของการฝ่าฝืนบทบัญญัติ การทำลายระบบคุณค่าทางศีลธรรมอิสลาม และผลกระทบต่อชีวิตมุสลิมในบริบทไทย และควรมีแนวนโยบายใดบ้างที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมอิสลามและเหมาะสมกับบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมเช่นประเทศไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดเรื่องจริยธรรมอิสลามเกี่ยวกับการพนัน

1. บทนำสู่กรอบคิดจริยธรรมอิสลาม

ในทางศาสนาอิสลาม การพนันถูกมองว่าเป็นสิ่งต้องห้าม (haram) เนื่องจากมีผลกระทบทางด้านจิตใจและสังคมตามหลักศีลธรรมอิสลาม เพื่อให้เข้าใจถึงรากฐานของข้อห้ามนี้ จำเป็นต้องศึกษากรอบคิดจริยธรรมอิสลามในสามมิติที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ หลักศรัทธา หลักจริยธรรม และหลักปฏิบัติ ชาวมุสลิมเชื่อว่าการพนันกระตุ้นความโลภ นำไปสู่ความแตกแยกในครอบครัวชุมชน และทำลายหลักการความยุติธรรมในสังคม (ผู้จัดการออนไลน์, 2568) หลักอิสลามเน้นการส่งเสริมความซื่อสัตย์ สุจริต และการดำรงชีวิตด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงทางการเงินที่อาจทำให้ผู้เล่นตกอยู่ในความยากจนและความเครียดทางจิตใจ

ศาสนาอิสลามมีจุดยืนที่แน่วแน่ต่อการพนัน โดยถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักจริยธรรมและศีลธรรมอย่างรุนแรง ทั้งในด้านผลกระทบส่วนบุคคลและผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ความเข้าใจเรื่องการพนันในอิสลามต้องพิจารณาจากรากฐานคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ และคำอธิบายจากนักวิชาการอิสลามทั้งในอดีตและปัจจุบัน การพนันยังถูกมองว่าเป็นการละเมิดหลักการตะฮ์รียิม (Tahrim) หรือการห้ามทำกิจกรรมที่เป็นอันตรายแก่ตนเองและสังคมตามคำสอนหลักในศาสนาอิสลาม ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากการพนันตรงกันข้ามกับการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและความสมานฉันท์ของชุมชน (ศูนย์ข้อมูลกฎหมาย, 2568)

2. รากฐานทางคัมภีร์และหลักนิติศาสตร์อิสลาม

2.1 ความหมายและการให้คำจำกัดความ

คำว่า Maisir ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและใช้เพื่ออธิบายรูปแบบของกิจกรรมที่มีลักษณะการเสี่ยงโชคเพื่อแสวงหากำไรโดยไม่ใช้แรงงานหรือความสามารถอย่างแท้จริง อิบน์ กะษีร์ (Ibn Kathir) นักตัฟซีร์ชื่อดัง อธิบายว่า Maisir หมายถึงทุกกิจกรรมที่มีการวางเดิมพันซึ่งผู้ชนะจะได้รับทรัพย์สินจากผู้แพ้โดยไม่ชอบธรรม ซึ่งขัดกับหลักการความยุติธรรมและการแสวงหาริซกี (ปัจจัยยังชีพ) อย่างฮาลาล(ถูกต้องตามหลักศาสนา)

2.2 หลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ

จากคำจำกัดความข้างต้น จะพบว่าคัมภีร์อัลกุรอานได้กล่าวถึงการพนันในหลายโองการ โดยเฉพาะใน ซูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ (2 : 219) และอัลมาอิดะฮ์ (5 : 90-91) ซึ่งระบุว่าการพนันเป็นการกระทำของชัยฏอน มีเจตนาเพื่อสร้างความเป็นศัตรูและความเกลียดชังในหมู่มุมนุญ และเป็นอุปสรรคต่อการรำลึกถึงอัลลอฮ์และการละหมาด

นอกจากนี้ มีคำสอน (หะดีษ) จากท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) ที่ประณามการพนันอย่างหนัก เช่น รายงานจากอบูฮูร็อยเราะฮ์ที่ระบุว่า "ใครที่เล่นการพนันก็เหมือนกับว่าได้จุ่มมือลงในเลือดและเนื้อของพี่น้องตน" ซึ่งสะท้อนถึงความรุนแรงของพฤติกรรมนี้ต่อสังคมมุสลิม

2.3 มุมมองนักวิชาการอิสลามสมัยใหม่

จากหลักฐานทางคัมภีร์ดังกล่าว ทำให้นักวิชาการอิสลามร่วมสมัยมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าการพนันเป็นสิ่งต้องห้าม (ฮะรอม) โดยไม่มีข้อยกเว้น แม้จะมีผู้เสนอว่าการพนันรูปแบบใหม่ เช่น เกมออนไลน์ บางประเภท อาจไม่ใช่ว่าการพนันในความหมายดั้งเดิม แต่อูละมาอ์ (นักวิชาการศาสนา) ส่วนใหญ่เห็นว่าหากกิจกรรมนั้นมีองค์ประกอบของความเสี่ยง การได้เสีย และไม่มีหลักประกันที่เป็นธรรม ก็ถือว่าเข้าข่ายการพนันเช่นกัน (Kamali, 1998)

ยูซุฟอัล-เกาะเราะฮาวี (al-Qaradawi, 1999) ชี้ว่าการพนันทำลายหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจอิสลาม ซึ่งคือการแลกเปลี่ยนที่ยุติธรรม การทำงานอย่างสุจริต และการแสวงหาริซกีที่ฮาลาล ท่านอธิบายว่า "การพนันคือการใช้เงินเพื่อก่อให้เกิดเงินโดยไม่มีความพยายาม ไม่มีการผลิต และไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ"

มุฮัมมัด ฮาซิม กะมาลี (Mohammad Hashim Kamali, 2008) ยังเสริมว่าการพนันมีผลกระทบในทางจริยธรรมที่รุนแรง ทำให้จิตใจของผู้เล่นเกิดความโลภ ลดทอนความอดทน และทำลายความรับผิดชอบทางสังคม นอกจากนี้ยังทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัว และส่งเสริมวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ยั่งยืน

2.4 สรุปกรอบแนวคิด

จากรากฐานทางคัมภีร์และคำอธิบายของนักวิชาการ สรุปได้ว่าการพนันในอิสลามไม่ได้เป็นเพียงการกระทำที่ผิดกฎหมายศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นการละเมิดจริยธรรมขั้นพื้นฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับศรัทธา ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ และสันติสุขในสังคม

ผลกระทบเชิงจริยธรรมและสังคม

1. กรอบคิดสู่บริบทสังคม

จากกรอบคิดจริยธรรมอิสลามที่ได้อธิบายมา ขอพิจารณาผลกระทบในเชิงปฏิบัติต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน การจัดตั้งบ่อนคาสีโนมีผลกระทบเชิงจริยธรรมและสังคมที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1.1 ระดับปัจเจกบุคคล

การพนันสามารถส่งผลให้บุคคลติดพฤติกรรมเสี่ยงและเสียทรัพย์สิน เกิดความเครียด และนำไปสู่พฤติกรรมที่ขัดต่อหลักศาสนา เช่น การโกหก ขโมย หรือใช้ความรุนแรงในครอบครัว (Hing, Russell, & Browne, 2017) เมื่อพิจารณาตามหลักจริยธรรมอิสลามแล้ว บุคคลที่เล่นการพนันมักขาดคุณธรรมด้านความพอเพียงและการพึ่งพาอัลลอฮ์ (Tawakkul) ซึ่งถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานของมุสลิม

1.2 ระดับครอบครัวและชุมชน

หนึ่งในผลกระทบที่รุนแรงที่สุดของคาสีโนคือการทำลายโครงสร้างครอบครัว งานวิจัยของ Korn & Shaffer (2004) จากการศึกษาพบว่า การพนันที่ควบคุมไม่ได้สามารถนำไปสู่การหย่าร้าง ความรุนแรงในครอบครัว และการละเลยหน้าที่ของสมาชิกในครัวเรือนในระดับชุมชน การพนันยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเกิดหนี้สิน อาชญากรรม และการกีดกันทางสังคม (Abbott & Volberg, 2000)

พื้นที่ที่มีคาสีโนมักมีอัตราการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น เช่น การลักทรัพย์ การฉ้อโกง และความรุนแรงในครอบครัว (Stitt, Nichols, & Giacomassi, 2003) นอกจากนี้ การพนันยังนำไปสู่การหย่าร้าง ปัญหาการเลี้ยงดูบุตร และความไม่มั่นคงในครอบครัว ซึ่งถือเป็นการบั่นทอนโครงสร้างทางสังคมในระยะยาว

นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Productivity Commission (2010) ยังชี้ให้เห็นว่าผลกระทบทางลบของคาสีโนจะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมีความเปราะบางทางเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมทวีความรุนแรง

2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

2.1 ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

แม้รายได้จากคาสีโนจะดูน่าดึงดูด แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ว่า การพึ่งพิงแหล่งรายได้จากการพนันอาจเป็นกับดักทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างจากมาเก๊าชี้ให้เห็นว่า การพึ่งพิงรายได้จากคาสีโนเกินกว่า 70% ทำให้เศรษฐกิจมีความเปราะบางสูงเมื่อเกิดวิกฤต เช่น การระบาดของโควิด-19 (IMF, 2021) เมื่อวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเศรษฐกิจอิสลามแล้ว รายได้ดังกล่าวถือว่าไม่ "ฮะลาล"

ตามการวิเคราะห์ของ Haneef & Amin (2022) ในบริบททางเศรษฐกิจสมัยใหม่ การห้ามการพนันในอิสลามไม่เพียงแต่เป็นเรื่องศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวม งานศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการพนันมีแนวโน้มเกิดความไม่มั่นคงในระยะยาว

รายงานของ Grinols & Mustard (2006) ระบุว่า คาสีโนมักทำให้รายได้รั่วไหลจากเศรษฐกิจในท้องถิ่นไปยังบริษัทข้ามชาติ หรือกลุ่มทุนใหญ่ และไม่ได้ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังเพิ่มภาระให้กับบริการสาธารณะ เช่น ระบบสาธารณสุขและการบำบัดผู้ติดการพนัน

มีงานศึกษาหลายชิ้นชี้ว่าคาสีโนมีแนวโน้มดึงดูดกลุ่มผู้มีรายได้น้อยให้เข้ามาเล่น โดยกลุ่มนี้มักไม่มีทักษะในการจัดการทางการเงิน จึงตกอยู่ในวงจรหนี้สินและยากจนกว่าเดิม (Grinols & Mustard, 2006) การขยายตัวของคาสีโนอาจยิ่งซ้ำเติมความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในสังคม

การจัดตั้งบ่อนคาสีโนแม้จะมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่จริยธรรมอิสลามถือว่าการส่งเสริมความชั่วร้ายในระดับโครงสร้าง (Structural sin) โดยถือว่าการส่งเสริมพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมเป็นการสร้างช่องทางฟอกเงินและอาชญากรรม และสร้างผลกระทบความมั่นคงทางสังคมและจิตวิญญาณในแง่เศรษฐกิจ อิสลามเน้นแนวคิดการแสวงหารายได้ที่ "ฮะลาล" และมีคุณธรรม ไม่ใช่อำนาจจากการฉ้อฉล (ZalizaHanum, 2022)

2.2 ปัญหาสังคมในวงกว้าง

นอกจากผลกระทบทางเศรษฐกิจแล้ว คาสีโนสมัยใหม่ถูกออกแบบมาให้กระตุ้นระบบประสาทของมนุษย์ผ่านเทคโนโลยี แสง เสียง และการจ่ายรางวัลแบบสุ่ม ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเสพติดได้ง่าย งานวิจัยของ Dowling et al. (2017) พบว่าผู้ที่เล่นการพนันอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคซึมเศร้าและวิตกกังวลสูง อีกทั้งยังมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่าประชากรทั่วไปหลายเท่า

ในประเทศที่มีคาสีโน การติดการพนันถือเป็นภาระสำคัญของระบบสุขภาพจิต เช่น ในสิงคโปร์ รัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการสร้างระบบบำบัดผู้ติดการพนันและส่งเสริมความรู้ด้านการเงิน (Lee & Park, 2019)

การเปิดคาสีโนอย่างเสรีอาจส่งผลให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนขาดภูมิคุ้มกันทางศีลธรรม มีแนวโน้มเข้าสู่การเล่นการพนัน และพัฒนาไปสู่พฤติกรรมเสพติดในระยะยาว (Korn & Shaffer, 2004) ซึ่งการพนันเป็นกิจกรรมที่สร้างพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ความโลภ ความรุนแรง และการเบี่ยงเบนจากจริยธรรมส่วนบุคคลและสังคม

งานวิจัยล่าสุดโดย Hing et al. (2023) เปิดเผยสถิติที่น่ากังวล โดยพบว่าผู้ติดการพนันมีแนวโน้มเกิดปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น 45% เมื่อเทียบกับก่อนปี 2020 นอกจากนี้ กลุ่มเยาวชนอายุ 18-25 ปี มีความเสี่ยงติดการพนันสูงขึ้นเนื่องจากเทคโนโลยี

บทวิเคราะห์จากมุมมองอิสลาม

1. การประยุกต์ใช้หลักมะกอดีอัชชะรีอะฮ์ (Maqasid al-Shari'ah)

จากกรอบแนวคิดมะกอดีอัชชะรีอะฮ์ (Laldin & Bouheraoua, 2021) การพนันไม่เพียงขัดกับการคุ้มครองทั้ง 5 ประการได้แก่ (1) ศาสนา (al-Din) (2) ชีวิต (al-Nafs) (3) ปัญญา (al-'Aql) (4) ทรัพย์สิน (al-Mal) และ (5) เชื้อสาย (al-Nasl) แต่ในยุคปัจจุบันยังสร้างผลกระทบเชิงลบที่ขยายวงกว้างและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยชี้ว่าในยุคดิจิทัล การคุ้มครองศาสนา ชีวิต ปัญญา ทรัพย์สิน และเครือญาติ ต้องคำนึงถึงบริบทใหม่ด้วย ตัวอย่างเช่น การพนันออนไลน์ส่งผลกระทบรวดเร็วและรุนแรงกว่าการพนันแบบดั้งเดิม

หากพิจารณาการจัดตั้งบ่อนคาสีโนผ่าน Maqasid al-Shari'ah พบว่า

1. การพนันเป็นบ่อนทำลายศาสนาโดยตรง เนื่องจากถูกห้ามในอัลกุรอาน (2:219, 5:90-91)
2. มีอันตรายต่อชีวิตและจิตใจของผู้เล่น โดยเฉพาะในรูปแบบของการเสพติดและการก่อ

อาชญากรรม (Yusuf al-Qaradawi, 2001)

3. กระทบต่อทรัพย์สินโดยไม่เป็นธรรม สร้างหนี้สิน และการสูญเสียรายได้โดยขาดความ

สมเหตุสมผล

ดังนั้น จากกรอบ Maqasid al-Shari'ah การพนันถือเป็นสิ่งที่ขัดกับเจตนารมณ์พื้นฐานของศาสนาอิสลาม

บ่อนคาสีโนจึงละเมิดเป้าหมายของชะรีอะฮ์ในหลายประการ เช่น

1. ละเมิดการคุ้มครองทรัพย์สิน (al-Mal) เพราะผู้เล่นสูญเสียทรัพย์สินอย่างไม่เป็นธรรม

2. ทำลายสติปัญญา (al-‘Aql) โดยส่งเสริมพฤติกรรมเสพติด

3. ทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัว (al-Nasl)

2. คำสอนของอัลกุรอานและหะดีษ

อัลกุรอานระบุอย่างชัดเจนว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย! แท้จริงสุรา การพนัน แท้หนูชา และ ลูกศรเล็งตาย เป็นสิ่งโสโครกจากการกระทำของชัยฏอน ดังนั้นจงหลีกเลี่ยงมันเถิด เพื่อพวกเจ้าจะได้รับความสำเร็จ” (อัล-มาอิดะฮ์5:90) ซึ่งชี้ถึงความเป็นสิ่งต้องห้าม (ฮะรอม) อย่างเด็ดขาด (Ibn Kathir, 2003)

หะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) ก็เน้นว่าการเล่นการพนันเป็นหนึ่งในบาปที่อัลลอฮ์ทรงไม่พอพระทัย และการได้ทรัพย์สินจากการพนันเป็นทรัพย์สินที่ไม่บริสุทธิ์ (Al-Nawawi, 1996)

3. บทเรียนจากประเทศมุสลิมอื่น ๆ

แม้หลายประเทศมุสลิมจะมีระดับความเคร่งครัดทางศาสนาต่างกัน แต่ประเทศอย่าง ซาอุดีอาระเบียและอิหร่านยังคงห้ามคาสีโนอย่างเด็ดขาดตามหลักศาสนา ในทางกลับกัน ประเทศอย่าง มาเลเซียมีบ่อนคาสีโนในเก็นติ้งไฮแลนด์ ซึ่งถูกวิจารณ์จากผู้นำศาสนาอิสลามในประเทศว่าเป็นการทำลายคุณค่าทางศีลธรรมของสังคม (Haron, 2013)

Ismail & Hassan (2022) ศึกษากรณีมาเลเซีย และพบว่าแม้จะมีกฎหมายควบคุม แต่บ่อนคาสีโนยังคงสร้างปัญหาสังคมอย่างต่อเนื่อง การศึกษานี้เสนอว่า แนวทางห้ามโดยเด็ดขาดเช่นใน ซาอุดีอาระเบียให้ผลลัพธ์ทางสังคมที่ดีกว่า

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น การเปรียบเทียบนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้จะมีแนวทางที่หลากหลาย แต่สังคมมุสลิมส่วนใหญ่ยังคงยึดหลักหะรอมของการพนันตามหลักการศาสนาอย่างจริงจัง

บทสรุป (Conclusion)

จากการวิเคราะห์กรอบแนวคิดจริยธรรมอิสลามเกี่ยวกับการจัดตั้งบ่อนคาสีโนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ประการแรก ในมิติหลักศรัทธาและบทบัญญัติ การจัดตั้งบ่อนคาสีโนขัดแย้งกับหลักคำสอนอิสลามอย่างชัดเจนและไม่มีข้อยกเว้น ดังที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขัดต่อหลักมะกอดิดอ์ชชะรีอะฮ์ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ (1) การทำลายศาสนาผ่านการฝ่าฝืนบทบัญญัติชัดเจน (2) การทำลายชีวิตจากปัญหาสุขภาพจิตและอาชญากรรม (3) การทำลายสติปัญญาจากพฤติกรรมเสพติด (4) การทำลายทรัพย์สินอย่างไม่เป็นธรรม และ (5) การทำลายครอบครัวและเครือญาติ

ประการที่สอง ในมิติจริยธรรมอิสลาม การพนันถูกพิจารณาว่าเป็น "ริจส์" (สิ่งโสโครก) จากงานของชัยฏอน (ซาตาน) ที่ส่งเสริมความโลภ ความอยุติธรรม และการเอาตัวแปรียบ ซึ่งขัดกับคุณธรรมพื้นฐานของมุสลิม ได้แก่ การแสวงหาปัจจัยยังชีพอย่างฮาลาลความพอเพียง และการมอบหมายต่ออัลลอฮ์

ประการที่สาม ในบริบทสังคม การผลักดันนโยบายคาสีโนโดยไม่คำนึงถึงหลักจริยธรรมอิสลามย่อมสร้างความเสียหายต่อความสมานฉันท์ทางสังคม และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มประชากรมุสลิมที่ยึดมั่นในหลักศาสนาอย่างเคร่งครัด

ดังนั้น ข้อเสนอเชิงนโยบายตามกรอบจริยธรรมอิสลามคือ

1. ห้ามการพนันในทุกรูปแบบอย่างเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการพนันในลักษณะของการพนันแบบเดิมหรือการพนันในรูปแบบของกาสิโน ไม่ควรอนุญาตหรือทำให้ถูกต้องตามกฎหมายในกรณีใด ๆ
2. ส่งเสริมทางเลือกทางเศรษฐกิจที่ฮาลาล เช่น การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมอุตสาหกรรมฮาลาล และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Zaliza Hanum Yahaya (2022) เสนอแนวทางปฏิบัติ ว่าเศรษฐกิจฮาลาลสามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนโดยไม่ขัดกับหลักศาสนา งานวิจัยนี้ระบุว่า ตลาดเศรษฐกิจฮาลาลโลกมีมูลค่าถึง 2.8 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2021 และยังมีโอกาสเติบโตอีกมาก

3. สร้างกลไกป้องกันสังคม ผ่านการศึกษาเชิงบัญญัติศาสนาและการสร้างภูมิคุ้มกันในเยาวชน
4. เคารพหลักศรัทธาของทุกกลุ่ม ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

ดังกล่าวเห็นได้ว่าแนวทางจริยธรรมอิสลามไม่เพียงให้คำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับข้อห้ามการพนันเท่านั้น แต่ยังเสนอทางเลือกในการพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับหลักศีลธรรมสากลและบริบทของสังคม

เอกสารอ้างอิง (References)

ผู้จัดการออนไลน์. (2568). “เปิด 12 เหตุผลเร่งตั้งสถานบันเทิงครบวงจร-กาสิโนถูกกฎหมาย.”

<https://www.posttoday.com/business/722127>

ศูนย์ข้อมูลกฎหมาย. (2568). “ร่างพ.ร.บ.สถานบันเทิงครบวงจรและกาสิโนถูกกฎหมาย.”

<https://www.ilaw.or.th/articles/52139>

สุนันท์ พุ่มคำ. (2565). *การพลิกฟื้นเศรษฐกิจไทย : สู่การก้าวผ่านปัญหาโควิด-19 อย่างยั่งยืน (ระยะที่ 2).สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ*

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). รายงานการศึกษาความเป็นไปในการจัดตั้งศูนย์รวมความบันเทิงครบวงจร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

Abbott, M. W., & Volberg, R. A. (2000). *Taking the pulse on gambling and problem gambling in New Zealand : A report on phase one of the 1999 national prevalence survey*. Wellington: Department of Internal Affairs.

Al-Ghazali, A. H. M. (2005). *Al-Mustasfa min 'ilm al-usul*. Beirut: Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah.

Al-Nawawi, Y. (1996). *Riyadh al-Salihin*. Beirut: Dar al-Khair.

al-Qaradawi, Y. (1999). *The Lawful and the Prohibited in Islam*. Cairo: Al-Falah Foundation.

Chantavanich, S. (2021). *Illegal Gambling in Thailand: Problems and Policy Challenges*. Bangkok : Institute of Justice.

Dowling, N. A., Cowlishaw, S., Jackson, A. C., Merkouris, S. S., Francis, K. L., & Christensen, D. R. (2017). Prevalence of psychiatric co-morbidity in treatment-seeking problem Gamblers : A systematic review and meta-analysis. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 49(6), 519–539.

- Gainsbury, S. M., Russell, A., Hing, N., Wood, R., Lubman, D. I., & Blaszczynski, A. (2014). The prevalence and determinants of problem gambling in Australia: Assessing the impact of interactive gambling and new technologies. *Psychology of Addictive Behaviors*, 28(3), 769–779.
- Grinols, E. L., & Mustard, D. B. (2006). Casinos, crime, and community costs. *The Review of Economics and Statistics*, 88(1), 28–45.
- Haron, S. (2013). The impact of gambling from Islamic perspective. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(15), 123–129.
- Hing, N., Russell, A. M. T., & Browne, M. (2017). *Risk factors for gambling problems: An analysis by gender*. *Journal of Gambling Studies*, 33(2), 511–534.
- Ibn Kathir, I. (2003). *Tafsir al-Qur'an al-Azim* (Vol. 2). Cairo: Dar al-Hadith.
- International Monetary Fund (IMF). (2021). *Macau SAR: Selected Issues*. Washington, DC: IMF Publications.
- International Monetary Fund. (2021). *Macroeconomic impacts of legal gambling sectors: A regional overview*. IMF Working Papers.
- Korn, D. A., & Shaffer, H. J. (2004). Gambling and the health of the public: Adopting a public health perspective. *Journal of Gambling Studies*, 20(1), 1–21.
- Lee, S., & Park, M. (2019). Gambling, addiction and public health: Lessons from East Asia. *Asian Journal of Gambling Issues and Public Health*, 9(1), 1–12.
- Lee, H., & Park, M. (2019). Legalization of casinos in Southeast Asia: Economic boom or social doom? *Asian Journal of Public Policy*, 12(3), 199–217.
- Musa, A. (2015). Gambling in Islamic perspective. *Journal of Religion and Civilization Studies*, 3(2), 12–30.
- Musa, M. (2015). *Islamic Ethics and Gambling: A Critical Perspective*. Kuala Lumpur: IIUM Press.
- Office of the Council of State. (2022). *Feasibility Study on Entertainment Complex and Casino Legalization in Thailand*. Bangkok: Office of the Council of State.
- Productivity Commission. (2010). *Gambling: Productivity Commission inquiry report*. Canberra: Australian Government.
- Sethamalinee, S. (2020). Ethics in Islam: Conceptual foundation and application in Thai society. *Journal of Islamic Studies*, 11(1), 45–60.
- Tayob, A. (2009). *Islam: A short introduction*. Oxford University Press.
- Yusuf al-Qaradawi. (2001). *The Lawful and the Prohibited in Islam*. Cairo: Al-Falah Foundation.
- Zaliza Hanum Yahaya. (2022). *Islamic Ethics on Gambling: A Maqasid al-Shariah Perspective*. *International Journal of Islamic Thought*, 21(1), 33–45.

การสร้างกรอบแนวคิดในระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ : อิทธิพลที่
เพิ่มขึ้นของการสอบวัดระดับภาษาอังกฤษในยุคของการคัดเลือกโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน
CONSTRUCTING A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR THE MEDICAL SCHOOL
ADMISSION SYSTEM: THE GROWING INFLUENCE OF ENGLISH PROFICIENCY
TESTING IN THE ERA OF PORTFOLIO-BASED SELECTION

พีระวรรณ อัครชัยศักดิ์

Peerawat Akarachaipak

โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
Ramathibodi School of Nursing, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University
Corresponding Author E-mail: tepan.aka@gmail.com

วันที่รับบทความ 25 กรกฎาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 15 พฤศจิกายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 11 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสากลในวงการวิทยาศาสตร์และการแพทย์ ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงความรู้ การสื่อสารระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัย ในการศึกษาทางการแพทย์ ความสามารถทางภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์เชิงคลินิก และการสื่อสารกับผู้ป่วย ในประเทศไทยซึ่งภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาหลัก ความไม่เท่าเทียมทางโครงสร้างและสังคมทำให้ผู้สมัครบางกลุ่มมีข้อจำกัดในการเตรียมตัวเข้าศึกษา และระบบการรับเข้าศึกษาแบบแฟ้มสะสมผลงานที่มุ่งประเมินความสามารถหลากหลายเกินกว่าการสอบมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษ เช่น TOEFL และ IELTS รวมถึงการสัมภาษณ์ภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้สมัครจากครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่ามีความได้เปรียบ ส่งผลต่อความเท่าเทียมในการเข้าศึกษา การบูรณาการภาษาอังกฤษในหลักสูตรแพทย์จึงควรเน้นทั้งทักษะวิเคราะห์ สื่อสาร และเชิงคลินิก พร้อมลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การศึกษานี้วิเคราะห์บทบาทของการทดสอบภาษาอังกฤษในระบบแฟ้มสะสมผลงานและเสนอแนวทางการรับเข้าเรียนที่สมดุลระหว่างมาตรฐานวิชาชีพกับความเท่าเทียมทางสังคม

คำสำคัญ : ความสามารถทางภาษาอังกฤษ, การรับสมัครแบบแฟ้มสะสมผลงาน, การศึกษาแพทยศาสตร์, ความเท่าเทียมทางการศึกษา

Abstract

English has become the global lingua franca in science and medicine, serving as a critical tool for accessing knowledge, communicating across healthcare teams, and disseminating research. In medical education, proficiency in English is essential for learning,

clinical reasoning, and effective patient interaction. In Thailand, where English is not the primary language, structural and social inequalities create disparities in access to English learning resources, affecting applicants' preparedness for medical school. The shift toward Portfolio-Based Admission systems aims to assess a broader range of competencies beyond standardized exams. However, the increasing reliance on English proficiency tests such as TOEFL and IELTS, as well as English-language interviews, reinforces advantages for applicants from socioeconomically privileged backgrounds, thereby challenging equity and inclusivity in admissions. Integrating English into medical curricula should therefore extend beyond language instruction to foster analytical, communicative, and clinical skills while addressing educational disparities. This study examines the role of English proficiency within Thailand's PBA system, highlighting the tension between maintaining rigorous professional standards and promoting equitable access. Recommendations include implementing flexible language assessments, pre-admission preparatory programs, and targeted interventions to mitigate socioeconomic barriers. Ensuring that English requirements enhance student competence without exacerbating inequities is critical for cultivating diverse, high-quality, and globally competent medical professionals.

Keywords : English proficiency, Portfolio-based admission, Medical education, Educational equity

Introduction

English has emerged as the global lingua franca of science and medicine in the era of globalization. In particular, within the field of medical sciences, access to up-to-date academic knowledge, communication among healthcare professionals, and the dissemination of research findings predominantly occur in English (Sukpanichnant, 2008; Woragittanont & Suraratdecha, 2016). English proficiency is therefore not merely an ancillary skill but a fundamental tool essential for medical students to effectively learn, analyze, and communicate within the complex and demanding professional context (Chalauisaeng, 2016; Nithiphaichit et al., 2023). Moreover, medical communication conducted in English plays a crucial role in fostering understanding and trust between physicians and patients from diverse cultural backgrounds, which directly influences the quality of care and health outcomes (Pancharoen, 2023; Phaktoop & Apiraknapanon, 2024).

In the context of Thailand, where English is not the primary language for the majority of the population (Pittpunt, 2023), the development of English proficiency among students

aspiring to enter medical schools faces significant structural and social (Sriring & Saengchai, 2019; Srijan & Chuenchaichon, 2019). Unequal access to educational resources and English language learning opportunities constrains some applicants' ability to adequately prepare for English proficiency tests, which serve as critical instruments for assessing readiness for medical education at the tertiary level.

Over recent years, the medical school admission system in Thailand has shifted towards a Portfolio-Based Admission model to provide applicants with the opportunity to demonstrate diverse competencies beyond standardized test scores (Ruechakool & Sawangboon, 2024). This approach aims to reduce reliance on single-examination results and to broaden the selection criteria to include a variety of skills, knowledge, and personal potentials (Srisontisuk et al., 2020). Nevertheless, as English language proficiency has been elevated to a key evaluative criterion within portfolio assessments, scores from standardized English tests such as TOEFL and IELTS have increasingly gained significant influence (Corporation & Ngo, 2025; Soonthorn et al., 2019).

The growing emphasis on English proficiency examinations within the portfolio system, while reflecting the necessity of language standards for modern medical students, also challenges principles of equity and accessibility in the admissions process. Applicants from socioeconomically advantaged backgrounds, who have greater access to preparatory resources, hold a disproportionate advantage over those from less privileged circumstances (Iramaneerat & Rangsisombatsiri, 2010). This imbalance undermines the original intent of portfolio admissions to create a broad and diverse evaluative space and poses challenges to the educational system's commitments to fairness and social equity.

Therefore, developing a conceptual framework for medical student selection that harmonizes rigorous professional English language standards with principles of fairness and inclusivity is a critical academic and policy imperative (Nonsuphap, 2017). Such a framework must encompass comprehensive analyses of sociocultural and educational contexts aligned with the evolving needs of health systems in the era of globalization, to foster a selection process that is high-quality, transparent, and sustainable.

This paper aims to explore and analyze the increasing influence of English proficiency testing within the portfolio admission system of Thai medical schools, while investigating possible frameworks and approaches to balance professional standards and social equity in student selection. Ultimately, it seeks to open pathways toward developing an admissions

system that is equitable, rigorous, and responsive to the demands of the contemporary globalized world.

Integrating English into Medical Education: Beyond Language toward Epistemic and Professional Transformation

In the context of medical education, English can no longer be viewed merely as a basic communication tool. Rather, it has emerged as a critical mechanism for accessing global knowledge, cultivating professional competencies, and shaping learners' identities as globally responsive physicians (Chalauisaeng, 2016; Satayasai, 2013). Contemporary medical learning has shifted away from content-driven instruction towards approaches that prioritize inquiry-based learning, interprofessional communication, and interpretation of internationally sourced data all of which demand proficient use of English as an academic and clinical language.

The integration of English, therefore, must transcend the simple addition of language instruction hours to the medical curriculum. It requires a deliberate design of learning processes that embed language within clinical contexts and systems-based reasoning. For instance, research from Nithiphaichit et al., (2023) demonstrated that using concept maps in pharmacological instruction enhanced students' ability to perceive connections among terminologies and clinical ideas (Nithiphaichit et al., 2023). Meanwhile, Krudpathum and Wilaem (2016) pointed out that many pre-clinical students continue to struggle with analytical use of English, particularly when confronted with complex material rooted in real-world clinical scenarios (Krudpathum & Wilaem, 2016).

Nonetheless, structural challenges continue to hinder meaningful integration. These include limitations in institutional resources, instructor preparedness, and longstanding inequalities in English language exposure beginning from primary education. For example, Chalauisaeng (2016) found that a significant number of medical residents encountered difficulties in interpreting complex sentences in medical literature barriers that impaired their capacity for evidence synthesis and rational clinical judgment. Such findings reinforce the notion that advanced English proficiency is not a peripheral academic asset, but a fundamental condition for ensuring high- quality patient care. Moreover, English language integration intersects profoundly with the issue of educational equity (Chalauisaeng, 2016). While English opens access to global medical knowledge, it may simultaneously act as a barrier for students from linguistically underprivileged backgrounds (Pittpunt, 2023). Accordingly, language instruction in medical education must be sensitive to learner diversity and emphasize the

creation of shared learning spaces that promote linguistic development through authentic clinical use.

Taken as a whole, integrating English into medical education should not be viewed solely as language enhancement, but rather as a pathway toward elevating students' capacities to think, analyze, and communicate within a dynamic and information-rich world. Such integration must be guided by principles of research-based learning, purposeful language use, and the creation of safe environments for experimentation, application, and learning from error (Detroekpan & Sithsungnoen, 2024).

In conclusion, the integration of English into the medical learning process is not merely a matter of linguistic proficiency. It is fundamentally about developing future physicians who are capable of communicating, interpreting, and translating knowledge across cultural and disciplinary boundaries physicians who are prepared to engage with complex, transnational health challenges in a thoughtful and sustainable manner.

Selection of Medical Students through Portfolio-Based Admission: The Foundational Role of English Proficiency

The selection process for medical school admissions is a critical step in shaping competent healthcare professionals who can effectively respond to the rapidly evolving demands of modern health systems. In recent years, the Portfolio-Based Admission system has gained prominence across many medical institutions, as it allows applicants to demonstrate diverse competencies beyond standardized test scores, including academic achievement, personal skills, problem-solving abilities, and relevant experiences (Srisontisuk et al., 2020). This holistic approach provides a broader evaluative lens for assessing candidates.

Nevertheless, English language proficiency remains a fundamental prerequisite universally upheld by medical schools. This emphasis is due to English's central role as the medium of instruction, the primary language for accessing medical literature, and a key communication tool within international clinical contexts (Thaphech & Surasith, 2023). Applicants lacking sufficient English skills face significant barriers in both academic learning and clinical practice. Empirical evidence from admission criteria highlights the decisive role of minimum scores on standardized English proficiency tests such as TOEFL, IELTS which serve as essential screening tools to ensure applicants possess the linguistic readiness required for rigorous medical education (Soonthorn et al., 2019).

Furthermore, the incorporation of English-language interviews in the selection process offers a critical opportunity to evaluate candidates' real-time communicative competence, encompassing fluency, clarity, and professional reasoning. English proficiency in this context transcends simple language testing; it affirms a foundational capacity necessary for engaging with complex medical concepts, critically appraising scientific literature, producing coherent academic reports, and collaborating effectively within multidisciplinary healthcare teams characterized by cultural diversity (Woragittanont & Suraratdecha, 2016; Krudpathum & Wilaem, 2016).

Research by Iramaneerat and Rangsisombatsiri, (2010) and Pittpunt (2023) underscores the indispensable nature of English proficiency as a foundational step in medical education and professional development (Iramaneerat & Rangsisombatsiri, 2010; Pittpunt, 2023). Effective English communication is pivotal not only for academic success but also for establishing trust and clarity in patient-provider interactions. Therefore, although Portfolio-Based Admission systems aim to reduce overreliance on exam scores, the imposition of stringent English proficiency standards remains a vital preliminary filter. This ensures the selection of candidates adequately prepared for the intellectual and communicative demands of contemporary medical training. Moreover, English interviews reinforce evaluators' ability to assess communication and analytical competencies essential for clinical practice, where precision and mutual understanding are paramount (Phaktoop & Apiraknapanon, 2024).

In summary, integrating English proficiency as a core component within the Portfolio-Based Admission framework functions not only as a quality benchmark reflecting applicants' readiness but also as a strategic mechanism for cultivating future physicians capable of thriving in a globalized medical landscape. Ongoing refinement and enhancement of these language standards are imperative for balancing inclusivity with the rigor necessary to meet the dynamic challenges of modern medical education and healthcare delivery.

English Language Proficiency in Portfolio-Based Admission to Thai Medical Schools: Navigating Academic Readiness and Structural Inequities

Although the portfolio-based admission system for medical education in Thailand was originally designed to accommodate diverse talents and provide holistic opportunities for applicants to demonstrate their potential, significant disparities in access to English language learning resources remain a major barrier that exacerbates structural inequality within the selection process.

From elementary through secondary education, the quality of English instruction varies greatly by region and socioeconomic group. Students from rural areas or low-income families often lack access to qualified English teachers, standardized curricula, and modern learning materials. As a result, they typically enter the application process with weaker English proficiency compared to students from urban schools or those with access to more resource-rich educational environments.

These disadvantages directly affect candidates' ability to achieve competitive scores on standardized English proficiency tests such as TOEFL and IELTS exams that are frequently required as part of the portfolio-based medical admission criteria (Corporation & Ngo, 2025). Applicants who lack access to sufficient English learning support are significantly less likely to meet minimum score thresholds, thereby losing opportunities to pursue medical education despite having potential in other areas. Moreover, English-language interviews often a key component in the selection process intensify this inequality by invoking what Bourdieu refers to as “cultural capital.” Candidates from affluent backgrounds are more likely to receive specialized coaching and tailored instruction that enables them to communicate fluently and confidently in academic or professional English. In contrast, many applicants from underprivileged backgrounds face psychological discomfort, lack of exposure, and language-related anxiety under high-stakes conditions. This disparity not only reflects inequities in language proficiency but also reinforces deeply embedded social structures that reproduce educational disadvantage. As such, students with strong academic or clinical potential may be excluded from professional pathways simply due to language disadvantages rooted not in capability, but in socioeconomic constraints beyond their control (Iramaneerat & Rangsisombatsiri, 2010).

This phenomenon illustrates how an overreliance on English test scores and linguistic performance during interviews functions as a structural filter that privileges candidates with greater access to economic and social capital. Those who can afford expensive language courses, private tutors, and repeated attempts at high-cost exams benefit from cumulative linguistic preparation, while those from lower-income households are constrained by limited time, financial resources, and educational opportunities. Consequently, the competitive landscape becomes inherently unequal, distorting the meritocratic ideals the admission system claims to uphold.

In this light, English language requirements particularly those that carry high economic and cultural costs operate as a hidden social mechanism that limits access to top-tier medical

schools for students from marginalized backgrounds. Even though these students may possess qualities essential for the medical profession, they are systematically filtered out due to an overemphasis on linguistic capital. As a result, the diversity of the medical student population a critical foundation for an inclusive and equitable health system is undermined by selection mechanisms that fail to account for broader structural disadvantages.

English Proficiency and Clinical Competence: Navigating Language Challenges in Thai Medical Practice

The rigorous emphasis on English language instruction and the high English proficiency criteria in medical student selection are rooted in the essential role of English in real-world medical practice today. English is no longer merely an ancillary skill but has become a vital tool for accessing global medical knowledge, including research articles, clinical guidelines, and the latest treatment protocols most of which are disseminated primarily in English. Furthermore, communication within multicultural and multilingual interprofessional teams is crucial, especially in hospitals serving international patients or where English functions as a lingua franca among staff. In clinical practice, physicians must use English accurately to interpret complex clinical information such as diagnostic reports, research findings, and continuously updated treatment guidelines. A thorough understanding of specialized terminology and nuanced meanings is essential for making timely and accurate medical decisions. Additionally, effective English skills are necessary for composing medical reports and engaging in professional communication through meetings or presentations (Krudpathum & Wilaem, 2016).

Real-world applications of English proficiency such as patient consultations with foreign nationals or collaboration in international research teams serve as critical assessments of medical students' and young doctors' readiness to face the challenges of modern medicine (Chalauisaeng, 2016). Fluency and precision in English communication thus transcend mere examination requirements; they constitute foundational competencies for functioning in the fast-paced, complex medical environments of today.

From this perspective, English functions as a vital “bridge” in Thai medical practice, enabling physicians to continually learn, adapt, and advance professionally to provide high-quality, safe healthcare both domestically and internationally. Purposeful training and development of English language skills are therefore indispensable preparations for medical students and healthcare professionals in the current era.

Conclusion

The growing role of English proficiency testing within Thailand's portfolio-based medical school admission system. English is no longer just a basic communication skill but a vital tool for accessing global medical knowledge and effectively communicating in multicultural healthcare settings.

However, the strong emphasis on English test scores and interviews in the selection process creates inequities. Applicants from socioeconomically disadvantaged backgrounds often lack access to quality English learning resources, putting them at a disadvantage despite having potential in other areas.

Strict English proficiency standards are essential to maintain the quality of medical students, ensuring they can navigate complex academic materials, communicate with diverse teams and patients, and develop professionally in a globalized medical environment. At the same time, these standards must be implemented thoughtfully to avoid exacerbating social inequalities. Efforts to improve resource access and English learning opportunities are crucial to fostering equitable admission and elevating the overall quality of medical students.

In summary, English proficiency is a fundamental requirement for medical education and admissions. Yet, admission frameworks must balance rigorous language standards with inclusivity, supporting diversity and quality in future healthcare professionals to meet the demands of today's global health systems.

Recommendations

The findings of this study highlight that English proficiency standards are essential for ensuring the academic and professional readiness of medical students. However, if applied without consideration of structural inequalities, these standards may disadvantage applicants from socioeconomically underprivileged backgrounds. Admission policies should therefore incorporate flexibility and supportive measures, such as context-based language assessments, pre-admission English preparatory programs, and investment in early-stage language development. Such interventions can ensure that English requirements serve to enhance student quality without exacerbating inequities, promoting both academic excellence and educational equity.

Future studies should examine the impact of English proficiency requirements within portfolio-based admissions on applicant diversity and long-term academic outcomes. Research should also focus on developing assessment methods that better capture clinical

and analytical language competencies rather than relying solely on standardized test scores. Comparative analyses across institutions or countries could further identify best practices for integrating rigorous language standards while minimizing socioeconomic barriers, thereby informing more equitable and effective selection frameworks.

References

- Chalauisaeng, B. (2016). An analysis of problems and behaviours in identifying complicated sentences in order to enhance medical residents' reading comprehension of English journal articles. *Journal of Language, Religion and Culture*, 4(2), 192-217.
- Corporation, E., & Ngo, N. (2025, April 30). *TOEFL ค่าสอบ 2025 : เปรียบเทียบค่าสอบ TOEFL iBT, ITP, IELTS ล่าสุด*. Retrieved from ELSA Speak Official.: <https://th.elsaspeak.com/toefl-exam-fee/>
- Iramaneerat, C., & Rangsisombatsiri, C. (2010). Satisfaction survey of graduates from the Doctor of Medicine program of the Faculty of Medicine Siriraj Hospital. *Siriraj Medical Bulletin*, 3(2), 86-99.
- Krudpathum, V., & Wilaem, W. (2016). Self-assessment of pre-clinical undergraduate medical students according to the bachelor's degree learning outcomes framework and essential competencies of desirable medical graduates. *Thammasat Medical Journal*, 16(3), 467-479.
- Nithiphaichit, R., Kittiboonyakun, P., Kerdchantuk, P., Suttiruksa, S., & Phumart, P. (2023). Development of Teaching Approaches for the Course on English Skill in Pharmacy by Using Concept Mapping. *Thai Journal of Pharmacy Practice*, 15(1), 153-166.
- Nonsuphap, S. (2017). The effects of multiple mini interview incorporate with motivational technique on satisfaction and disclaim rate of nursing students applicants, Suranaree University of Technology, 2012 academic year. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 11(26), 134-157.
- Pancharoen, C. (2023). Concepts of communication concerning medical services. *Chula Medical Journal*, 56(5), 527-531.

- Phaktoop, M., & Apiraknapanon, P. (2024). Promoting proactive communication between nurses and patients to reduce the impacts on patients, nurses and the organizations. *Journal of Nursing and Education*, 17(3), 1-11.
- Pittpant, B. (2023). Perspectives on diversity of English and its current use as a lingua franca in Thailand. *Southeast Bangkok Journal (Humanities and Social Sciences)*, 9(1), 140-152.
- Ruechakool, K., & Sawangboon, T. (2024). The evaluation of intensive English program of Chaiwan District school group under Udon Thani Primary Educational Service Area District Office 3. *Suedurea Research Journal*, 16(2), 225-240.
- Satayasai, W. (2013). What is medical education? *Thammasat Medical Journal*, 13(1), 8-9.
- Soonthorn, S. T., Wichaikul, S. K., & Ritruethai, S. (2019). Knowledge, attitude and essential skills in English of healthcare personnel in 13 regional health services under the supervision of the Ministry of Public Health. *Thailand. Journal of the Police Nurses and Health Science*, 453-463.
- Srijan, A., & Chuenchaichon, Y. (2019). An analysis of needs in learning English for medical purposes of medical students in Naresuan University. *Lampang Rajabhat University Journal*, 8(2), 152-165.
- Sriring, K., & Saengchai, N. (2019). Factors affecting primary student and parents' decision making for choosing English tutorial institutes in Ban Phai District, Khon Kaen Province. *Payap University Journal*, 28(2), 117-128.
- Srisontisuk, S., Buasri, M., Wanong, P., & Sengonkeo, P. (2020). Factors affecting the decision on bachelor degree study at Khon Kaen University of the students through the Thai University Central Admission System (TCAS System), in the academic year 2019. *School of Administrative Studies Academic Journal*, 3(3), 33-47.
- Sukpanichnant, S. (2008). ความเป็นมาของศัพท์แพทย์ภาษาไทย. *Siriraj Medical Bulletin*, 1(2), 91-104.

- Thaphech, T., & Surasith, N. (2023). Factors affecting English proficiency testing according to CEFR criteria of personnel and students of Northeastern University, Khon Kaen Province. *NEU Academic and Research Journal*, 13(1), 143-153.
- Woragittanont, I., & Suraratdecha, S. (2016). A needs analysis of studying English for medical students in a university with the aim of ASEAN Economic Community. *Journal of Language, Religion and Culture*, 5(1), 138-169.

การศึกษาลักษณะปรากฏและสมรรถภาพการเจริญเติบโตของไก่ลูกผสมพื้นเมืองสุรินทร์ STUDY ON THE APPEARANCE AND GROWTH PERFORMANCE OF NATIVE CHICKEN BREED'S SURIN

ชัยนรินทร์ ทับมะเรง^{1*} วรพรภฏ ปัตภัย²

Chainarin Tubmarerng^{1*} Worrapornpat Patpai²

^{1,2}คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2} Faculty of Agriculture and Agricultural Industry, Surindra Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : chainarin42@gmail.com

วันที่รับบทความ 7 สิงหาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 25 พฤศจิกายน 2568

วันตอบรับบทความ 29 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์โดยการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างไก่ตัวผู้พันธุ์พื้นเมืองสุรินทร์กับไก่ตัวเมียพันธุ์โรดไอแลนด์แดง เพื่อศึกษาลักษณะภายนอก ประสิทธิภาพการเจริญเติบโต และการใช้อาหารของลูกไก่ที่ได้ ผลการศึกษาพบว่า ลูกไก่รุ่นแรกมีลักษณะเด่นทางกายภาพชัดเจน โดยสีแข้ง สีปาก และสีขนส่วนใหญ่เป็นสีเหลือง 81.11% ขณะที่สีเหลืองอ่อนพบ 18.89% เพศผู้มีหงอนตั้งและขนแหลมยาว ส่วนเพศเมียลำตัวเตี้ย บ่อม ขนสั้นและไม่มีหงอนเด่นชัด ด้านการเจริญเติบโตพบว่าน้ำหนักตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามอายุ โดยจากแรกเกิดเฉลี่ย 31.3 กรัม เพิ่มขึ้นเป็น 1,103.46 กรัม เมื่ออายุ 10 สัปดาห์ อัตราการเจริญเติบโตต่อวันในช่วงแรกเกิด-2 สัปดาห์อยู่ที่ 8.11-7.18 กรัม และเพิ่มขึ้นเป็น 16.42-15.29 กรัม ในช่วง 6-10 สัปดาห์ แสดงถึงศักยภาพในการเจริญเติบโตที่ดี ประสิทธิภาพการใช้อาหารพบว่าปริมาณการกินอาหารเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามอายุ โดยช่วง 0-2 สัปดาห์กินเฉลี่ย 23.79-21.32 กรัม/วัน และเพิ่มขึ้นเป็น 46.56-45.53 กรัมในช่วง 6-10 สัปดาห์ อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.34-2.60 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมต่อการเลี้ยงเชิงเศรษฐกิจ อัตราการตายของไก่ลูกผสมอยู่ในระดับต่ำมาก เพียง 1.11% ตลอดช่วงการเลี้ยง แสดงถึงความแข็งแรงและความเหมาะสมในการเลี้ยงในสภาพแวดล้อมท้องถิ่น สรุปได้ว่า ไก่ลูกผสมที่ได้จากการวิจัยมีแนวโน้มดีในการพัฒนาเป็นสายพันธุ์ทางเลือกสำหรับเกษตรกร โดยให้ผลผลิตที่ดี ควบคู่กับความทนทานต่อสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ (Keywords) : ไก่ชน, ไก่บ้าน, ไก่พื้นเมือง, ไก่พื้นเมืองสุรินทร์, ประสิทธิภาพการเจริญเติบโต

Abstract

This research aimed to develop a Surin native chicken breed through crossbreeding between Surin native male chickens and Rhode Island Red female chickens. The objectives were to examine the physical characteristics, growth performance, and feed utilization efficiency of the offspring. The findings revealed that the first-generation hybrid chickens

exhibited distinct physical traits. The majority (81.11%) showed yellow shanks, beaks, and feathers, while pale yellow coloration was observed in the remaining 18.89%. Males had upright combs and long, pointed feathers, whereas females were characterized by shorter, stockier bodies, shorter feathers, and less prominent combs. Regarding growth performance, the average body weight increased consistently with age. From an average of 31.3 grams at birth, the weight rose to 1,103.46 grams at 10 weeks of age. The daily weight gain (ADG) ranged from 8.11 to 7.18 grams during the first two weeks and increased to 16.42–15.29 grams during weeks 6 to 10, indicating good growth potential. In terms of feed efficiency, the average daily feed intake increased with age, from 23.79–21.32 grams/day during weeks 0–2, to 46.56–45.53 grams/day during weeks 6–10. The feed conversion ratio (FCR) ranged from 1.34 to 2.60, which is considered economically viable for small-scale poultry farming. The mortality rate of the hybrid chickens was notably low, at only 1.11% throughout the rearing period, reflecting both genetic resilience and adaptability to local environmental conditions. In conclusion, the hybrid chickens derived from this study demonstrate strong potential as an alternative breed for farmers, offering both high productivity and environmental adaptability.

Keywords: Cockfighting, Domestic Chicken, Native Chicken, Surin Local Chicken, Growth Performance

บทนำ (Introduction)

ไก่พื้นเมืองสุรินทร์เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มไก่พื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรมสูง และมีบทบาทสำคัญต่อระบบการผลิตเกษตรในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะระบบเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยในครัวเรือนที่พบทั้งเพื่อบริโภคและการค้าในพื้นที่ชายแดน เช่น ตลาดช่องจอม และตลาดในท้องถิ่นเอง (ชัยนรินทร์ ทับมะเริง และคณะ, 2562) โดยในปัจจุบันสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในเขตจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงเป็นการเลี้ยงแบบชาวบ้าน กล่าวคือเลี้ยงในเขตบริเวณบ้าน เลี้ยงได้จำนวนน้อยตัว เลี้ยงไว้เพื่อกินเศษอาหารหรือเลี้ยงไว้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกจากนี้ขนาดของไก่ที่เกษตรกรเลี้ยงนั้นยังมีขนาดที่ไม่สม่ำเสมอ ลักษณะของสีขนไม่ตรงกับความต้องการของพ่อค้าที่เป็นคนกลางในการซื้อไปจำหน่าย ทำให้เกิดการกดราคาของไก่พื้นเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นลักษณะของค่านิยมของคำว่าไก่บ้านของเกษตรกรกับพ่อค้ามีความแตกต่างกัน เสมือนเป็นการตั้งกำแพงการซื้อขายไว้หลายชั้น เพื่อเป็นการกีดราคาการรับซื้อไก่พื้นเมืองจากเกษตรกร จากเหตุผลดังกล่าว หากเกษตรกรท้องถิ่นที่อยู่ในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงสามารถมีต้นกำเนิดพ่อ – แม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองที่มีลักษณะที่แสดงออก (Phenotype) ตรงตามความต้องการของตลาดรับซื้อและมีความคงที่ของลักษณะที่แสดงออกไปจนชั่วลูกชั่วหลานได้ก็จะสามารถเป็นการยืนยันความมั่นคงทางด้านการผลิตไก่พื้นเมืองเพื่อการจำหน่ายได้ ซึ่งจะถือว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัวและชุมชนเพื่อการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองจังหวัดสุรินทร์ เป็น

การพัฒนาพันธุ์ไก่เพื่อให้เกิดลักษณะของสายพันธุ์ไก่ที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งเพศผู้และเพศเมีย และมีความคงเส้นคงวาของลักษณะของไก่พื้นเมืองที่แสดงออก ทั้งนี้เพราะการจำหน่ายไก่พื้นเมืองเป็นการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและพ่อค้าในท้องถิ่นได้เป็นอย่างมากมา การมีพ่อพันธุ์ - แม่พันธุ์ไก่พื้นเมืองที่มีลักษณะดีจะทำให้มีลูกไก่พื้นเมืองที่มีลักษณะดีตามไปด้วย จากการวิเคราะห์สายพันธุ์ไก่พื้นเมืองไทย เช่น ไก่ประดู่หางดำ (Pradhuhangdum), ไก่เหลืองหางขาว (Lueng-hang-khao), ไก่ซี (Chee) และไก่แดง (Dang) ด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ mtDNA D-loop เพื่อศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรม พบว่ามีกลุ่มยีน (Haplogroups) หลัก ได้แก่ A, B, D และ E ซึ่งบ่งชี้ถึงสายพันธุ์แม่หลากหลายและการเลี้ยงภายใต้การคัดเลือก (Selection) แบบอิสระ (P. Teinlek et al., 2018) และรายงานของ Mekchay et al. (2014) พบว่า ไก่พื้นเมืองไทยทั้งสี่สายพันธุ์สัมพันธ์ใกล้ชิดกับ Red Junglefowl มากกว่าเปรียบเทียบกับพันธุ์พาณิชย์ ซึ่งสนับสนุนว่าผู้ผลิตยังคงรักษาลักษณะพื้นเมืองเดิมและ Gene Flow ระหว่าง RJF ยังคงอยู่ ดังนั้นหากมีการพัฒนาไก่พื้นเมืองสุรินทร์ได้และเลี้ยงจนโตถึงระยะที่สามารถจับขายได้ก็จะทำให้ได้ราคาตามที่เกษตรกรคาดหวังและ ไม่โดนพ่อค้าคนกลางกดราคาเนื่องจากลักษณะไม่ตรงกับที่พ่อค้าคนกลางต้องการ ทำให้เกษตรกรสามารถสร้างอาชีพได้และเกิดเป็นอาชีพที่มั่นคงได้สืบไป

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นถึงช่องทางในการสร้างสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรในการสร้างรายได้ทางหนึ่งจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อการจำหน่าย ซึ่งอาจจะเริ่มจากอาชีพเสริมจนกลายเป็นอาชีพหลักได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาเป็นสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์
2. เพื่อทดสอบสมรรถนะการเจริญเติบโต ของสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาไก่พื้นเมืองสุรินทร์ ได้ทำการวิจัยในโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ปีก คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยความหนาแน่นของไก่ที่ใช้ในการวิจัย ปริมาณอาหารและน้ำที่ใช้ในการวิจัย ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการเลี้ยงและใช้สัตว์ ประจํามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ รหัสโครงการเลขที่ : AE660010009 เรียบร้อยแล้ว เริ่มทำการวิจัยระหว่างเดือน มกราคม 2567 ถึงเดือน ธันวาคม 2567

1. การเตรียมคอกไก่เพื่อสัตว์ทดลอง

ก่อนที่จะนำพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองและแม่พันธุ์ไก่โรดเข้ามาเลี้ยงต้องทำความสะอาดคอกไก่ทั้ง 3 คอกให้สะอาดทั้งภายนอกและภายใน รวมทั้งบริเวณโดยรอบรวมถึงเพดาน และการเก็บกวาดสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ภายในคอกออกทั้งหมด จากนั้นล้างทำความสะอาดด้วยน้ำเปล่าและตามด้วยผงซักฟอก และล้างออกอีกครั้งจนสะอาด จากนั้นฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อบริเวณพื้นคอกทั้งภายในและภายนอกให้ทั่วถึง ล้างอุปกรณ์ให้อาหาร

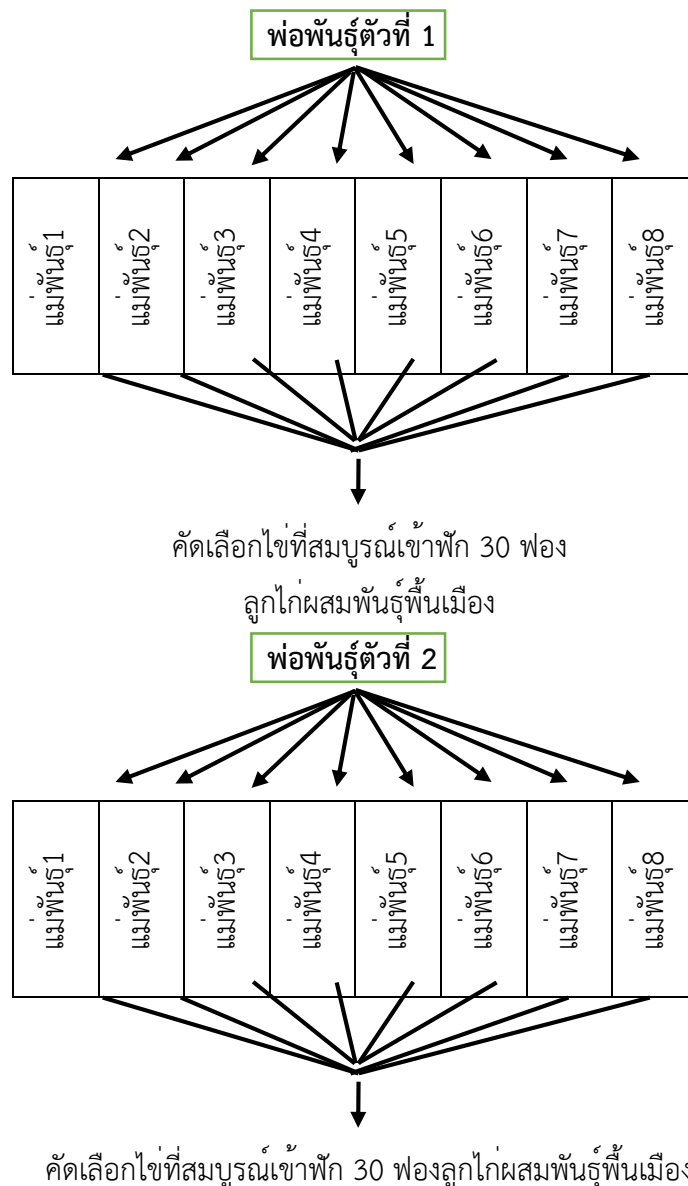
และให้น้ำให้สะอาดพร้อมทั้งพ่นยาฆ่าเชื้อให้ทั่วถึง แล้วพักคอกไว้ 7 วัน หลังจากนั้นตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ไฟฟ้า และเทอร์โมมิเตอร์ให้พร้อมใช้งาน นำวัสดุรองพื้น (แกลบ) เข้ามานาคอกโรยให้ทั่ว โดยให้ความหนาประมาณ 5 เซนติเมตร นำคอกที่กั้นเป็นคอกเล็ก ๆ หรือทรงขนาด 1 ตารางเมตรเข้ามาภายในคอกใหญ่ทั้ง 3 คอก โดยแต่ละคอกใหญ่จะมี 3 คอกเล็กหรือ 3 กรง

2. การเตรียมวัตถุดิบอาหารและน้ำดื่มเพื่อการทดลองวิจัย

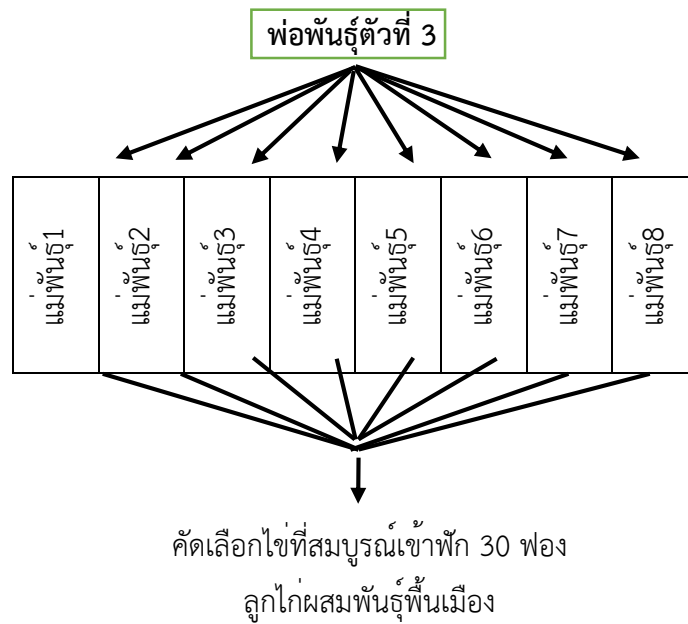
อาหารที่ใช้เลี้ยงพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์จะเป็นอาหารสำเร็จรูปที่มีเปอร์เซ็นต์โปรตีน 21 เปอร์เซ็นต์ตลอดระยะเวลาของการเลี้ยง รวมทั้งในลูกไก่ด้วย น้ำที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้ไก่ดื่มกินเป็นน้ำประปาที่กรองไว้ 3 ถึง เพื่อให้คลอรีนละลายแล้วจึงนำมาใช้

3. แผนผังการทดลองวิจัย

การทดลองวิจัยนี้ใช้แผนผังการกำหนดโดยพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองเป็นตัวตั้ง ดังภาพที่ 1 โดยให้ไก่ได้รับอาหารสำเร็จรูปที่เหมือนกัน เพื่อให้สิ่งทดลองมีความเหมือนกันให้มากที่สุด และในรุ่นพ่อ-แม่พันธุ์ให้อาหารวันละ 80 กรัมต่อตัว ให้น้ำเข้าเย็นแบบเต็มที่ โดยวางสิ่งทดลองไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังการทดลอง

ภาพที่ 1 แผนผังการทดลอง (ต่อ)

4. ขั้นตอนและวิธีการทดลองวิจัย

ในกรงใหญ่ 3 กรง นำพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองเข้ากรง ๆ ละ 1 ตัว และนำแม่พันธุ์ไก่โรตเข้ากรงใหญ่ กรงละ 8 ตัว เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกันระหว่างพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองและแม่พันธุ์ไก่โรต เป็นเวลา 7 วัน ให้ อาหารและน้ำตามปกติ เปิดไฟส่องสว่างช่วงค่ำถึงประมาณ 20.00 น. เมื่อถึงวันที่ 8 ของการเลี้ยงแยกกรงและ นำกล่องสำหรับไข่พร้อมฟางรองเข้าไปในกรงทุกกรง จำนวนกรงละ 8 กล่อง รวม 24 กล่อง เพื่อให้แม่ไก่ออก ไข่ หลังจากเลี้ยงมาประมาณ 21 วันแม่ไก่เริ่มวางไข่ เมื่อแม่ไก่เริ่มวางไข่จะเก็บไข่ทุกวันเพื่อนำไปฟัก โดยแยก เป็นของแต่ละกรง โดยจะรวบรวมให้ได้กรงละ 30 ฟองแล้วจึงนำเข้าตู้ฟักไข่เขียนวันที่เข้าฟักไว้ที่ฟองไข่ โดยตั้ง อุณหภูมิไว้ที่ 37.5 องศาเซลเซียส และความชื้น ที่ 60 เปอร์เซ็นต์ โดยตู้ฟักไข่เป็นแบบอัตโนมัติกลับไข่เอง ใน วันที่ 7 วันที่ 12 และวันที่ 18 ของการนำเข้าฟัก เมื่อถึงวันที่ 21 – 22 ของการนำเข้าตู้ฟัก ลูกไก่เริ่มทยอย ฟักออกมาจนหมดทุกกลุ่ม นำลูกไก่ทั้งหมดแยกเลี้ยงเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อทดสอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ต่อไป ในการ เลี้ยงลูกไก่ในชุดแรกจะเลี้ยงแบบรวมกลุ่มของใครของมัน แต่ปฏิบัติแบบเดียวกันหมด ทำวัคซีนกับลูกไก่ทุกตัว ด้วยการหยอดตาหรือหยอดจมูก ให้อาหารและน้ำผสมวิตามินแบบเต็มทีในช่วง 7 วันแรก เมื่อถึงวันที่ 8 ของ การเลี้ยง คู่ว่าลูกไก่ทุกตัวมีโอกาสเลี้ยงรอดและแข็งแรงดีแล้ว เริ่มทำการทดลองในขั้นต่อไป ซึ่งนำหนักรอาหาร สำเร็จรูปที่ใช้สำหรับเลี้ยงไก่ในฟักเข้าตามกลุ่มทดลองที่แยกไว้เป็นกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 จดบันทึก และให้น้ำผสมวิตามินอย่างเต็มที่ ช่วงเย็นก่อนให้อาหารเย็นซึ่งอาหารที่เหลือจากมือเช้าแล้วจดบันทึก เข้า วันรุ่งขึ้นก่อนให้อาหารมือเช้า ซึ่งนำหนักรอาหารที่เหลือจากเมื่อวาน จดบันทึก ทำเช่นนี้ทุกวันจนเสร็จสิ้นการ ทดลองในช่วงแรกหมั่นให้อาหารบ่อย ๆ แต่ครั้งละน้อย ๆ จดบันทึกน้ำหนักอาหารและน้ำหนักไก่ ล้างที่ให้ น้ำ และที่ให้อาหารทุกวันตอนเช้าและตอนเย็นในช่วงกลางคือเปิดไฟฟ้าให้ไก่ตามปกติทุกคืน การชั่งน้ำหนักไก่ ซึ่ง เป็นกลุ่ม ๆ ในแต่ละกรงแล้วจดบันทึก โดยชั่งทุกวันพุธ ช่วงบ่าย (13.00 น.) เพื่อเก็บข้อมูล

5. การเก็บข้อมูลในการทดลอง

5.1 การบันทึกน้ำหนักสัตว์ทดลองวิจัย

ชั่งน้ำหนักลูกไก่ที่นำมาทดลองทุกตัวแล้วจดบันทึกไว้ เมื่อนำไก่ที่เลี้ยงเพื่อปรับสภาพการเลี้ยงไปแล้วระยะหนึ่งประมาณ 1 สัปดาห์ แยกลูกไก่แต่ละกลุ่มเข้าสู่ แผนการทดลองโดยสุ่มแบบคละเพศและชั่งน้ำหนักทุกตัวและบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม

หลังจากเริ่มการทดลองจะชั่งน้ำหนักไก่ทุกกลุ่ม ในวันพุธ ช่วงบ่ายโมง (13.00 น.) และจดบันทึกน้ำหนักทุกกลุ่ม ลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม

5.2 การบันทึกอาหารที่ใช้ทดลองวิจัย

ชั่งน้ำหนักอาหาร แบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือช่วงเช้าซึ่งอาหารที่เหลือจากเมื่อวานหรือมื้อเย็นของเมื่อวานแล้วบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม จากนั้นล้างภาชนะเช็ดให้แห้งแล้วชั่งน้ำหนักอาหารในแต่ละกลุ่ม จดบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม ส่วนช่วงเย็นก่อนชั่งน้ำหนักอาหาร ชั่งน้ำหนักอาหารที่เหลือจากช่วงเช้า แล้วบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม จากนั้นล้างภาชนะเช็ดให้แห้งแล้วชั่งน้ำหนักอาหารในแต่ละกลุ่ม จดบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่มเช่นกัน

5.3 การบันทึกอาหารที่เหลือจากการทดลองวิจัย

ช่วงเช้าซึ่งอาหารที่เหลือจากเมื่อวานหรือมื้อเย็นของเมื่อวานแล้วบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม จากนั้นล้างภาชนะ เช็ดให้แห้ง

ช่วงเย็นก่อนชั่งน้ำหนักอาหาร ชั่งน้ำหนักอาหารที่เหลือจากช่วงเช้า แล้วบันทึกผลลงสมุด Log Book ของแต่ละกลุ่ม

6. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

จากค่าสังเกตที่เป็นน้ำหนักตัวไก่ และน้ำหนักอาหารสำเร็จรูปทั้งหมดสามารถนำมาคำนวณหา ค่า อัตราการเจริญเติบโตและประสิทธิภาพการใช้อาหารได้ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{อัตราการเจริญเติบโต} = \frac{\text{น้ำหนักสุดท้าย} - \text{น้ำหนักเริ่มต้น}}{\text{ระยะเวลาที่เลี้ยง}}$$

$$\text{ประสิทธิภาพการใช้อาหาร} = \frac{\text{น้ำหนักอาหารที่สัตว์กิน}}{\text{น้ำหนักสุดท้าย} - \text{น้ำหนักเริ่มต้น}}$$

$$\text{อัตราการรอดชีวิต} = \frac{\text{จำนวนไก่ที่รอดชีวิต} \times 100}{\text{จำนวนไก่ต่อกลุ่ม}}$$

$$\text{อัตราการตาย} = \frac{\text{จำนวนไก่ที่ตาย} \times 100}{\text{จำนวนไก่ต่อกลุ่ม}}$$

ผลการวิจัย (Research Results)

การพัฒนาไก่พื้นเมืองสุรินทร์ ได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาเป็นสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยแสดงออกมาเป็นลักษณะภายนอกที่เกิดจากการปักไข่ของไข่ที่เกิดจากการผสมพันธุ์ไก่พื้นเมืองและแม่พันธุ์ไก่โรดไอแลนด์แดง ดังนี้

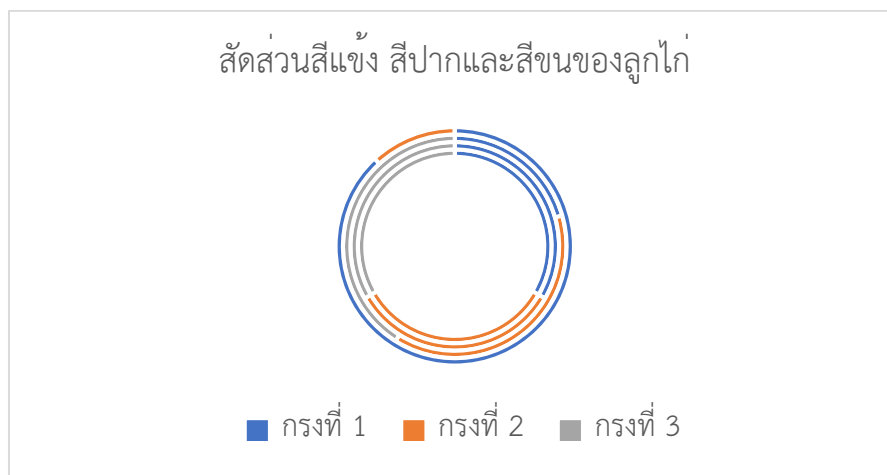
ลักษณะภายนอก

ลักษณะภายนอกของไก่พื้นเมืองลูกผสม

1. ลูกไก่แรกเกิด ไก่พื้นเมืองลูกผสม ที่เกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อไก่พื้นเมืองกับแม่ไก่โรดไอแลนด์แดง เมื่อแรกเกิดมีลักษณะภายนอกที่มองเห็นได้เด่นชัด 3 ลักษณะ คือ สีแข้ง สีปาก และสีขน โดยมีลักษณะสีแข้งและสีปากเป็นสีเหลืองเหมือนกันทั้งหมดทุกตัว ส่วนสีขน มีลักษณะเป็นสีเหลืองร้อยละ 81.11 มีสีเหลืองอ่อนร้อยละ 18.89 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัดส่วนสีแข้ง สีปากและสีขนของลูกไก่

ลักษณะที่ศึกษา	สีแข้ง	สีปาก	สีขน	
			สีเหลือง	สีเหลืองอ่อน
กรงที่ 1	30	30	15	15
กรงที่ 2	30	30	28	2
กรงที่ 3	30	30	30	0
รวม	90(100)	90(100)	73(81.11)	17(18.89)

แผนภูมิที่ 1 แสดงสัดส่วนสีแข้ง สีปากและสีขนของลูกไก่

2. ไก่รุ่น (อายุ 6 สัปดาห์)

ลักษณะภายนอกของไก่พื้นเมืองลูกผสม ที่เกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อไก่พื้นเมืองกับแม่ไก่โรดไอแลนด์แดง พบว่า

หงอน ไก่พื้นเมืองลูกผสมทั้งเพศผู้และเพศเมียทั้งหมดมีหงอนเป็นหงอนจักร สีปาก ไก่พื้นเมืองลูกผสมทั้งเพศผู้และเพศเมีย ทั้งหมดปากมีสีเหลือง สีแข้ง ไก่พื้นเมืองลูกผสมทั้งเพศผู้และเพศเมียทั้งหมดแข้งมีสีเหลือง สีขนลำตัว ไก่พื้นเมืองลูกผสมเพศผู้ ส่วนใหญ่สีขนลำตัวเป็นสีขาว มีขนสีดำและน้ำตาลแซมตามลำตัว สำหรับไก่เพศเมียส่วนใหญ่สีขนลำตัวเป็นสีขาว มีขนสีดำแซมตามลำตัว

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อทดสอบสมรรถนะการเจริญเติบโต การให้ไข่ของสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์ สมรรถภาพการเจริญเติบโต ของไก่ลูกผสมพันธุ์พื้นเมืองได้แก่ น้ำหนักตัว อัตราการเจริญเติบโต และประสิทธิภาพการใช้อาหาร โดยประสิทธิภาพการใช้อาหารแบ่งเป็น ปริมาณอาหารที่กินและอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว ซึ่งมีผลการทดลองดังนี้

1. น้ำหนักตัว น้ำหนักตัวไก่พื้นเมืองลูกผสมที่อายุแรกเกิด, 2, 6 และ 10 สัปดาห์ ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า

เมื่ออายุแรกเกิดไก่พื้นเมืองลูกผสม มีน้ำหนักตัวใกล้เคียงกัน โดยไก่พื้นเมืองลูกผสมทั้ง 90 ตัว จากทั้ง 3 กรง มีค่า เท่ากับ 31.31 ± 0.25 , 31.27 ± 0.19 , 31.56 ± 0.16 กรัม ตามลำดับ

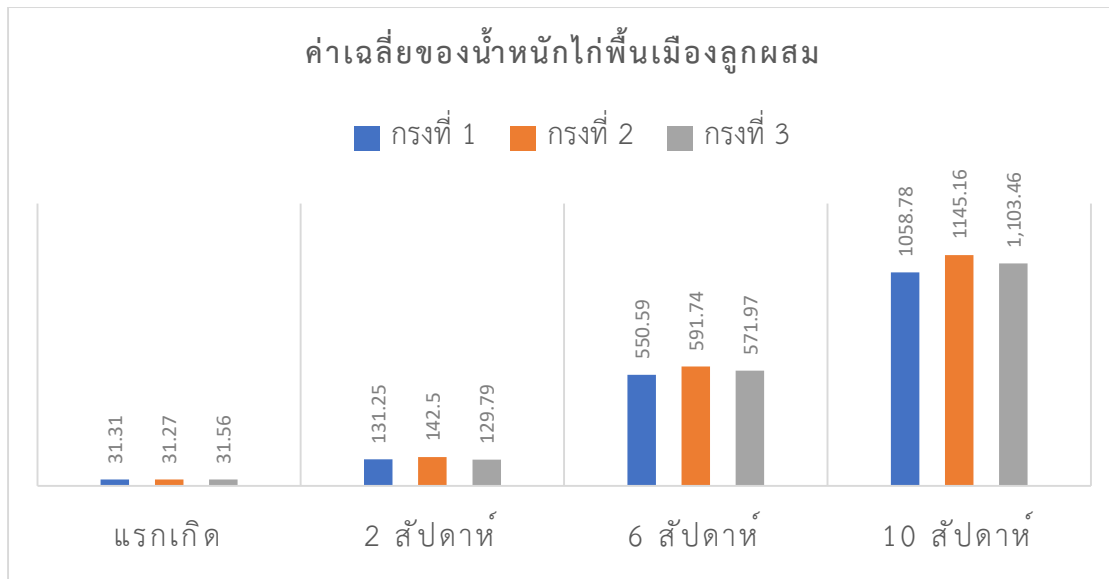
เมื่ออายุ 2 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสม มีน้ำหนักทั้ง 3 กรง เท่ากับ 131.25 ± 3.22 , 142.50 ± 1.57 และ 129.79 ± 1.40 กรัม

เมื่ออายุ 6 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสมมีน้ำหนักทั้ง 3 กรง เท่ากับ 550.59 ± 16.27 , 591.74 ± 7.45 และ 571.97 ± 5.92 กรัม ตามลำดับ

เมื่ออายุ 10 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสม มีน้ำหนักทั้ง 3 กรง เท่ากับ 1058.78 ± 22.56 , 1145.16 ± 12.54 และ $1,103.46 \pm 10.67$ กรัม ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของน้ำหนักไก่พื้นเมืองลูกผสม $\pm$ ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

อายุ	กรงที่ 1	กรงที่ 2	กรงที่ 3
แรกเกิด	31.31 ± 0.25	31.27 ± 0.19	31.56 ± 0.16
2 สัปดาห์	131.25 ± 3.22	142.50 ± 1.57	129.79 ± 1.40
6 สัปดาห์	550.59 ± 16.27	591.74 ± 7.45	571.97 ± 5.92
10 สัปดาห์	1058.78 ± 22.56	1145.16 ± 12.54	$1,103.46 \pm 10.67$

2. อัตราการเจริญเติบโต แสดงดังตารางที่ 3 พบว่า

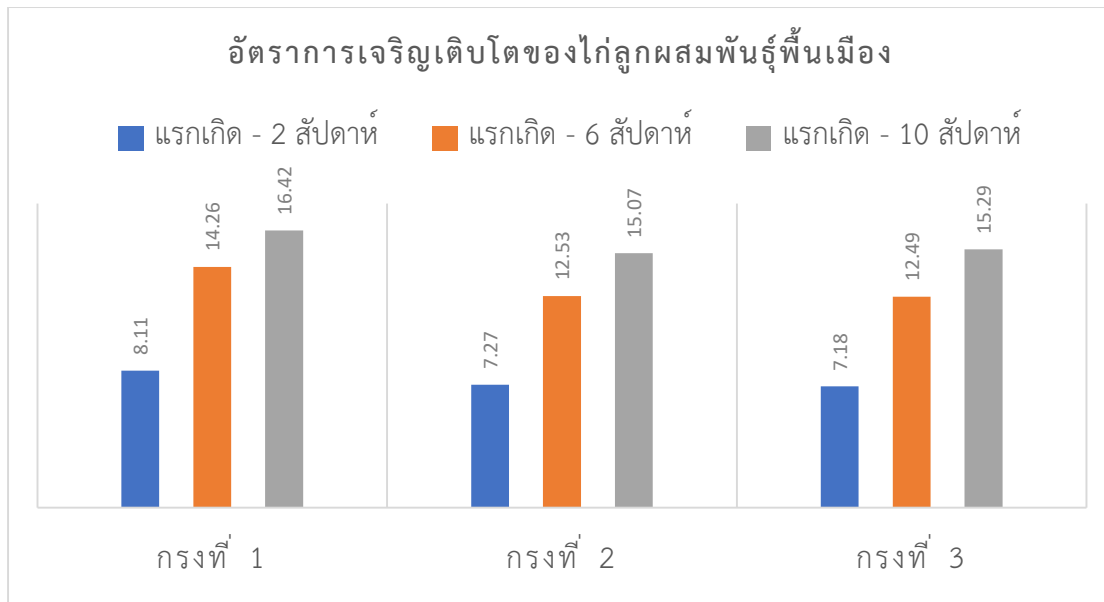
ช่วงอายุแรกเกิด – 2 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสมมีอัตราการเจริญเติบโตกรงที่ 1 เท่ากับ 8.11 ± 0.33 กรงที่ 2 เท่ากับ 7.27 ± 0.11 และกรงที่ 3 เท่ากับ 7.18 ± 0.10 กรัมต่อวัน ตามลำดับ

ช่วงอายุแรกเกิด – 6 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสมมีอัตราการเจริญเติบโตกรงที่ 1 เท่ากับ 14.26 ± 0.36 กรงที่ 2 เท่ากับ 12.53 ± 0.28 และกรงที่ 3 เท่ากับ 12.49 ± 0.33 กรัมต่อวัน ตามลำดับ

ช่วงอายุแรกเกิด – 10 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสมมีอัตราการเจริญเติบโตเท่ากับกรงที่ 1 มีค่าเท่ากับ 16.42 ± 0.45 กรงที่ 2 เท่ากับ 15.07 ± 0.20 และกรงที่ 3 เท่ากับ 15.29 ± 0.15 กรัมต่อวัน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 อัตราการเจริญเติบโตของไก่ลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง

อายุ	กรงที่ 1	กรงที่ 2	กรงที่ 3
แรกเกิด - 2 สัปดาห์	8.11 ± 0.33	7.27 ± 0.11	7.18 ± 0.10
แรกเกิด - 6 สัปดาห์	14.26 ± 0.36	12.53 ± 0.28	12.49 ± 0.33
แรกเกิด - 10 สัปดาห์	16.42 ± 0.45	15.07 ± 0.20	15.29 ± 0.15

3. ประสิทธิภาพการใช้อาหาร

3.1 ปริมาณอาหารที่กิน แสดงดังตารางที่ 4 พบว่า

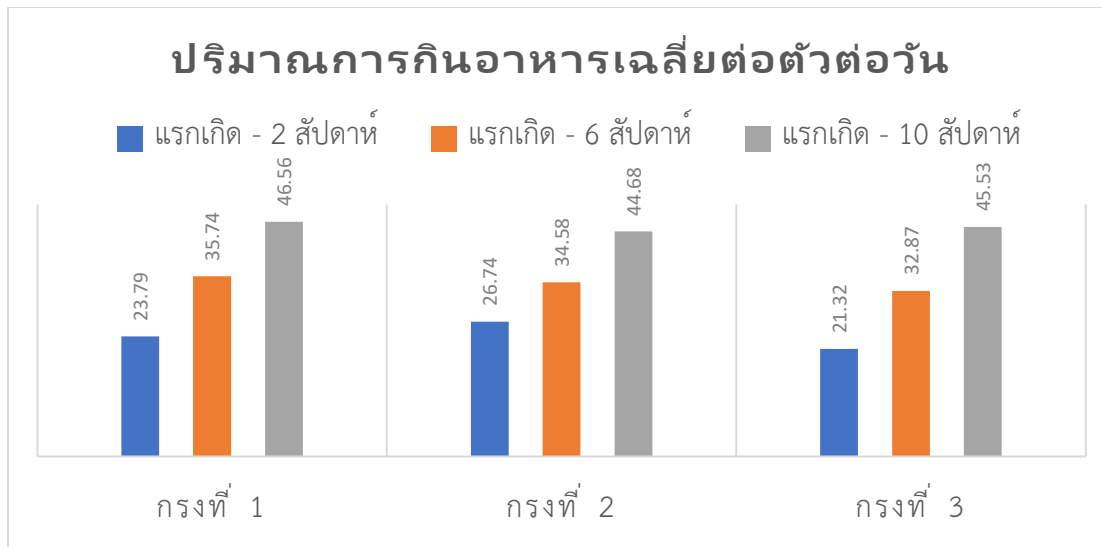
ในช่วงอายุแรกเกิด – 2 สัปดาห์ มีปริมาณการกินอาหาร เฉลี่ยกรงที่ 1 เท่ากับ 23.79 กรัมต่อวัน กรงที่ 2 เท่ากับ 26.74 กรัมต่อวัน และกรงที่ 3 เท่ากับ 21.32 กรัมต่อวัน

ช่วงอายุ 2 สัปดาห์ – 6 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสมมีปริมาณการกินอาหารเฉลี่ย กรงที่ 1 เท่ากับ 35.74 กรัมต่อวัน กรงที่ 2 เท่ากับ 34.58 กรัมต่อวันและกรงที่ 3 เท่ากับ 32.87 กรัมต่อวัน

ช่วงอายุ 6 สัปดาห์– 10 สัปดาห์ พบว่า ไก่พื้นเมืองลูกผสมมีปริมาณการกินอาหารเฉลี่ย กรงที่ 1 เท่ากับ 46.56 กรัมต่อวันกรงที่ 2 เท่ากับ 44.68 กรัมต่อวันและกรงที่ 3 เท่ากับ 45.53 กรัมต่อวัน

ตารางที่ 4 ปริมาณการกินอาหารเฉลี่ยต่อตัวต่อวัน

อายุ	กรงที่ 1	กรงที่ 2	กรงที่ 3
แรกเกิด - 2 สัปดาห์	23.79	26.74	21.32
2 สัปดาห์ - 6 สัปดาห์	35.74	34.58	32.87
6 สัปดาห์- 10 สัปดาห์	46.56	44.68	45.53

3.2. อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์

อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์ของไก่พื้นเมืองลูกผสม ในช่วงอายุ 0 – 2, 0 – 6, และ 0 – 10 สัปดาห์ แสดงในตารางที่ 5 พบว่า ในทุกช่วงอายุที่ทดลองไก่พื้นเมืองลูกผสมทุกกรงมีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์ไม่แตกต่างกันทางสถิติ โดย

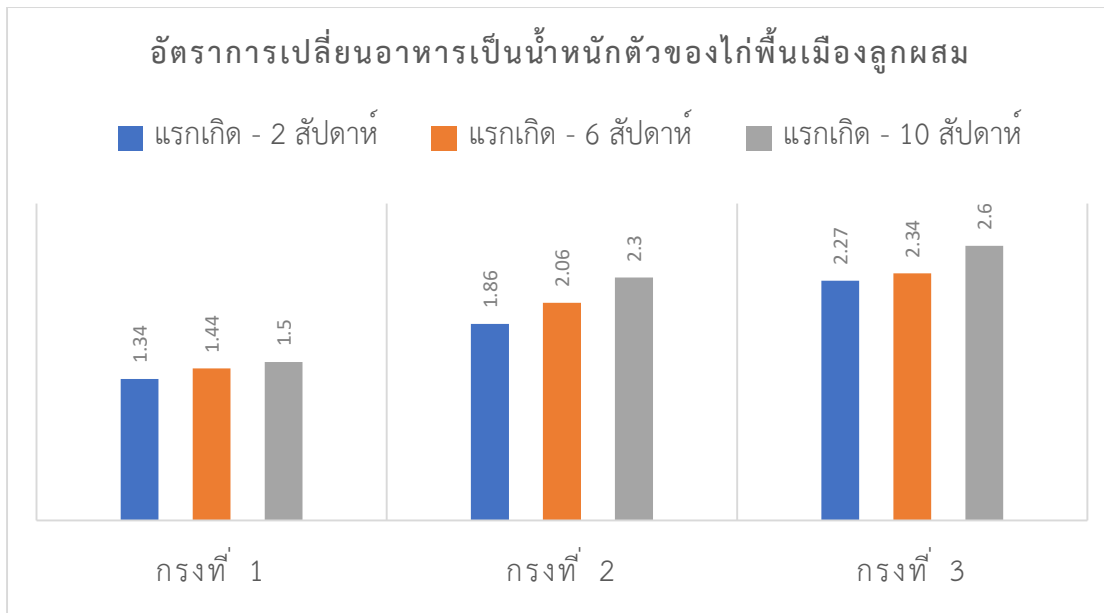
ในช่วงอายุ 0 – 2 สัปดาห์ มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์ อยู่ระหว่าง 1.34 ถึง 1.50

ในช่วงอายุ 2 – 6 สัปดาห์ มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์ อยู่ระหว่าง 1.86 ถึง 2.30

ในช่วงอายุ 6 – 10 สัปดาห์ มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์ อยู่ระหว่าง 2.27 ถึง 2.60

ตารางที่ 5 อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำนมสัตว์ของไก่พื้นเมืองลูกผสม

อายุ	กรงที่ 1	กรงที่ 2	กรงที่ 3
แรกเกิด - 2 สัปดาห์	1.34	1.86	2.27
2 สัปดาห์ - 6 สัปดาห์	1.44	2.06	2.34
6 สัปดาห์- 10 สัปดาห์	1.50	2.30	2.60

4. อัตราการตาย

ตลอดช่วงการเลี้ยงไก่ ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 16 สัปดาห์ มีกรังที่ 2 ตาย 1 ตัว ช่วงสัปดาห์สุดท้ายคิดเป็นร้อยละ 1.11

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการวิจัยการพัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ลักษณะภายนอกของไก่พื้นเมืองลูกผสมระหว่างพ่อไก่พื้นเมืองกับแม่ไก่โรดไอแลนด์แดง เมื่อแรกเกิดมีลักษณะภายนอกที่มองเห็นได้เด่นชัด 3 ลักษณะ คือ สีแข้ง สีปาก และสีขน โดยมีลักษณะสีขนเป็นสีเหลืองถึงเหลืองอ่อน ส่วนสีแข้งและสีปากเป็นสีเหลืองเหมือนกันทั้งหมดทุกตัว เมื่อไก่ลูกผสมอายุได้ 6 สัปดาห์ขึ้นไปพบว่าลักษณะภายนอกที่ปรากฏคือ หงอน ไก่พื้นเมืองลูกผสมทั้งเพศผู้และเพศเมียทั้งหมดมีหงอนเป็นหงอนจักร สีปาก ปากมีสีเหลืองทั้งหมด สีแข้ง แข้งมีสีเหลืองทั้งหมด สีขนลำตัว ไก่พื้นเมืองลูกผสมเพศผู้ ส่วนใหญ่สีขนลำตัวเป็นสีขาว มีขนสีดำและน้ำตาลแซมตามลำตัว สำหรับไก่เพศเมียส่วนใหญ่สีขนลำตัวเป็นสีขาว มีขนสีดำแซมตามลำตัวแสดงให้เห็นว่าลักษณะที่แสดงออกภายนอกที่ปรากฏของลูกไก่ได้รับอิทธิพลของพันธุกรรมจากแม่พันธุ์คือมีสีแข้งและสีปากเป็นสีเหลือง ส่วนสีของขนนั้นต่างจากสีขนของแม่พันธุ์เพราะสีของแม่พันธุ์นั้นออกเป็นสีน้ำตาล แต่ไก่ลูกผสมนั้นกลับมีสีขนเป็นสีเหลืองซึ่งไม่แตกต่างจากงานวิจัยของแสนศักดิ์ นาคะวิสุทธ์และคณะ (2564) ที่ได้รายงานผลการวิจัยการพัฒนาพันธุ์ไก่เนื้อไทยที่พบว่า ลูกผสมของไก่พื้นเมืองจากพ่อไก่พันธุ์แท้ 6 สายพันธุ์กับแม่ไก่เนื้อทางการค้า (PS broiler) ลูกไก่ที่ได้มีสีแข้ง สีปากและสีขนที่เป็นสีเหลืองในบางคู่ผสมเช่นพ่อพันธุ์ไก่สีกับแม่พันธุ์ทางการค้าที่ให้ลูกที่มีสีแข้ง ปากและขนเป็นสีเหลือง ขณะที่ลูกผสมคู่อื่น ๆ ได้สีขนส่วนใหญ่เป็นสีขาวและสีเหลืองทั้งสีขน ส่วนสีแข้งและสีปากก็จะมีสีเหลืองเช่นกัน

2. น้ำหนักตัวไก่พื้นเมืองลูกผสม พบว่าน้ำหนักไก่พื้นเมืองลูกผสมที่อายุ 2 สัปดาห์มีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 129.79 – 142.50 กรัมต่อตัว ที่อายุ 6 สัปดาห์มีน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากับ 550.59–591.74 กรัมต่อตัว และน้ำหนักที่อายุ 10 สัปดาห์ มีน้ำหนัก 1058.78 – 1145.16 กรัมต่อตัว ซึ่งสูงกว่ารายงานจากคู่มือการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ (2559) ทุกช่วงอายุ และน้ำหนักของไก่ลูกผสมพื้นเมืองนี้สูงกว่ารายงานการวิจัยของ นริศรา สวยรูปและคณะ (2555) ที่นำเสนอว่าน้ำหนักไก่พื้นเมืองลูกผสมประดู่หางดำและไก่สีที่เลี้ยงด้วยอาหารไก่เนื้อและอาหารไก่ไข่

3. อัตราการเจริญเติบโต ของไก่พื้นเมืองลูกผสม มีความสัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของไก่ในทุกช่วงอายุที่ได้ทำการเก็บข้อมูลการวิจัย แต่อย่างไรก็ตามพบว่าอัตราการเจริญเติบโตของไก่ลูกผสมในช่วงแรกเกิดถึงอายุ 10 สัปดาห์มีอัตราการเจริญเติบโตที่ 15.07 – 16.42 กรัมต่อวัน ซึ่งสูงกว่ารายงานการวิจัยของ ดร.ณิ โสภ และองอาจ เดชอิทธิรัตน์ (2564) ที่รายงานการปรับปรุงผลผลิตไก่ไทย 4 สายพันธุ์ (ซี ประดู่หางดำ แดง สุราษฏร์ และเหลืองหางขาว) ที่มีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ระหว่าง 12.82 – 15.11 กรัมต่อวัน

4. ปริมาณอาหารที่ไก่ลูกผสมพื้นเมืองกินต่อวันมีความสอดคล้องกับน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นในทุกช่วงอายุที่เก็บข้อมูลวิจัย คือช่วงแรกเกิดถึง 2 สัปดาห์ไก่พื้นเมืองลูกผสมกินอาหารเฉลี่ยวันละประมาณ 21.32 – 26.74 กรัมต่อตัวต่อวัน ที่อายุ 2 สัปดาห์ถึง 6 สัปดาห์ กินอาหารเฉลี่ยวันละประมาณ 32.87 – 35.74 กรัมต่อตัวต่อวัน และที่อายุ 6 สัปดาห์ ถึง 10 สัปดาห์ กินอาหารเฉลี่ยวันละประมาณ 44.68 – 46.56 กรัมต่อตัวต่อวัน ซึ่งมีความแตกต่างจากรายงานในคู่มือการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ (2559) คือในช่วง 2 สัปดาห์แรกไก่ลูกผสมพื้นเมืองที่ใช้ในการวิจัยมีการกินอาหารที่มากกว่าอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในคู่มือ แต่หลังจากนั้นคือในช่วงอายุ 2 สัปดาห์ถึง 6 สัปดาห์และในช่วง 6 สัปดาห์ถึง 10 สัปดาห์พบว่าไก่ลูกผสมพื้นเมืองที่ทำวิจัยมีการกินอาหารน้อยกว่าอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในคู่มือ

5. อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อ พบว่า ในช่วงอายุ 0 – 2 สัปดาห์ มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว อยู่ระหว่าง 1.34 ถึง 1.50 ในช่วงอายุ 2 – 6 สัปดาห์ มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว อยู่ระหว่าง 1.86 ถึง 2.30 ในช่วงอายุ 6 – 10 สัปดาห์ มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว อยู่ระหว่าง 2.27 ถึง 2.60 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ วิศาล อดทน และวิฑูร ศุภศิริพงศ์ (2561) ที่อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวตั้งแต่แรกเกิดถึง 10 สัปดาห์อยู่ที่ 2.10 – 2.90

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์ เป็นการวิจัยเพื่อการสร้างสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์ ที่จะผลิตไก่พื้นเมืองที่ถูกคัดเลือกโดยสภาพแวดล้อมและสภาพการเลี้ยงดูที่เกิดขึ้นจริงในสถานที่จริง และในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในทุกช่วงฤดูกาลตลอดทั้งปี เพราะในช่วงเวลา 12 เดือนของใน 1 ปีนั้นจะประกอบไปด้วยฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวที่มีอุณหภูมิ ความชื้นและอาหารที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก สายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์จะกลายเป็นสายพันธุ์ไก่ที่สามารถเลี้ยงได้ง่าย โตเร็ว รสชาติเป็นที่ต้องการของท้องตลาดก็จะเริ่มจากจุด เล็ก ๆ จุดนี้คือการพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรให้มีการต่อยอดการพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองสุรินทร์เพิ่มเติมโดยการให้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรได้ทดลองนำวิธีการในการผสมพันธุ์จากในบทที่ 3 ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังของเกษตรกรหรือในระดับตำบลโดยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำไปใช้ในการเลี้ยงต่อไป หรือให้ครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพนำไปเลี้ยงในโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้หรือปลูกฝังให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมืองต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรในระดับต่าง ๆ ได้ทำการวิจัยร่วมกับทางสถาบันอุดมศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในพื้นที่และเกิดประโยชน์สูงสุด
2. ควรให้มีการศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองร่วมกับการใช้วัตถุดิบอาหารในท้องถิ่นเพื่อศึกษาการเจริญเติบโตและการปรับตัวของไก่พื้นเมืองที่ใช้ในการทำวิจัยและจะได้นำไปใช้เลี้ยงอย่างจริงจังต่อไป
3. ควรให้มีการวิจัยเลี้ยงไก่พื้นเมืองร่วมกับสัตว์ชนิดอื่น ๆ หรือการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ที่สามารถเอื้อผลประโยชน์ต่อกันได้เพื่อให้เกิดระบบการเกษตรแบบผสมผสานและเป็นแนวทางในการใช้ผลผลิตให้คุ้มค่ามากที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมปศุสัตว์. (2559). *คู่มือการเลี้ยงไก่พื้นเมืองกรมปศุสัตว์ ระบบปล่อยอิสระและอินทรีย์*. นนทบุรี : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชัยะรินทร์ ทับมะเริง, นันทา สมเป็น และวิมลศิริ สีหะวงษ์. (2562). การศึกษาระบบการผลิตไก่พื้นเมืองเพื่อการค้าตลาดชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมวิชาการระดับชาติราชชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 10 “วิจัยและนวัตกรรม นำสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (น.24-33). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.
- ดร.ณิ โสภา และ งามอาจ เดชอิทธิรัตน์. (2564). การปรับปรุงผลผลิตไก่ไทยเพื่อคุณภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 4(1) : 118-144.
- นริศรา สวยรูป, บัญญัติ เหล่าไพบูลย์, วุฒิไกร บุญคุ้ม และ มนต์ชัย ดวงจินดา. (2555). สมรรถนะการเจริญเติบโตของไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำและซีทีเลี้ยงด้วยอาหารไก่เนื้อและอาหารไก่ไข่. วารสารแก่นเกษตร 40 ฉบับพิเศษ 2 : 248-252.
- วิศาล อดทน และ วิฑูร ศุภศิริพงศ์. (2561). *การคัดเลือกและการปรับปรุงพันธุ์ไก่ค้อลอน*. พัทลุง : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- แสนศักดิ์ นาคะวิสุทธิ, เจนรงค์ คำมุงคุณ, วุฒิชัย ลัดเครือ และ ภาณุภูมิ เสาวภาคย์. (2564). รายงานการวิจัยและพัฒนาการวิจัยการเกษตร ฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนาพันธุ์ไก่เนื้อไทย. รายงานผลงานวิจัยสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน).

Mekchay, S., et al. (2014). *Population structure of four Thai indigenous chicken breeds based on SNP data*. BMC Genetics, 15, 40.

Teinlek, P., et al. (2018). *Complete mtDNA D-loop sequences of Thai indigenous chickens: genetic diversity and phylogenetic relationships*. Frontiers in Genetics.

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้สำหรับผู้เรียนในยุค BANI
RESEARCH AND DEVELOPMENT OF ADAPTIVE LEARNING INNOVATION FOR
LEARNING INNOVATION FOR LEARNERS IN THE BANI ERA

ประกิต ไชยธาดา^{1*}, นิรัตน์ นวกิจไพฑูรย์²

Prakit Chaithada¹, Nilrat Navagitpaitoon²

^{1,2}สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการนวัตกรรม คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

^{1,2} Educational Science and Innovation Management, Faculty of Education,

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : praktik_cha@nstru.ac.th

วันที่รับบทความ 14 สิงหาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 4 ธันวาคม 2568

วันตอบรับบทความ 12 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และกรอบการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาที่สามารถประยุกต์ใช้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ และเหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในบริบทของโลกยุค BANI ซึ่งมีความเปราะบาง ไม่แน่นอน ซับซ้อน และยากต่อการเข้าใจ บทความได้นำเสนอแนวคิด งานวิจัยและพัฒนาทั้งระดับดั้งเดิมและแนวโน้มใหม่หลังยุคโควิด-19 รวมถึงกรอบแนวคิด นวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน พร้อมทั้งวิเคราะห์งานวิจัยและกรณีศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ บทความยังเสนอแนวทางเชิงแนวคิดเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง พร้อมข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ และประเด็นที่ควรศึกษาต่อยอด โดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้สหวิทยาการ เทคโนโลยี และบริบทการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ทั้งเชิงทฤษฎีและการใช้จริง

คำสำคัญ (Keywords) : การวิจัยและพัฒนา, นวัตกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบปรับตัวได้, ศตวรรษที่ 21, ยุค BANI

Abstract

This academic article aims to present concepts, theories, and a research and development (R&D) framework that can be applied to create flexible, adaptive, and learner-centered educational innovations for the 21st century, particularly within the context of the BANI world, characterized by brittleness, anxiety, nonlinearity, and incomprehensibility. The paper explores both traditional and emerging post-COVID-19 trends in R&D, and introduces a conceptual framework for adaptive learning innovation that addresses learner diversity. It

includes analysis of research and case studies that employ Research and Development processes in developing educational innovations. Furthermore, the article proposes conceptual directions for creating practical, scalable innovations, along with academic recommendations and areas for future study. Emphasis is placed on the integration of interdisciplinary knowledge, technology, and the evolving educational context to develop innovations that meet both theoretical and practical needs.

Keywords : Research and Development, Learning Innovation, Adaptive Learning, 21st Century, BANI Era

บทนำ (Introduction)

ในโลกปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยาก ทั้งในมิติของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม การศึกษาในฐานะระบบสร้างคนจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อมใหม่ที่เต็มไปด้วยความเปราะบาง (Brittle) ความวิตกกังวล (Anxious) ความไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) และความยากในการเข้าใจ (Incomprehensible) ซึ่งรวมเรียกว่า "ยุค BANI" (Cascio, 2020) ที่เข้ามาแทนที่โลก VUCA เดิม การพัฒนาความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาในยุคนี้จึงไม่สามารถอิงจากแนวทางเดิมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีกระบวนการที่สามารถวิจัย ปรับ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบโจทย์ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ งานวิจัยทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในยุคที่ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายที่ซับซ้อนมากขึ้น ไพศาล วรคำ (2566) เน้นว่าการวิจัยทางการศึกษามีบทบาทในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง โดยการใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ และตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่นำไปสู่การตัดสินใจหรือการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในภาคปฏิบัติ ทั้งในระดับห้องเรียน โรงเรียน และนโยบายระดับประเทศ พร้อมกันนี้ยังชี้ว่า ครู อาจารย์ และผู้บริหารควรมีทักษะในการใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ งานวิจัยทางการศึกษายังต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัย ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการกำกับพฤติกรรมและเจตคติของผู้ทำวิจัย เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการเคารพสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

หนึ่งในกระบวนการสำคัญที่ตอบสนองต่อบริบทดังกล่าวได้คือ การวิจัยเชิงออกแบบ/วิจัยและพัฒนา (Design-based research; DBR/Research and development; R&D) ซึ่งเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีกับการสร้างสรรค์นวัตกรรม แล้วนำไปทดลองใช้ในบริบทจริงและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว (Hoadley & Campos, 2022) แนวคิด R&D เป็นกระบวนการที่เริ่มจากการศึกษาปัญหา การพัฒนาแบบจำลองต้นแบบ (Prototype) การทดลองใช้ และการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการใช้งานจริง โดย R&D ไม่เพียงเน้นผลเชิงทฤษฎี แต่เน้นการออกแบบสิ่งที่ใช้ได้จริงและตอบปัญหาในสถานการณ์ที่มีพลวัตสูง (Gall et al., 2007) งานวิจัยและพัฒนา มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากงานวิจัยทั่วไป ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ กระบวนการ แหล่งข้อมูล และระยะเวลาการดำเนินงาน

โดยมุ่งสร้างนวัตกรรมที่สามารถใช้งานได้จริงในบริบททางการศึกษา เช่น การทดลองนวัตกรรมซ้ำหลายรอบ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้ใช้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่แตกต่างจากงานวิจัยทั่วไปที่มักมุ่งสร้างองค์ความรู้เชิงทฤษฎี (รัตนะ บัวสนธิ์, 2567)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา งานวิจัยและพัฒนาของไทยและต่างประเทศจึงให้ความสำคัญกับการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ปรับได้ตามความแตกต่างของผู้เรียน (Adaptive) เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง (Experiential) และมีความหลากหลายของเครื่องมือทางเทคโนโลยี (Multi-modal tools) เพื่อรองรับการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน (Li, 2024) ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงมุ่งศึกษาหลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของงานวิจัยรูปแบบ R&D โดยเฉพาะในด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวได้ (Adaptive Learning Innovation) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษาในยุค BANI อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

แม้งาน R&D จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา แต่ในยุคที่มีความไม่แน่นอนสูง โดยเฉพาะภายใต้กรอบ BANI ระบบการเรียนรู้จึงต้องมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ และสอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน (Bushuyev et al., 2023) อย่างไรก็ตาม งานวิจัย R&D จำนวนมากยังอาศัยแนวคิดแบบเส้นตรง หรือออกแบบภายใต้บริบทที่ค่อนข้างมั่นคง ขณะที่ยุค BANI เรียกร้องให้นวัตกรรมการเรียนรู้มีพลวัตปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ และรองรับความหลากหลายของผู้เรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ แนวคิดการเรียนรู้แบบปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงเร็ว ยังไม่ได้รับการบูรณาการอย่างเป็นระบบในงานวิจัยการศึกษาแบบ R&D ในไทย แม้จะมีงานวิจัยด้านเทคโนโลยีหรือกิจกรรมบางเรื่องที่ปรับตัวได้ แต่ขาดกรอบแนวคิดและกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจนและการทดลองแบบเป็นขั้นเป็นตอน (Bergdahl, 2022)

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการออกแบบให้สามารถปรับตัวได้ เพื่อรองรับความท้าทายในโลกการศึกษาใหม่ และเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ทั้งในเชิงแนวคิดและกระบวนการ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของการวิจัยและพัฒนาทางด้านนวัตกรรมการศึกษา 2) อธิบายความหมายและคุณลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุค BANI 3) วิเคราะห์กรณีศึกษา/งานวิจัยเดิมที่ประยุกต์ใช้แนวคิด R&D ในการพัฒนานวัตกรรมเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความไม่แน่นอนทางบริบท และ 4) เสนอแนวทางเชิงแนวคิดสำหรับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความท้าทายในยุค BANI

แนวคิดและหลักการของการวิจัยและพัฒนา (R&D) ทางการศึกษา

1. แนวคิดดั้งเดิมของการวิจัยและพัฒนา (R&D)

การวิจัยและพัฒนา คือ กระบวนการสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้เชิงวิชาการกับการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะในภาคการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถใช้พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวคิดของ Gall et al. (2007) กระบวนการ R&D ในการศึกษาเป็นงานวิจัยที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมตั้งแต่การสังเกตและวิเคราะห์ปัญหา การ

ออกแบบนวัตกรรม สื่อ หรือแนวทางการเรียนรู้ ไปจนถึงขั้นตอนทดลองใช้ ปรับปรุงจากผลสะท้อน และเผยแพร่ผลลัพธ์เพื่อนำไปใช้จริงในระบบการศึกษา (คณิสสร ต้นสินนท์ และคณะ, 2565; เดชกุล มัทวานุกุล และคณะ, 2566)

2. แนวโน้มใหม่ของ R&D ทางการศึกษาในโลกยุคหลังโควิด-19

หลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 แนวทาง R&D ทางศึกษามีการเปลี่ยนแปลงชัดเจนจากกรอบแบบเส้นตรงมาสู่แนวคิดเชิงพลวัต ที่เน้นความยืดหยุ่น ความเร็ว และการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมจริง งานวิจัยล่าสุดชี้ให้เห็นว่า “R&D สมัยใหม่ต้องบูรณาการกับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ ระบบการเรียนรู้แบบผสม (Hybrid learning) และแนวทางปรับตัวที่ผู้สอนนำไปทดลองปรับปรุงให้เหมาะกับบริบทจริงของผู้เรียน” (Muangasame & Wongkit, 2024; Alkhnbashi et al., 2024) ตัวอย่างเช่น ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์ (2563) ให้ความเห็นว่าการศึกษาไทยควรปรับสู่การเรียนรู้แบบผสม (Blended learning) มีเวลาเรียนที่ยืดหยุ่น และปรับหลักสูตรให้กระชับตามบริบทแต่ละพื้นที่ ปรับเปลี่ยนจากวิกฤตเป็นโอกาสในการพัฒนาการเรียนรู้

แนวคิดและกรอบทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของการวิจัยและพัฒนา (R&D)

การวิจัยและพัฒนาในบริบททางการศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างองค์ความรู้ควบคู่กับการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้จริงในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ โดยเน้นการทดลองใช้และการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา แนวคิดนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง มากกว่าการวิจัยเพื่อรู้ โดยอาศัยหลักการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวนซ้ำระหว่างการออกแบบ ทดลอง และสะท้อนกลับ (Gall, 2007)

2. กรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา

การดำเนินงานวิจัยในรูปแบบ R&D ทางศึกษามักอิงจากกรอบทฤษฎีต่าง ๆ ที่ช่วยให้การออกแบบนวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

2.1 ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) มองการศึกษาเป็นระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบเชื่อมโยงกัน เช่น ผู้เรียน ครู สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งหมดทำงานร่วมกันในฐานะระบบปรับตัวที่ซับซ้อน (Complex adaptive system) การออกแบบนวัตกรรมจึงต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งหมดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Kenny & Cirkony, 2022)

2.2 ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovations) โดย Rogers ชี้ให้เห็นว่าการยอมรับนวัตกรรมในบริบทการศึกษา หรือสังคมทั่วไปจะขึ้นอยู่กับลักษณะสำคัญของนวัตกรรมนั้น ได้แก่ (1) ความเหนือกว่าสิ่งที่มีอยู่ (Relative advantage) (2) ความสอดคล้องกับบริบทและประสบการณ์ของผู้ใช้ (Compatibility) (3) ความง่ายของการใช้งาน (Simplicity) (4) ความสามารถทดลองได้ (Trialability) และ (5) การมองเห็นผลลัพธ์ของนวัตกรรม (Observability) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสที่นวัตกรรมจะได้รับการยอมรับ (Robinson, n.d.)

2.3 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ตามแนวคิดของ Piaget และ Vygotsky เชื่อว่าผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ของตนเองผ่านประสบการณ์ และพัฒนาผ่านปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้อื่น ในบริบทนี้ R&D ทางการศึกษาควรมุ่งพัฒนานวัตกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ หรือสถานการณ์จริง เช่น การออกแบบสื่อที่ให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ สำรวจ ทดลอง หรือสะท้อนกลับ (Chand, 2023) นอกจากนี้ แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ยังช่วยสร้างกรอบการพัฒนาแบบปรับเปลี่ยนตามผู้เรียน (Differentiated learning) ที่สามารถใช้พัฒนา R&D นวัตกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wibowo et al., 2025)

3. กระบวนการของงานวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อการศึกษา

รูปแบบกระบวนการ R&D ที่นิยมใช้ คือ R1-D1-R2-D2 ซึ่งประกอบด้วย R1 (Research 1): ศึกษาปัญหา ความต้องการ หรือบริบท D1 (Development 1): ออกแบบและพัฒนาด้านแบบ R2 (Research 2): ทดลองใช้ ประเมินผล และรับข้อเสนอแนะ D2 (Development 2): ปรับปรุงและพัฒนาให้สมบูรณ์ กระบวนการนี้มักแทรกด้วยวงจร PDCA และแนวทางของการวิจัยเชิงออกแบบ (Design-based research; DBR) ซึ่งให้ความสำคัญกับบริบทจริง การมีส่วนร่วมของผู้ใช้ และการสะท้อนกลับต่อเนื่อง (Anderson & Shattuck, 2012)

4. บทบาทของ R&D ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้

R&D ไม่เพียงเป็นกลไกในการผลิตนวัตกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบสนองต่อโลก ยุค BANI โดยเฉพาะเมื่อนวัตกรรมต้องมีคุณสมบัติแบบยืดหยุ่น (Flexible) ที่ปรับตามพฤติกรรมและสถานการณ์ มีส่วนร่วม (Participatory) ที่ผู้เรียนและครูเข้าไปมีบทบาท ใช้งานได้จริง (Practical) ผ่านการทดลองในพื้นที่จริง และยั่งยืน (Sustainable) ที่สามารถปรับปรุงและใช้ต่อไปในอนาคต แนวทางนี้ไม่ใช่แค่การทดลองนวัตกรรมเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ของนักออกแบบการเรียนรู้เอง เช่น งานวิจัยของ de Sousa (2021) ที่ใช้ แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมในบริบทจริง และงานวิจัยของ Prenger et al. (2022) ที่เน้นองค์ประกอบที่ทำให้นวัตกรรมทางการศึกษามีความยั่งยืน

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้

1. ความหมายและหลักการของการเรียนรู้แบบปรับตัวได้

การเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning) หมายถึง ระบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหา รูปแบบ หรือเส้นทางการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในด้านความรู้เดิม ความเร็วในการเรียนรู้ ความสนใจ และปฏิภิริยาต่อเนื้อหา แนวคิดนี้มีรากฐานจากแนวคิดการเรียนรู้เชิงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Learning) และทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) อย่างแท้จริง ระบบจึงต้องสามารถวิเคราะห์และปรับเปลี่ยนเนื้อหาแบบเรียลไทม์ และสร้างเส้นทางการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Christodoulou & Angeli, 2022) นอกจากนี้ การมอบอิสระในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายเอง และปรับสภาพการเรียนรู้ตามบริบทและความต้องการของผู้เรียน ยังส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Bernard et al., 2019)

2. ลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้

นวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้ มีลักษณะสำคัญคือ สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหา เส้นทาง และกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน เช่น ระดับความรู้พื้นฐาน ความเร็วในการเรียน ความสนใจ และการตอบสนองต่อเนื้อหา ลักษณะเด่นประกอบด้วย (1) ความยืดหยุ่น ต่อผู้เรียน และบริบทการเรียนรู้ (2) การขับเคลื่อนด้วยข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อปรับประสบการณ์การเรียนรู้ (3) การตอบสนองเฉพาะบุคคล ที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และ (4) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ในการกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น ระบบการเรียนรู้ที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์พฤติกรรมและปรับเนื้อหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (Christodoulou & Angeli, 2022)

3. จุดเด่นของนวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้ในบริบทยุค BANI

ในบริบทของโลกยุค BANI การจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่ยึดตามโครงสร้างตายตัวไม่สามารถตอบโจทย์ผู้เรียนได้อีกต่อไป นวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้จึงตอบสนองได้ด้วยคุณลักษณะดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสามารถในการเรียนรู้แบบปรับตัวได้ในมิติต่าง ๆ ของยุค BANI

มิติของยุค BANI	ความสามารถของการเรียนรู้แบบปรับตัวได้
Brittle (เปราะบาง)	ช่วยเสริมความยืดหยุ่นของแผนการเรียนรู้ ปรับได้ตามสถานการณ์
Anxious (วิตกกังวล)	สร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียนผ่านการตอบสนองเฉพาะบุคคล
Nonlinear (ไม่เป็นเส้นตรง)	อนุญาตให้ผู้เรียนมีเส้นทางการเรียนรู้หลากหลาย ไม่จำกัด
Incomprehensible (ยากต่อการเข้าใจ)	ใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอเนื้อหาในแบบที่เข้าใจง่าย

ดังนั้น นวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้จึงถือเป็น เครื่องมือสำคัญในการออกแบบการศึกษาที่เข้าใจมนุษย์ ในบริบทที่ไม่แน่นอน และเหมาะสำหรับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ลักษณะของยุค BANI และผลกระทบต่อการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของยุค BANI

BANI เป็นคำที่ริเริ่มโดย Jamais Cascio นักอนาคตศาสตร์ชาวอเมริกัน เพื่ออธิบายสภาพโลกหลังปี 2020 ซึ่งเต็มไปด้วยความผันผวนที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยกรอบ VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) อีกต่อไป BANI ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างบริบทการศึกษาในมิติต่าง ๆ ของยุค BANI

องค์ประกอบ	ความหมาย	ตัวอย่างในบริบทการศึกษา
Brittle (เปราะบาง)	ระบบที่ดูแข็งแรงภายนอก แต่ล้มได้ง่ายเมื่อลงแรงกดดัน	ระบบเรียนแบบสอบปลายภาค
Anxious (วิตกกังวล)	ความรู้สึกไม่มั่นคงจาก ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว	เพียงอย่างเดียว ไม่มีทางเลือกอื่น นักเรียนเครียดกับการเปลี่ยนวิธีเรียน- สอบออนไลน์แบบไม่ทันตั้งตัว
Nonlinear (ไม่เป็นเส้นตรง)	เหตุและผลไม่สัมพันธ์กันชัดเจน	นักเรียนเรียนดีแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ
Incomprehensible (ยากต่อการเข้าใจ)	การเปลี่ยนแปลงเกิดแบบกระโดด เหตุการณ์ซับซ้อนจนยาก แก่การตีความ	เพราะไม่เข้าใจวิธีประเมิน ผู้เรียนสับสนจากนโยบายเรียนออนไลน์ที่ เปลี่ยนตลอดเวลา

ที่มา : Cascio (2020)

2. ผลกระทบของยุค BANI ต่อการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้

การเปลี่ยนผ่านสู่ยุค BANI ส่งผลให้แนวคิดด้านการศึกษาดังกล่าวต้องปรับตัวอย่างสำคัญ โดยนวัตกรรม การเรียนรู้จำเป็นต้องมีความคล่องตัวและยืดหยุ่น (Agility) สามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว เช่น การ ออกแบบการเรียนรู้แบบวนซ้ำและยืดหยุ่น (Iterative and Agile learning design) ที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบ ตายตัว พร้อมทั้งสร้างความปลอดภัยทางจิตใจ (Psychological safety) ให้ผู้เรียนในภาวะวิตกกังวลสูง ผ่าน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมั่นใจ กล้าคิด กล้าเรียนรู้ โดยไม่กลัวความผิดพลาด เช่น การเรียนรู้แบบเพื่อน ช่วยเพื่อน (Peer learning) หรือกิจกรรมที่ไม่เน้นการประเมินผล อีกทั้งการเรียนรู้ต้องขับเคลื่อนด้วยข้อมูล และปรับตามพฤติกรรมผู้เรียน (Data-driven & adaptive) โดยอาศัยระบบการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ (Learning analytics) และแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive platform) ที่สามารถเรียนรู้จาก พฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เนื้อหาการเรียนยังต้องเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อสร้าง แรงจูงใจและความหมายต่อการเรียนรู้ เช่น ประเด็นปัญหาในชุมชน ความยั่งยืน หรือเทคโนโลยีเกิดใหม่ ที่ช่วย ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่ซับซ้อนและไม่แน่นอนของโลกยุคใหม่ได้ กรอบแนวคิด การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุค BANI สามารถอ้างอิงกับแนวคิด Universal Design for Learning (UDL) ได้ โดย UDL มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่น (Flexible) รองรับเนื้อหาที่หลากหลายและเหมาะสมกับ บริบทของผู้เรียน (Content & Context) รวมถึงส่งเสริมกระบวนการที่มีส่วนร่วมและปรับได้ (Process) ผ่าน หลายช่องทางการนำเสนอและการตอบสนองต่อการเรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเข้าถึงเนื้อหา และการแสดงออกอย่างเต็มที่ (Technology) แนวทางดังกล่าวตรงกับหลัก UDL ที่ออกแบบมาเพื่อตอบโจทย์ ความแตกต่างของผู้เรียนในบริบทที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ (Al-Azawei, et al., 2016)

3. การเสนอแนวทางเชิงแนวคิดสำหรับการพัฒนานวัตกรรมเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นการออกแบบที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างยืดหยุ่น โดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการควบคุมตนเอง (Personalised and self-regulated learning) ร่วมกับการใช้เทคโนโลยี Web 2.0 เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และชุมชนการเรียนรู้ที่หลากหลาย (McLoughlin & Lee, 2010) นอกจากนี้ การบูรณาการระบบวิเคราะห์การเรียนรู้ (Learning analytics) แบบเปิดจะช่วยให้สามารถเก็บ วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลการเรียนรู้ได้อย่างโปร่งใสและเชื่อมโยงหลายแหล่งข้อมูล เพื่อปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนแบบเรียลไทม์ เสริมประสิทธิภาพและความเป็นส่วนตัวของการเรียนรู้ (Chatti, et al., 2022)

บทสรุป (Conclusion)

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 และบริบทของโลกยุค BANI สามารถสรุปข้อค้นพบและข้อเสนอแนะเชิงวิชาการได้ดังนี้

1. ข้อสรุปจากการสังเคราะห์

- 1.1 การวิจัยและพัฒนา (R&D) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการใช้จริง โดยเฉพาะในบริบทการศึกษา
- 1.2 นวัตกรรมการเรียนรู้แบบปรับตัวได้เป็นแนวทางสำคัญที่สามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน และความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่
- 1.3 โลกในยุค BANI สะท้อนความจำเป็นของการออกแบบนวัตกรรมที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการแบบวนซ้ำ
- 1.4 งานวิจัยและกรณีศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า การประยุกต์ใช้กระบวนการ R&D ควบคู่กับเทคโนโลยีและข้อมูลผู้เรียนสามารถสร้างสื่อหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้

- 2.1 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้แนวทาง R&D ในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง และมีการประเมิน ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- 2.2 การออกแบบนวัตกรรมควรเน้นการปรับให้เข้ากับผู้เรียน ไม่ยึดติดกับโครงสร้างตายตัว เช่น การใช้เทคโนโลยี AI หรือรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่ยืดหยุ่น
- 2.3 การวิจัยในลักษณะ R&D ควรมีการมีส่วนร่วมของครู ผู้เรียน และชุมชนการเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนาเกิดจากข้อมูลและความต้องการจริง
- 2.4 คณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์/สถาบันฝึกหัดครูควรจัดการอบรมเพื่อให้ครูมีทักษะด้านการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณิสสร ต้นสินนท์ โชคชัย ยืนยง และจิราภรณ์ ทัพข้าย. (2565). การวิจัยและพัฒนาเพื่อการสร้างนวัตกรรม
การศึกษาของครู. *วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู*, 2(2), 115–181.
- เดชกุล มัทวานุกุล ภัทรานิษฐ์ พรหมสุรินทร์ และสุนิศา โยธารส (2566). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.
วารสารพุทธจิตวิทยา, 8(2), 383-396.
- ไพศาล วรคำ. (2566). *การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 14)*. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ภูมิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนในภาวะวิกฤตโควิด-19. สถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย (TDRI). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2567). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, T., & Shattuck, J. (2012). Design-based research: A decade of progress in education
research?. *Educational Researcher*, 41(1), 16–25.
- Al-Azawei, A., Serenelli, F., & Lundqvist, K. (2016). Universal Design for Learning (UDL): A
Content Analysis of Peer Reviewed Journals from 2012 to 2015. *Journal of the
Scholarship of Teaching and Learning*, 16(3), 39–56. [https://doi.org/10.14434/
josotl.v16i3.19295](https://doi.org/10.14434/josotl.v16i3.19295)
- Alkhnbashi, O. S., Mohammad, R., Al-Hassan, H. M., Al-Qahtani, M. A., & Al-Qahtani, A. M.
(2024). Education in transition: Adapting and thriving in a post-COVID world.
International Journal of Social Science and Education Research, 6(2), 1–10.
- Bushuyev, S., Piliuhina, K., & Chetin, E. (2023). Transformation of the education landscape in
an AI world: Adaptive approaches in the BANI framework. *Proceedings of the 2nd
International Workshop on AI and Education (AIED 2023)*, 3966, 33–39. CEUR-WS.org.
<https://ceur-ws.org/Vol-3966/Short4.pdf>
- Bergdahl, N. (2022). Adaptive professional development during the pandemic. *Designs for
Learning*, 14(1), 1–13. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1331621.pdf>
- Bernard, R. M., Borokhovski, E., Schmid, R., Waddington, D. I., & Pickup, D. I. (2019).
Twenty-first century adaptive teaching and individualized learning operationalized
as specific blends of student-centered instructional events: A systematic review and
meta-analysis. *Campbell Systematic Review*, 15(1-2):e1017. doi: 10.1002/cl2.1017
- Cascio, J. (2020). *Facing the age of chaos: The BANI framework*. Medium. Retrieved from
<https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d>

- Chatti, M. A., Muslim, A., Schroeder, U., & Wosnitza, M. (2022). Toward an open learning analytics ecosystem. *Journal of Learning Analytics*, 9(2), 1–17.
- Chand, S. P. (2023). Constructivism in education: Exploring the contributions of Piaget, Vygotsky and Bruner. *International Journal of Science and Research*, 12(7), 274–278.
- Christodoulou, A., & Angeli, C. (2022). Adaptive learning techniques for a personalized education software in developing teachers' technological pedagogical content knowledge. *Frontiers in Education*, 7:789397. doi: 10.3389/feduc.2022.789397
- de Sousa, L. O. (2021). Learning experiences of a participatory approach to educating for sustainable development in a South African higher education institution yielding social learning indicators. *Sustainability*, 13(6), 3210. <https://doi.org/10.3390/su13063210>
- Gall, M. D., Gall, J. P., & Borg, W. R. (2007). *Educational research: An introduction (8th ed.)*. Pearson.
- Hoadley, C., & Campos, F. C. (2022). Design-based research: What it is and why it matters to studying online learning. *Educational Psychologist*, 57(3), 207–220. <https://doi.org/10.1080/00461520.2022.2079128>
- Kenny, J. D., & Cirkony, C. (2022). Using systems perspectives to develop underlying principles for enhancing teacher education. *Australian Journal of Teacher Education*, 47(1), 81–94.
- Li, Y. (2024). Post-pandemic: Innovations in Remote Education and Adjustments in Public Policy. *International Journal of Social Sciences and Public Administration*, 3(3), 404–409. DOI: <https://doi.org/10.62051/ijsspa.v3n3.50>
- McLoughlin, C., & Lee, M. J. W. (2010). Personalised and self-regulated learning in the Web 2.0 era: International exemplars of innovative pedagogy using social software. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(1), 18–43
- Muangasame, K., & Wongkit, M. (2024). *Higher education and COVID-19: An adaptive approach in Thailand. Higher Education, Skills and Work-Based Learning*. [Online]. Available : <https://mahidol.elsevierpure.com/en/publications/higher-education-and-covid-19-an-adaptive-approach-in-thailand>
- Prenger, R., Tappel, A. P. M., Poortman, C. L., & Schildkamp, K. (2022). How can educational innovations become sustainable? A systematic review. *Frontiers in Education*. 7:970715. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.970715>

- Robinson, L. (n.d.). *A summary of diffusion of innovations*. *Changeology*. [Online]. Available :
https://www.enablingchange.com.au/Summary_Diffusion_Theory.pdf?utm_source=chatgpt.com
- Wibowo, S., Wangid, M. N., & Firdaus, F. M. (2025). The relevance of Vygotsky's constructivism learning theory with differentiated learning in primary schools. *Journal of Education and Learning*, 19(1), 431–440.

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21

THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF GRADE 9 STUDENTS
THROUGH CONTEMPLATIVE LEARNING PROCESS IN THE 21ST CENTURY

สุนทร วอนไลวัน¹

Sounthone Vonlayvanh¹

นักวิชาการอิสระ¹

Independent Scholar¹

*Corresponding author, e-mail: tammathada58vonlivan.th@gmail.com

วันที่รับบทความ 15 สิงหาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 30 พฤศจิกายน 2568

วันตอบรับบทความ 17 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม 2) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 โรงเรียน ๆ 20 คน รวม 40 คน สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการเตรียมการทดลอง 2) ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 2) ระยะหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ 1) การใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inference Statistics) เพื่อทำการทดลองตามสมมุติฐานการวิจัย ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนทดลอง และ 2) หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

คำสำคัญ: นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3, ความฉลาดทางอารมณ์, จิตตปัญญา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This study is an experimental research with two main objectives 1) To compare the development of emotional intelligence of Grade 9 students through the contemplative learning process in the 21st century between the experimental group and the control group. 2) To compare the emotional intelligence of the experimental group before and after the experiment. The sample group consisted of 40 Grade 9 students in the first semester of the academic year 2024 from two schools (20 students from each school). The experimental procedures included 1) Preparation

phase 2) Implementation phase, which was divided into two stages The experimental period and The post-experimental period The research instruments consisted of The contemplative learning process in the 21st century and An emotional intelligence assessment form Data were analyzed using 1) Descriptive statistics: mean and standard deviation 2) Inferential statistics: t-test was employed to compare the mean scores according to the research hypotheses.

The research findings indicate that 1) After the experiment, the emotional intelligence scores of the experimental group were higher than before the experiment. 2) The emotional intelligence scores of the experimental group were higher than those of the control group after the experiment.

Keywords: Grade 9 Students through, Emotional Intelligence, Contemplative Learning Process
21st Century

บทนำ

ปัญหาความฉลาดทางอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่น อาจเกิดจากความไม่พร้อมในการควบคุมอารมณ์ตนเอง รู้ถูกผิด รู้ถึงอารมณ์ของตนเองและอารมณ์ผู้อื่น ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และภาวะความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง คือ มีแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา และสัมพันธภาพ ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ กล่าวคือ มีนักเรียนที่มีภาวะความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (สุเมณี ศุภกรโกศัย และคณะ, 2562) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการทำ พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนวัยรุ่น กล่าวคือ นักเรียนวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำจะมีโอกาสทำพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากนักเรียนวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี จะสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์ มีการคิดพิจารณา และตัดสินใจที่ว่าตนเองจะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไรให้มีความเหมาะสมที่สุด แต่ในทางตรงกันข้าม หากนักเรียนวัยรุ่นมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม นักเรียนวัยรุ่นจะไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ และจะแสดง ออกผ่านการทำ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น แบ่งได้ 3 ระดับ คือ 1) ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ปัจจัยระดับครอบครัว ได้แก่ การเลี้ยงดูของครอบครัว และ 3) ปัจจัยระดับสังคม คือ สังคมและวัฒนธรรม ฉะนั้น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นักวัยรุ่นเป็นสิ่งสำคัญ โดยต้องการการมีส่วนร่วมทั้งจากนักเรียนวัยรุ่น ครอบครัว และสังคม เพื่อช่วยให้นักวัยรุ่นเข้าใจอารมณ์ของตนเอง และสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่าง เหมาะสมกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและเป็นเกราะป้องกัน จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ ต่อจิตใจของนักเรียนวัยรุ่น และทำให้เกิดการทำพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ในนักเรียนวัยรุ่นตามมา (พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เฝ้าวัฒนา, 2562)

นักเรียนวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายใน คือฮอร์โมน การเจริญเติบโต และปัจจัยภายนอก คือสังคม สิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมและความคิดที่ซับซ้อนมากขึ้น (Bronfenbrenner, 1979) นักเรียนวัยรุ่นอยู่ในช่วงของการค้นหาตนเองและพัฒนาบุคลิกภาพ การรับรู้ตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตมโนทัศน์ทางสังคม มี

ความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นปรับตัวเข้ากับสังคมและเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต (ภวิกา ภักษา, 2566) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักเรียนวัยรุ่น เนื่องจากช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น เข้าใจผู้อื่น และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต (Social skills) (Mayer and Salovey, 1997; Gardner, 1989; Cooper and quoted, 1997; Goleman, 1998; Bar-on, 2000)

กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยเน้นการฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และควบคุมอารมณ์ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการพัฒนาสติปัญญา ซึ่งส่งผลให้เกิดความสุขภายใน (อริสา สุมาลย์, 2562; ยุพิน ศรีชาติ, 2563; พระมหาสมเกียรติ วุฒิธรรมภาวิวัฒน์ และคณะ, 2565; ณกมล นกแก้ว, 2565; Waters et al, 2015; Pizzuto, 2019) จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสำรวจภายในจิตใจของตนเอง โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น สมาธิ ศิลปะ และโยคะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น (พิมสวัสดิ์ โกศลสมบัติ, 2565) กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองจากภายใน โดยให้ความสำคัญกับการรับรู้และเข้าใจตนเองผ่านประสบการณ์ตรง การเปิดใจรับฟัง และการยอมรับความหลากหลาย ซึ่งจะนำไปสู่ความสมดุลภายใน การเกิดปัญญา และความเข้าใจในธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ (พระมหาคณาวุฒิ อัคคะปัญโญ, 2567) จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ไม่เพียงแต่ด้านวิชาการ แต่ยังรวมถึงด้านจิตใจ อารมณ์ และจิตวิญญาณ การฝึกฝนจิตตปัญญาศึกษาจะช่วยให้เรามีความสุขภายในใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความหมายมากยิ่งขึ้น (มุนีเราะห์ ยานยา, 2560) ความสำคัญของจิตตปัญญาศึกษาในนักเรียนวัยรุ่นคือ ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่ทำในปัจจุบัน ตระหนักถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น พัฒนาความสามารถทางอารมณ์ และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น ส่งเสริมการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (พิมสวัสดิ์ โกศลสมบัติ, 2565) แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาถูกสังเคราะห์จาก 14 แหล่งข้อมูล เพื่อสร้างเป็นโปรแกรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ข้อ ได้แก่ 1) พิจารณาอย่างใคร่ครวญ 2) เผชิญหน้ากับความจริง และ 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (ยุพิน ศรีชาติ, 2563) กระบวนการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมความพร้อมในการเรียน เตรียมสภาพแวดล้อมและจิตใจของผู้เรียนให้พร้อม ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนแบ่งปันความคิดและประสบการณ์ ขั้นฝึกปฏิบัติ การฝึกทักษะหรือกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญา ขั้นประยุกต์ใช้ นำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริง ขั้นจดบันทึก และประเมินผล สะท้อนผลลัพธ์และประเมินการเรียนรู้

จากหลักการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัญหาความฉลาดทางอารมณ์ในนักเรียนวัยรุ่นเกิดจากความไม่พร้อมในการควบคุมอารมณ์ตนเอง รู้กฎรู้ผิด รู้ถึงอารมณ์ของตนเองและอารมณ์ผู้อื่น ขาดการตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และภาวะความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง คือ ขาดแรงจูงใจ ตัดสินใจและแก้ปัญหา และสัมพันธ์ภาพ ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ กล่าวคือ มีนักเรียนวัยรุ่นที่มีภาวะความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเล็งเห็นว่าช่วงอายุดังกล่าวเป็นวัยเริ่มต้นของการก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์สูง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มทดลอง ก่อน และหลัง การทดลอง

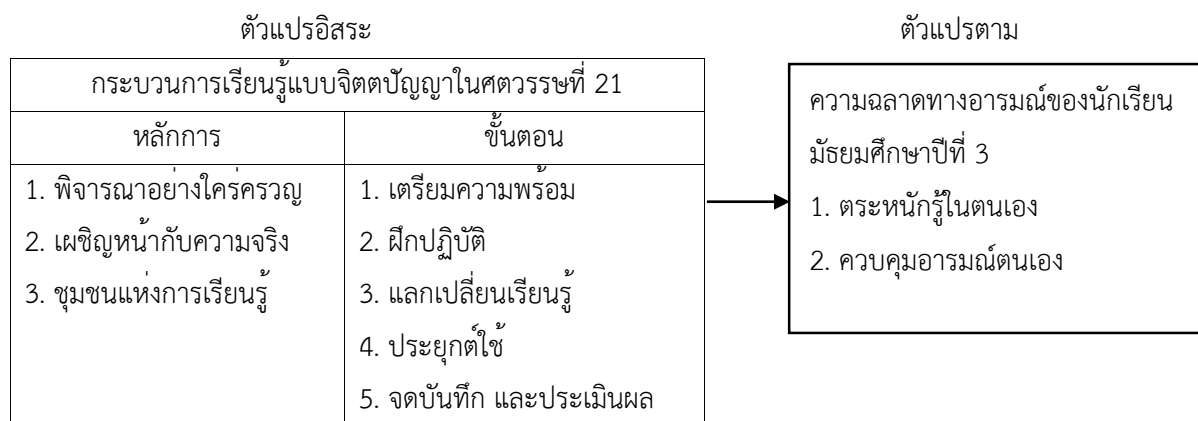
สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนการทดลอง
2. กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่ากลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ จากนักวิชาการ และ นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 24 แหล่งข้อมูล โดยยึดเกณฑ์การคัดเลือกร้อยละ 90 ขึ้นไป พบว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 1) เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 2) ควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) สร้าง แรงจูงใจให้ตนเอง 4) ตระหนักรู้ในตนเอง และ 5) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จากนั้นผู้วิจัยนำไปสัมภาษณ์สอบถาม เกี่ยวกับลำดับความสำคัญเร่งด่วนขององค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อสัมภาษณ์คณะครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 7 คน พบว่า ลำดับความสำคัญเร่งด่วนขององค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย ตระหนักรู้ใน ตนเอง และควบคุมอารมณ์ตนเอง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาสร้างเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 โดย ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาได้สังเคราะห์ จาก 14 แหล่งข้อมูล เพื่อนำมาสร้างเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 และวิเคราะห์หลักการของกระบวนการเรียนรู้ แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยสรุปหลักการของจิตตปัญญาศึกษาไว้ 3 หลักการ ได้แก่ 1) พิจารณาอย่างใคร่ครวญ 2) เผชิญหน้ากับความจริง 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้การ ดำเนินกิจกรรมของ (ยุพิน ศรีชาติ, 2563) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการเรียน ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 5 จดบันทึก และประเมินผล ดังกรอบแนวคิดใน ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาได้สังเคราะห์จาก 14 แหล่งข้อมูล เพื่อนำมาสร้างเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยเกณฑ์การคัดเลือก ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยสรุปแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไว้ 3 หลักการ ได้แก่ 1) พิจารณาอย่างใคร่ครวญ 2) เผชิญหน้ากับความจริง และ 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้ การดำเนินกิจกรรมของยุพิน ศรีชาติ (2563) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการเรียน ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 5 จดบันทึก และประเมินผล ซึ่งดำเนินการ จัดกิจกรรม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวม 8 ครั้ง แต่ครั้งใช้เวลา 90 นาที

สร้างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

มีขั้นตอนในการดำเนินการคือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทาง อารมณ์ได้สังเคราะห์จาก 24 แหล่งข้อมูล เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ โดยเกณฑ์การคัดเลือก ร้อยละ 90 ขึ้นไป ซึ่งผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบ ความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 2) ควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) สร้างแรงจูงใจ ให้ตนเอง 4) ตระหนักรู้ในตนเอง และ 5) สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคการศึกษา ที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านวังยาง (วังยางวิทยานุกูล) 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน และ 2) โรงเรียนชุมชนบ้านนาดีหนองไผ่ 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling) และนักเรียนยินดีเข้าร่วมการ วิจัย แล้วจับสลากได้โรงเรียนวังยางวิทยานุกูล เป็นกลุ่มทดลอง และโรงเรียนชุมชนบ้านนาดีหนองไผ่ เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 และแบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์เป็นเครื่องมือหลัก ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเหล่านี้ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 โดยมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาจาก 14 แหล่งข้อมูลเพื่อ สังเคราะห์แนวคิดและสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) สรุปแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จากการวิเคราะห์แนวคิดจิตต ปัญญาศึกษาโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ประกอบด้วย 3 หลักการ คือพิจารณาอย่างใคร่ครวญ เผชิญหน้ากับความ จริง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และกิจกรรมนี้ดำเนินการใน 5 ขั้นตอน คือ เตรียมความพร้อมในการเรียน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ และจดบันทึกและประเมินผล จัดกิจกรรม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวม 8 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที 3) นำเสนอร่างกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขตาม

คำแนะนำ แบบประเมินที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .80 ถึง 1.00 โดยจัดทำโครงร่างกระบวนการเรียนรู้แบบ
จิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 มีการเพิ่มกิจกรรมอีก 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 5 กระจุกสะท้อนตัวตน 4) นำ
กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อพิจารณาความยากง่าย ลำดับ ขั้นตอน เวลา และสื่อการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนให้
ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี 5) การใช้โปรแกรมกับกลุ่มทดลอง หลักสูตรที่ผ่านการทดลองใช้แล้วถูก
นำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง

2. สร้างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ คือ 1) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบประเมินนี้ใช้
ข้อมูลที่สังเคราะห์จาก 24 แหล่งข้อมูล 2) สรุปลักษณะองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 90 ขึ้นไป
ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ตนเอง สร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ตระหนักรู้
ในตนเอง และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น 3) สัมภาษณ์เพื่อประเมินความต้องการ องค์ประกอบเหล่านี้ถูกนำไป
สัมภาษณ์กับผู้บริหารและครู ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความต้องการเร่งด่วนในองค์ประกอบ “ตระหนักรู้ใน
ตนเอง” และ “ควบคุมอารมณ์ตนเอง” 4) สร้างแบบประเมินตามองค์ประกอบ แบบประเมินที่สร้างมีทั้งหมด 34 ข้อ
แบ่งเป็น ตระหนักรู้ในตนเอง 20 ข้อ และควบคุมอารมณ์ตนเอง 14 ข้อ โดยใช้ระบบการให้คะแนน 5 ระดับ 5) เกณฑ์
การให้คะแนนและการแปลความหมาย การให้คะแนนมี 5 ระดับตั้งแต่ ไม่เคย ถึงสม่ำเสมอ และการแปลความหมาย
ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด 6) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แบบประเมินถูกตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 3 ท่าน และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้ได้แบบประเมินที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .67
ถึง 1.00 และ 7) แบบประเมินถูกทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-
Total Correlation) พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .415 ถึง .754

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง มีดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการทดลอง 1) ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ดำเนินการทดลอง จากถึง
ผู้อำนวยการโรงเรียนวังยางวิทยานุกุล และผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านนาดีหนองไผ่ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของ
กลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ก่อนการ
ทดลองแล้ว พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนไม่แตกต่างกัน

2. ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเวลาดำเนินการทดลอง ผู้วิจัย
เริ่มดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 ถึงวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2567 โดยผู้วิจัยเป็น
ผู้ดำเนินการทดลองและเป็นผู้สอนหลัก ในการดำเนิน การทดลอง 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง ๆ ละ 90 นาที
โดยกลุ่มทดลองได้ เข้าร่วมหลักสูตรตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมหลักสูตร 2) ระยะหลังการ
ทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ อีกครั้งหลังการทดลอง วันที่
17 กันยายน พ.ศ. 2567 ใช้เวลา 30 นาที และรวบรวมคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ก่อน และหลังการทดลอง ของ
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

1. การใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inference Statistics) เพื่อทำการทดลองตามสมมุติฐานการวิจัย ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย 3 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง (n = 20) กลุ่มควบคุม (n = 20) ก่อน และหลังการทดลอง

ความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	กลุ่ม ตัวอย่าง	ก่อนทดลอง		ระดับ	หลังทดลอง		ระดับ
		$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD	
ตระหนักรู้ในตนเอง	กลุ่มทดลอง	3.38	.54	ปานกลาง	3.77	0.53	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.16	.71	ปานกลาง	3.23	0.61	ปานกลาง
ควบคุมอารมณ์ตนเอง	กลุ่มทดลอง	3.14	.63	ปานกลาง	3.85	0.51	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.16	.69	ปานกลาง	3.26	0.53	ปานกลาง
โดยรวม	กลุ่มทดลอง	3.28	.47	ปานกลาง	3.80	0.49	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.16	.66	ปานกลาง	3.24	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.28) ในระยะหลังการทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 3.80) นักเรียนกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.16) ในระยะหลังการทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.24) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ตระหนักรู้ในตนเอง ($\bar{X}$ = 3.77) และควบคุมอารมณ์ตนเอง ($\bar{X}$ = 3.85) ของกลุ่มทดลอง ระยะหลังการทดลองเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลาง อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง (n = 20) ก่อน และหลังการทดลอง

ความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	การประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ตระหนักรู้ในตนเอง	ก่อนทดลอง	3.38	0.54	ปานกลาง
	หลังทดลอง	3.77	0.53	มาก
ควบคุมอารมณ์ตนเอง	ก่อนทดลอง	3.14	0.63	ปานกลาง
	หลังทดลอง	3.85	0.51	มาก
โดยรวม	ก่อนทดลอง	3.28	0.47	ปานกลาง
	หลังทดลอง	3.80	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนทดลองมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$ SD = 0.47) ภายหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$ SD =.49) เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน และโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ หลังการทดลองของนักเรียน ระหว่างกลุ่มทดลอง (n=20) กับกลุ่มควบคุม (n=20)

ความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3	การประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ตระหนักรู้ในตนเอง	กลุ่มทดลอง	3.54	0.39	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.23	0.61	ปานกลาง
ควบคุมอารมณ์ตนเอง	กลุ่มทดลอง	3.56	0.36	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.26	0.53	ปานกลาง
โดยรวม	กลุ่มทดลอง	3.55	0.34	มาก
	กลุ่มควบคุม	3.24	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า หลังการทดลองความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$ SD = 0.34) สำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$ SD = 0.54) เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า ก่อนทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถเสริมสร้างการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบหลักสูตร โดยใช้หลักจิตตปัญญาศึกษา (สุนิดา ชูแสง, 2562; อริสา สุมามาลย์, 2562; โสภณ มะโนเมยา, 2562; พรพรรณ แซ่ตั้ง, 2562; ธีรรัตน์ สุขศรีทอง, 2562; วันเพ็ญ หาหอม, 2563; พรศิริ ไทยยากรณ์, 2563; เขมจิรา ธรรมสอน, 2564; สิทธิชัย สมเสร็จ, 2564; ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2564; พิมสวัสดิ์ โกศลสมบัติ, 2565; กุลสิรา จิตรขญาวนิช, 2566) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจตนเองและธรรมชาติ เชื่อมโยงตัวเองกับสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าตนเอง และมีพฤติกรรมที่ดีและมีศีลธรรม เป็นบุคคลที่ตระหนักรู้ในตนเองในสิ่งรอบตัว พร้อมทั้งมีความสุขและสงบภายในตัวเอง และมีปรรณัติต่อผู้อื่น อีกทั้งยังมีการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และเข้าใจและจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งเพื่อเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และประพฤติตนอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาความรู้ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) พิจารณา

อย่างใคร่ครวญ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงลึก และการสำรวจตัวเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีหยุดคิดและพิจารณาความคิด อารมณ์ และการกระทำของตนเองอย่างมีสติ ซึ่งช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตัวเองและพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจที่ดีขึ้น 2) เผชิญหน้ากับความจริง เป็นการฝึกฝนนักเรียนให้มีความกล้าหาญในการยอมรับความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ความท้าทาย หรือความรู้สึกที่ไม่พึงประสงค์ การเผชิญหน้ากับความจริงทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะในการจัดการกับอารมณ์และการแก้ปัญหา ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ และความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และ 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสื่อสาร ความร่วมมือ และความเห็นอกเห็นใจ นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน ๆ และผู้สอนในการเรียนรู้และพัฒนาในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งส่งเสริมการเติบโตทั้งในด้านวิชาการและด้านอารมณ์ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประจิม เมืองแก้ว ภูฟ้า เสวกพันธ์ และเอี่ยมพร หลินเจริญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง กิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า หลังการใช้รูปแบบกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน ศรีชาติ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังทดลองสูงขึ้น เช่นเดียวงานวิจัยของ พรพรรณ แซ่ตั้ง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และการกำกับตนเอง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และการกำกับตนเอง หลังเรียนด้วยกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yimprasert (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า จิตสาธารณะทั้งสองด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่า เนื่องจากผู้วิจัยออกแบบ กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 พัฒนาขึ้นโดยประยุกต์ใช้การดำเนินกิจกรรมของ ยุพิน ศรีชาติ (2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 โรงเรียนธาดุนารายณ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ใช้เวลาทดลอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 3 ชนิด คือ 1) แผนกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์, และ 3) แบบบันทึกการเขียนอนุทินของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-test Paired Samples Test และสามารถเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้ ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม คือ กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนในกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาสามารถช่วยนักเรียนในหลายด้าน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ คือช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ในตัวเอง ทำให้นักเรียนมีสติอยู่กับตัวก่อนเริ่มกิจกรรม และทำให้นักเรียนสามารถรับรู้ถึงอารมณ์และความคิดของตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมจิตใจให้พร้อมในการเรียนรู้และมีสมาธิกับกิจกรรมที่กำลังจะทำ ขั้นที่ 2 ฝึกปฏิบัติ คือ ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือทำและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การใช้เหตุผล หรือการจัดการกับอารมณ์และปัญหาต่างๆ โดยตรงไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะการคิดเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทักษะและความมั่นใจในตนเอง ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การฟังอย่างตั้งใจ และการเข้าใจผู้อื่น นักเรียนได้เรียนรู้มุมมองที่

หลากหลาย และสร้างสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับเพื่อน ๆ ชั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ คือ ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น เมื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในสถานการณ์จริง และชั้นที่ 5 จดบันทึก ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนและสะท้อนความคิด ประสบการณ์ และความรู้สึกของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง และประเมินผล คือ การจดบันทึกและการประเมินผล เป็นการพัฒนาทักษะการรู้จักตัวเอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ หาหอม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง จิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อกรอบความคิดเติบโตของพนักงาน ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง พนักงานกลุ่มทดลองมีคะแนนกรอบความคิดเติบโตสูงกว่าพนักงานกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยของเขมจิรา ธรรมสอน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงานโดยใช้จิตตปัญญาศึกษา ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เช่นเดียวงานวิจัย ของสุภามาศ ปาลศรี (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ความสามารถแห่งตนของครูโดยใช้โปรแกรมจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง ครูกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถแห่งตน สูงกว่าครูกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Al-Eid (2024) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และการคิดแบบจิตตปัญญาศึกษาในหมู่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฮล ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีระดับสติปัญญาทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจตนเองและธรรมชาติ เชื่อมโยงตัวเองกับสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าตนเอง และมีพฤติกรรมที่ดีและมีศีลธรรม เป็นบุคคลที่ตระหนักรู้ในตนเองในสิ่งรอบตัว พร้อมทั้งมีความสุขและสงบภายในตัวเอง และมีปรารถนาดีต่อผู้อื่น อีกทั้งยังมีการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และเข้าใจและจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม พิจารณาส่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งเพื่อเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และประพฤติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาความรู้ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 3 หลักการ คือ 1) พิจารณาอย่างใคร่ครวญ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงลึก และการสำรวจตัวเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีหยุดคิดและพิจารณาความคิด อารมณ์ และการกระทำของตนเองอย่างมีสติ ซึ่งช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตัวเองและพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจที่ดีขึ้น 2) เผชิญหน้ากับความจริง เป็นการฝึกฝนนักเรียนให้มีความกล้าหาญในการยอมรับความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ความท้าทาย หรือความรู้สึกที่ไม่พึงประสงค์ การเผชิญหน้ากับความจริงทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะในการจัดการกับอารมณ์และการแก้ปัญหา ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจ และความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และ 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการสื่อสาร ความร่วมมือ และความเห็นอกเห็นใจ นักเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน ๆ และผู้สอนในการเรียนรู้และพัฒนาในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งส่งเสริมการเติบโตทั้งในด้านวิชาการและด้านอารมณ์ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม คือ กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนในกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาสามารถช่วยนักเรียนในหลายด้าน ดังนี้ ชั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ คือช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ในตัวเอง ทำให้นักเรียนมีสติอยู่กับตัวก่อนเริ่มกิจกรรม และทำให้นักเรียนสามารถรับรู้ถึงอารมณ์และ

ความคิดของตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเตรียมจิตใจให้พร้อมในการเรียนรู้และมีสมาธิกับกิจกรรมที่กำลังจะทำ ขั้นที่ 2 ฝึกปฏิบัติ คือ ขั้นตอนนี้ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือทำและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การใช้เหตุผล หรือการจัดการกับอารมณ์ และปัญหาต่างๆ โดยตรงไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะการคิด เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทักษะและความมั่นใจในตนเอง ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ช่วยเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร การฟังอย่างตั้งใจ และการเข้าใจผู้อื่น นักเรียนได้เรียนรู้มุมมองที่หลากหลาย และสร้างสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับเพื่อน ๆ ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ คือ ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น เมื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในสถานการณ์จริง และขั้นที่ 5 จดบันทึก ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนและสะท้อนความคิด ประสบการณ์ และความรู้สึกของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง และประเมินผล คือ การจดบันทึกและการประเมินผล เป็นการพัฒนาทักษะการรู้จักตัวเอง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยในครั้งนี้ บ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา ครูผู้สอน หรือวิทยากร สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอน หรือฝึกอบรมตามหน่วยงานต่าง ๆ ได้แต่ควรศึกษาหลักแนวคิด ครูสอนต้องมีความรู้พื้นฐานในด้านจิตตปัญญาศึกษาเข้าใจกลุ่มผู้เรียน บริบท และช่วงวัยของผู้เรียนเป็นหลักด้วย

1.2 กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนในช่วงวัยรุ่น อยู่ในระดับมัธยมต้น มัธยมปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือบุคคลทั่วไปเพื่อพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การควบคุมอารมณ์ตนเอง กลุ่มทดลองได้คะแนนสูงสุด ดังนั้น ควรมีการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง สำหรับผู้เรียนจะได้ผลมาก

2.2 ควรมีการทดลอง ศึกษาขยายผล กับกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มควบคุม เช่น ระดับมัธยมปลาย อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และกลุ่มวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQIAN+)

2.3 กระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 เหมาะสมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เหมาะสมกับการจัดการกับความเครียดของวัยรุ่น ฉะนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบจิตตปัญญาในศตวรรษที่ 21 ที่มีต่อการจัดการกับความเครียดของวัยรุ่น

2.4 ควรศึกษาระยะติดตามผลเพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ อาจต้องประเมินซ้ำอีก ในระยะเวลา 15 วัน หรือ 1 เดือน ถึง 3 เดือน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เชมจิรา ธรรมสอน. (2564). ผลของจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของพนักงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ณกมล นกแก้ว. (2565). รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กด้อยโอกาส ในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ประจิม เมืองแก้ว ภูฟ้า เสวกพันธ์ และเอี่ยมพร หลินเจริญ. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(2), 50-59.
- พรพรรณ แซ่ตั้ง. (2562). การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และการกำกับตนเองโดยใช้กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระมหาคณาวุฒิ อัครกะปัญญา. (2567). สิ่งที่น่ารู้ตามแนวความคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา. วารสารสันตยาภิวัฒน์วัดหนองนกต, 2(3), 70-86.
- พระมหาสมเกียรติ วุฒิธรรมาภิวัฒน์ และคณะ. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างจริยธรรมวิชาชีพ ข้าราชการ. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 13(3), 182-188.
- พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เพ่าวัฒนา. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 35(3) 212-223.
- พิมพ์สวัสดิ์ โกศลสมบัติ. (2565). ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางอารมณ์ที่มีต่อความสามารถ ทางอารมณ์ของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภวิกา ภักษา. (2566). อัตมโนทัศน์ทางสังคม:มิติการรับรู้ตนเองที่สำคัญต่อวัยรุ่น. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 8(2), 307-320.
- มนิเราะห์ ยานยา. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงแนวคิดจิตตปัญญา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยุพิน ศรีชาติ. (2563). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้วยกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันเพ็ญ หาหอม. (2563). ผลของจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการรอบรู้คิดเติบโตของพนักงาน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุนัน ศุภกรโกสัย และคณะ. (2562). โครงการผลกระทบของครอบครัวข้ามรุ่นที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- สุภามาศ ปาลศรี. (2566). ผลของโปรแกรมจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแห่งตนของครู
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *วารสารวรมัญญองแหรภพทศศาสตรปริทรรศน์*,
10(2), 12-27.
- อริสา สุมามาลย์. (2562). การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนบนฐานแนวคิดจิตตปัญญา
ศึกษาเพื่อเสริมสร้างเป้าหมายในชีวิตสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วิทยานิพนธ์ดุษฎี*
บัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cooper and Sawof. (1997). *Executive EQ intelligence in leadership and Organization*. New
York: Grosst/ Put nam.
- Mayer and Salovey. (1997). "What is emotional intelligence?". *Emotional development and
emotional intelligence: Implications for educators*. Edited by D. J. Sluyter. New
York: Basic Books.
- Goleman. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. London: Bloomsbury Publishing Plc.
- Gardner. (1989). Educational implications of the theory of multiple intelligences. *Educational
researcher*, 18(8), 4-10.
- Pizzuto. (2019). Contemplative faculty in the United States. *Tertiary Education &
Management*, 25(2), 145–159.
- Waters et al. (2015). Contemplative Education: A Systematic, Evidence- Based Review of the
effect of Meditation Interventions in Schools. *Educational Psychology
Review*, 27(1), 103–134.
- Yimprasert. (2020). The Development of Instructional Model with Contemplative Education
to Enhance Public Consciousness of Mattayom 4 Studens. *Journal of MCU
Buddhapanya Review*, 5(2), 47–59.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่าน
ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
THE DEVELOPMENT OF STUDENTS COMPREHENSIVE READING ABILITY BY USING
SQ4R TEACHING METHOD WITH GRAPHIC ORGANIZERS OF GRADE 11
STUDENTS

เบญจกัลยาณี สีเสนพิลา^{1*} วิชยา โยชิตะ²

Benchakanlayani Sisenphila^{1*} Wichaya Yoshida²

^{1,2}สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{1,2}Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : 66010552009@msu.ac.th

วันที่รับบทความ 20 สิงหาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 18 ธันวาคม 2568

วันตอบรับบทความ 23 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับ แผนผังกราฟิก ที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม จำนวนนักเรียน 40 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ที่มีต่อการอ่าน ภาษาอังกฤษ และ 2) แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ T-Test

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.32/78.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับ แผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีความสามารถในการอ่าน ภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R, การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ, การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังกราฟิก

Abstract

This research aimed: 1) to develop an instructional model integrating the SQ4R technique with graphic organizers to enhance English reading comprehension of Grade 11 students, and 2) to compare students' English reading comprehension before and after receiving instruction using the developed model. The sample consisted of 40 Grade 11/10 students from a secondary school in Mahasarakham Province, in the second semester of the 2024 academic year. The sample was selected using Cluster Random Sampling. This research instruments included: 1) lesson plans based on the SQ4R technique integrated with graphic organizers, and 2) a researcher-constructed English reading comprehension. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and T-Test.

The results of the study were as follows: 1) the instructional model had an effectiveness of 78.32/78.66, which exceeded the specified criterion of 75/75. 2) the students' post-instruction scores in reading comprehension were significantly higher than their pre-instruction scores at the .05 level, confirming the effectiveness of the developed instructional approach.

Keywords: SQ4R Teaching Method, Graphic Organizers, Comprehensive Reading Ability

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาที่สำคัญและมีบทบาทที่สำคัญมากภาษาหนึ่งซึ่งคนทั่วโลกยอมรับให้เป็นภาษาสากล กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก โดยกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นความเป็นเอกภาพมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนให้มีความรู้ทักษะเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในภาพรวมยังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควรผู้เรียนบางคนไม่สามารถใช้ทักษะต่าง ๆ บางทักษะได้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียนในการเรียนหรือในการดำเนินชีวิต ซึ่งปัญหาหนึ่งของผู้เรียนในประเทศไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองคือ มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากขาดความรู้ในด้านเทคนิคในการอ่านและการนำวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูผู้สอนมาใช้ โดยปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนมักพบบ่อย ๆ คือ ผู้เรียนขาดความรู้ในด้านเทคนิคในการอ่าน อ่านไปเรื่อย ๆ โดยไม่ใส่ใจความหมายหรือไม่มีเทคนิคในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ทำให้อ่านได้ช้าและไม่เข้าใจ ไม่รู้วิธีการคาดเดาความหมายจากบริบท ซึ่งปัญหาอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การอ่านของนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จคือ เนื้อหาของเรื่องที่อ่านไม่น่าสนใจและยากเกินระดับไม่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน อีกทั้งการไม่รู้คำศัพท์หรือสำนวนที่มากพอทำให้อ่านไม่เข้าใจเนื้อหา ส่งผลให้

ผู้เรียนไม่มีความมั่นใจในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียน การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานสำหรับทักษะอื่น ๆ ต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษได้มีการสังเกตและวิเคราะห์ปัญหาทางการเรียนในชั้นเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนไม่มีความหมายของคำศัพท์ ส่งผลให้ขาดความมั่นใจและความเข้าใจในการอ่าน ไม่สามารถสรุปความและตอบคำถามจากสิ่งที่อ่านได้ สอดคล้องกับจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งดำเนินการสอบโดยสำนักงานทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ในระดับประเทศปีการศึกษา 2566 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.55 ของระดับโรงเรียน และคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.19 ของระดับประเทศ ซึ่งเห็นได้ว่านักเรียนไม่สามารถผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำคือ ร้อยละ 50 (รายงานผลการเปรียบเทียบผลการสอบ O-NET โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระหว่าง ปีการศึกษา 2564-2566) มาตรฐานการเรียนรู้ที่ควรพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนและคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด ได้แก่ มาตรฐานที่ ต 1.1 เข้าใจ และตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน สาเหตุหลักที่นักเรียนได้คะแนนต่ำเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ไม่สามารถทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์จากบทอ่านได้ ส่งผลทำให้ไม่สามารถอ่านทำความเข้าใจตอบคำถามและวิเคราะห์หรือจับใจความสำคัญของเรื่องได้ ตลอดจนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการนำกลวิธีการอ่านมาใช้ให้เหมาะสม

จากปัญหาที่พบมาข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยประสงค์ที่จะพัฒนาและศึกษาเทคนิค วิธีการสอน รูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษ ส่งเสริมและนำแนวคิดต่าง ๆ มาปรับใช้เข้ามาช่วยในกระบวนการสอนอ่าน ดังที่ ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553 อ้างถึงใน วรารวรรณ นันสถิตย์, 2564) กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้นการจำเนื้อหาามาก ไม่เป็นผู้บรรยายแต่ฝ่ายเดียวแบบครูเป็นศูนย์กลาง ปรับวิธีการที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากขึ้น ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายฝึกทักษะการคิดให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน ตลอดจนพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถนำความรู้กลยุทธ์กระบวนการในการอ่านที่หลากหลายและทักษะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงด้วยตนเองต่อไป ทำให้ผู้วิจัยจึงได้ใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่เน้นช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่าน และกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ กล้าแสดงออกและมีความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทุกกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นวิธีการสอนอ่านที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านของผู้เรียนในการสรุปใจความของเรื่องที่อ่านให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนที่พัฒนามาจากการสอนการอ่านแบบ SQ3R (Survey, Question, Read, Recite and Review) โดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีการลำดับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนทั้งหมด 6 ขั้นตอน

ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนที่ 1 Survey (S) การอ่านแบบคร่าว ๆ เพื่อสำรวจ 2) ขั้นตอนที่ 2 Question (Q) การตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่าน 3) ขั้นตอนที่ 3 Read (R) การอ่านอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบ 4) ขั้นตอนที่ 4 Record (R) การบันทึกคำตอบ 5) ขั้นตอนที่ 5 Recite (R) การเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยภาษาตนเอง 6) ขั้นตอนที่ 6 Reflect (R) การทบทวนความเข้าใจ ดังที่ Smith และ Jones (2020), Brown และ Lee (2021), และ García และ Lu (2022) ให้ความเห็นว่า SQ4R เป็นวิธีการสอนที่ช่วยเพิ่มการจดจำและทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทความได้ง่ายสามารถเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ดียิ่งขึ้น สามารถจับประเด็นสำคัญและเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามวิธีการสอนอ่านโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R อย่างเดียวอาจยังไม่ได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยต่าง ๆ โดยได้นำแผนผังกราฟิก (Graphic Organizers) เข้ามาร่วมพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อเพิ่มความเข้าใจของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนทุกวัยในการจัดระเบียบทำให้ข้อมูลที่ซับซ้อนอยู่ให้ง่ายขึ้น ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจผ่านการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่าง ๆ และรายละเอียดต่าง ๆ รวมไปถึงข้อมูลสำคัญ อีกทั้งยังเป็นช่วยให้นักเรียนได้จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ออกมาเป็นแผนภูมิและช่วยให้นักเรียนจดจำรูปแบบและเปรียบเทียบข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นความจำระยะยาว

จากข้างต้นผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกมาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนที่ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เป็นวิธีสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสาร ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านได้ดี ทั้งการหาใจความสำคัญและรายละเอียดสนับสนุนสามารถตีความหมายจากเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็วและนำเอาแผนผังกราฟิกมาใช้ในการสรุปใจความสำคัญ ทำให้ผู้เรียนสามารถคาดเดาเข้าใจแนวคิดเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยมีการจัดระบบข้อมูล มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เป็นหมวดหมู่และทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการตัดสินใจและการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจระหว่างก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการอ่าน ชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้กระตุ้นความสนใจเพื่อเข้าสู่เรื่องที่อ่าน
2. ขั้นตอนกิจกรรมระหว่างอ่าน
 - 1) Survey (S) ขั้นสำรวจ
 - 2) Question (Q) ขั้นตั้งคำถาม
 - 3) Read (R) ขั้นการอ่าน
 - 4) Record (R) ขั้นการบันทึก
 - 5) Recite (R) ขั้นการสรุปใจความ
 - 6) Reflect (R) ขั้นการวิเคราะห์เนื้อเรื่องอีกครั้ง
3. ขั้นตอนกิจกรรมหลังการอ่าน โดยสรุปความรู้ความจำ

ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2567 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 319 คน

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัด มหาสารคาม จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จาก 8 ห้องเรียน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 เป็นกลุ่มทดลองเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R จำนวน 5 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ชั่วโมง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ร่วมกับหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาอังกฤษ FOCUS 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยค่าเฉลี่ยเหมาะสมจะอยู่ตั้งแต่ 3.50 ถึง 5.00 ถือว่าสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้ สำหรับผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5, S.D. = 0.00) มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.09) แผนที่ 3 ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.14) แผนที่ 2 ($\bar{X}$ = 4.76, S.D. = 0.11) และแผนที่ 1 ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.06) ตามลำดับ

2.2 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยแบบทดสอบเป็นแบบวัดก่อนและหลังเรียนแบบปรนัย ชนิดแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมทั้งสิ้น 30 คะแนน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน โดยข้อสอบก่อนเรียนเป็นข้อสอบคนละชุดกับหลังเรียน โดยได้นำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 จากการตรวจสอบข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญระหว่างข้อคำถามในแบบทดสอบกับข้อสอบ โดยใช้สูตร IOC เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ฉบับก่อนเรียน (Pre-test) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจฉบับหลังเรียน (Post-test) มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จำนวน 45 ข้อ ผู้วิจัยจึงเลือกข้อสอบที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ของฉบับก่อนเรียน จำนวน 41 ข้อ และฉบับหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ ไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 จำนวน 40 คน โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ชี้แจงข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการดำเนินการทดลอง โดยแจ้งจุดประสงค์ของการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทราบ รวมถึงข้อตกลงร่วมกันให้นักเรียนเข้าใจ

3.2 นำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบปรนัย (Multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ นำไปทำการทดลองกับนักเรียนตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จากนั้นบันทึกผลการสอบของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนตัวอย่าง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก

3.4 ทำการทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบปรนัย (Multiple choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นคนละฉบับกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ และเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยคำนวณได้จาก E_1/E_2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน นำผลรวมของคะแนนจากแบบประเมินมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อเทียบกับเกณฑ์แบบประเมินเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามวิธีของ Likert

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติแบบ T-Test

ผลการวิจัย (Research Results)

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก เมื่อพิจารณาภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน พบว่า มีค่าผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (E_1) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกแผน แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพของแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน เฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.61 ($\bar{X}=15.61$, S.D.= 0.32) คิดเป็นร้อยละ 78.07 แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าผลลัพธ์เรียงลำดับจากค่าผลลัพธ์มากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ เมื่อพิจารณารายแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 คะแนนการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 16.17 ($\bar{X}= 16.17$, S.D.= 1.08) คิดเป็นร้อยละ 80.87 รองลงมาคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คะแนนเฉลี่ย 15.87 ($\bar{X}= 15.87$, S.D.= 1.28) คิดเป็นร้อยละ 79.37 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 คะแนนเฉลี่ย 15.72 ($\bar{X}= 15.72$, S.D.= 1.43) คิดเป็นร้อยละ 78.65 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 คะแนนเฉลี่ย 15.27 ($\bar{X}= 15.27$, S.D.= 1.96) คิดเป็นร้อยละ 76.37 และสุดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 คะแนนเฉลี่ย 15.02 ($\bar{X}= 15.02$, S.D.= 1.42) คิดเป็นร้อยละ 75.12 และจากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนน

เฉลี่ยจากการประเมินผลงาน และพฤติกรรม เท่ากับ 78.33 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.32 แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 78.32 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 23.60 คิดเป็นร้อยละ 78.66 แสดงว่าประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 78.66 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.32/78.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 ดังปรากฏตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (E_1) ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
1	15.27	1.96	76.37
2	15.02	1.42	75.12
3	15.72	1.43	78.65
4	15.87	1.28	79.37
5	16.17	1.08	80.87
รวม	15.61	0.32	78.07

ตารางที่ 2 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นักเรียน ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน	คะแนน ทดสอบ ก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนแบบฝึกหัดในแต่ละแผนการเรียนรู้					รวม คะแนน 100 คะแนน (E_1)	คะแนน ทดสอบหลัง เรียน (30 คะแนน) (E_2)
		แผนที่ 1 (20 คะแนน)	แผนที่ 2 (20 คะแนน)	แผนที่ 3 (20 คะแนน)	แผนที่ 4 (20 คะแนน)	แผนที่ 5 (20 คะแนน)		
รวม	498	611	601	629	635	647	3133	944
เฉลี่ย	12.45	15.27	15.02	15.72	15.87	16.17	78.325	23.60
S.D.	2.39	1.96	1.42	1.43	1.28	1.08	4.15	2.30
ร้อยละ	41.50	76.37	75.12	78.65	79.37	80.87	78.32	78.66

ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ (E_1) ของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน และประสิทธิภาพที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจฉบับก่อนเรียน และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งหาประสิทธิภาพได้จากแบบแบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจฉบับหลังเรียน พบว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 78.32 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 78.66 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 แผน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.32/78.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S. D	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	100	78.33	4.15	78.32
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	23.60	2.30	78.66
ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1/ E_2) เท่ากับ 78.32/78.66				

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ T-Test พบว่าคะแนนแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยค่าเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกเท่ากับ 12.45 คะแนนและคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกเท่ากับ 23.60 คะแนน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก โดยภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig.
ก่อนเรียน	40	12.45	2.39	25.91	39	.00
หลังเรียน	40	23.60	2.79			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นมาอภิปรายตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 78.32/78.66 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ 75/75 ซึ่งหมายความว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำใบกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด และการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนของนักเรียน จำนวน 5 แผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 78.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคะแนนจากการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 23.60 คิดเป็นร้อยละ 78.66 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ 75/75 แสดงว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนำมาพัฒนาความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกับศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมแผนผังกราฟิก และพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แล้วจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Survey (S) ขั้นที่ 2 Question (Q) ขั้นที่ 3 Read (R) ขั้นที่ 4 Record (R) ขั้นที่ 5 Recite (R) และขั้นที่ 6 Reflect (R) โดยมีเนื้อหาจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1. Living 2. School 3. Society 4. Shopping 5. Working life ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่เหมาะสมกับประเภทของบทความและโครงสร้างบทความ 4 รูปแบบคือ ผังความสัมพันธ์ของความหมาย (Spider Map) ซึ่งเหมาะสำหรับใช้แสดงความสัมพันธ์ของบทความที่แสดงความสำคัญและรายละเอียดสนับสนุนไว้อย่างชัดเจน ผังกราฟิกแบบเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง (Compare and Contrast) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เหมือนและแตกต่างกัน ผังผังแบบลำดับเวลา (Timeline) ใช้แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์เรื่องราวกับระยะเวลาที่เกิดขึ้น และแผนผังแบบปัญหาและการแก้ไข (Implement Solution) เหมาะสำหรับบทความที่มีโครงสร้างข้อความระบุชัดเจนถึงประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ สามารถช่วยกระตุ้นความสนใจ พัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างมีระบบ โดยเน้นกระบวนการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมายผ่านขั้นตอนการสำรวจ ตั้งคำถาม อ่าน สรุป ทบทวน และทดสอบ ร่วมกับการใช้แผนผังกราฟิกเพื่อเชื่อมโยงแนวคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งเครื่องมือทั้งสองนี้จะช่วย

กระตุ้นการคิดวิเคราะห์และจัดระบบความคิดของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและตีความข้อมูลได้อย่างมีเหตุผลและชัดเจนมากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถเข้าใจและจำเนื้อหาได้ดีขึ้นจากการใช้ภาพเชิงโครงสร้าง

นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ดังที่ สุนทรสินธพานนท์และคณะ (2546) ได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบ SQ4R ว่าเป็นการสอนอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อสำรวจหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยให้นักเรียนอ่านอย่างคร่าว ๆ หลังจากนั้นให้ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน ต่อมาให้อ่านเนื้อเรื่องเพื่อหาคำตอบอย่างละเอียด แล้วให้นักเรียนบันทึกข้อมูล (Record) ขั้นตอนต่อไปให้นักเรียนทบทวนเรื่องที่อ่านจากข้อมูลที่ได้นบันทึก ขั้นตอนสุดท้ายให้นักเรียนตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริธร สุขเจริญ (2561) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักตั้งคำถามจากสิ่งที่อ่าน แล้วเก็บรายละเอียดแนวคิดสำคัญจากเนื้อเรื่องอย่างรอบคอบ ทำให้การอ่านนั้นมีจุดมุ่งหมายไม่ออกนอกกรอบ และประเด็นของเนื้อเรื่อง และช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแผนผังกราฟิกมาช่วยส่งเสริมการถ่ายโอนข้อมูลและสรุปใจความสำคัญ โดยการนำเสนอโครงสร้างเรื่องแต่ละแบบ รวมถึงตัวอย่างรูปแบบแผนผังกราฟิกที่เหมาะสม สอดคล้องกับบทอ่านแต่ละประเภทและนำไปสู่การสรุปใจความสำคัญลงในผังกราฟิก ทำให้นักเรียนสามารถคิดเชื่อมโยงตลอดจนจัดเรียงข้อมูลเพื่อให้เกิดความจำและความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วจากการใช้แผนผังกราฟิก โดยมีหัวข้อหลักเชื่อมโยงกับรายละเอียดย่อย ดังที่ Clark (1991) และ Jiang และ Grabe (2007) กล่าวว่าแผนผังกราฟิกนั้นเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับใช้ในการเรียนการสอนแสดงให้เห็นถึงการสร้างและจัดลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยการใช้โครงสร้างความคิดล่วงหน้าเพื่อการเรียนรู้และการจดจำสิ่งที่ไม่คุ้นเคย แต่มีความสัมพันธ์อย่างมีความหมายของนักเรียน (Ausubel, 1963) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชา อยู่อ่อน (2565) พบว่า เมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

2. จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 12.45 คะแนนหลังเรียน เท่ากับ 23.93 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 75 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการที่เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ทบทวนก่อนและระหว่างสอบได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้วิจัยได้ออกแบบแบบทดสอบแบบคู่ขนาน โดยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเป็นแบบทดสอบคนละชุด ซึ่งทำให้มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นคู่ขนานของข้อสอบและแบบทดสอบตามเกณฑ์ความเป็นคู่ขนานที่ชัดเจน ซึ่งเป็นแบบสอบที่วัดในเนื้อหาสาระของข้อสอบคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐาน

หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อตอบคำถามได้ดีขึ้น ลดความเครียดในการสอบเพราะมีความมั่นใจมากขึ้น และส่งผลให้คะแนนสอบดีขึ้นอย่างชัดเจน และทำ

ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านบรรลุตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563) ได้นำเสนอทฤษฎีการอ่านแบบเน้นกระบวนการคิด (Cognitive Process-based Reading Theory) โดยเน้นการพัฒนากระบวนการคิดขณะอ่าน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การตั้งวัตถุประสงค์ในการอ่าน การวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหา การตั้งคำถามและการหาคำตอบ และการสรุปและประเมินความเข้าใจ โดยทฤษฎีนี้ช่วยให้ผู้อ่านมีกระบวนการคิดที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2565) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อความเข้าใจในยุคดิจิทัล โดยให้ความหมายว่าเป็นความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยผู้อ่านต้องมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สามารถคัดกรองข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hedberg (2005) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค SQ4R กับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านที่สูงขึ้นมีการใช้ทักษะและกระบวนการคิดในการอ่านโดยการตั้งคำถาม ผู้เรียนสามารถจำรายละเอียด และบทเรียนมากขึ้น หลังเรียนที่ได้รับการสอนโดย SQ4R เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ผู้สอนควรนำเนื้อหาที่เป็นเรื่องรอบตัว ข่าวสารในปัจจุบัน นำมาเชื่อมโยงกับบทเรียน พร้อมทั้งใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการกระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เป็นการเรียนรู้แบบใหม่ เกิดการคาดเดามีการเชื่อมโยงกระบวนการคิดนำไปสู่การพัฒนาการอ่านและคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

1.2 จากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ผู้สอนควรมีการกำหนดเวลาในการสอน เลือกเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ และควรมีสื่อเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการกระตุ้นความสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น โดยกำหนดเวลาในแต่ละขั้นในการทำกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมได้ในเวลาที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค SQ4R ร่วมกับเทคนิคต่างๆหรือการใช้รูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น เทคนิคกลุ่มร่วมมือ, การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC และ TGT เป็นต้น ในแต่ละระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป เพื่อศึกษาและหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้และนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรใช้แผนผังกราฟิกในขั้นการสอนอื่นนอกจากขั้นสรุปใจความสำคัญ (Recite) เช่น ขั้นจดบันทึกและขั้นแสดงความคิดเห็นสามารถใช้แผนผังกราฟิกในการระดมความคิดอีกครั้งเพื่อเป็นการทบทวนโดยสรุปความเข้าใจและเกิดความจำที่ดีขึ้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทีศนา แคมมณี. (2565). *การอ่านเพื่อความเข้าใจในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2563). การพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(3), 1-15.
- วรารณ นันสลิต. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 41(4), 73-85.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2546). *วิธีสอนแบบ SQ3R และ SQ4R กระบวนการจัดการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุชา อยู่อ่อน. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอน SQ4R ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สิริธร สุขเจริญ. (2561) *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้ เทคนิค SQ4R ร่วมกับวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Ausubel, D. (1963). *The Psychology of Meaningful Verbal Learning*. Grune & Stratton, New York.
- Brown, H., & Lee, H. (2021). Questioning Techniques in SQ4R Learning. *Language Education Review*, 15(4), 98-110.
- Clark, J.H. (1991). "Using visual organizer to focus on thinking." *Journal of Reading* 34, 7: 526-534.
- García, M., & Lu, X. (2022). Reading Strategies in SQ4R: A Comparative Study. *Journal of Applied Linguistics*, 20(3), 67-82.
- Hedberg, K. (2005, Summer). Using SQ4R method with fourth grade ESOL students. <http://gse.gmu.edu/research/tr/articles/SQ4R%20Method/SQ4R.htm>.
- Jiang, X. & Grabe, W. (2007). "Graphic organizers in reading instruction: Research findings and issues." *Reading in a foreign Language* 19, 1: 43-44.
- Smith, J., & Jones, L. (2020). Enhancing Reading Comprehension Through SQ4R. *Journal of Educational Psychology*, 35(2), 123-135.

การพัฒนาชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติเพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2

THE DEVELOPMENT OF NATURAL-BASED TACTILE KITS TO ENHANCE FINE MOTOR SKILLS OF KINDERGARTEN LEVEL 2 STUDENTS

จงกลณี งอยจันทร์ศรี^{1*} เยาวเรศ รัตนธารทอง² สายหยุด ภูปุย³

Jhongkonnee Ngoijhansee^{1*} Yaovared Rattanatrantong² Saiyut Phupuy³

^{1,2,3}สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

^{1,2,3} Program in Early Childhood Education, Faculty of Education and Educational Innovation,
Kalasin University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : jhongkonnee030946@gmail.com, Saiyut.Ph@ksu.ac.th

วันที่รับบทความ 21 พฤษภาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 24 ธันวาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ 25 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 และเปรียบเทียบทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแก้งนาง จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ 5 ชุด (ดิน, หิน, ทราย, ใบไม้, เปลือกไม้) แผนการจัดประสบการณ์จำนวน 5 แผน ใช้เวลาฝึกกิจกรรมละ 20 นาที และแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก 3 ด้าน (ความคล่องแคล่วแม่นยำ, ความแข็งแรง, การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติและแผนการจัดประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพและความเหมาะสมผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ โดยชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.24 (ระดับมาก) และแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.87 (ระดับมากที่สุด) แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก พบว่าหลังการใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กมีความสามารถในการหยิบจับ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และความแข็งแรงของนิ้วมือเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า วัสดุธรรมชาติใกล้ตัวสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสหลายมิติ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

โดยมีบทบาทของครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่สำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง

คำสำคัญ: กล้ามเนื้อมัดเล็ก, ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ, เด็กปฐมวัย, การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

Abstract

The objectives of this research were. to develop and evaluate the quality of natural-based tactile kits along with experience plans designed to enhance the fine motor skills of kindergarten level 2 students, and to compare the students' fine motor skills before and after the intervention. The target group consisted of 26 kindergarten level 2 students at Ban Kaeng Nang School, selected through purposive sampling. The research instruments included five sets of natural-based tactile kits (Clay, Stone, Sand, Leaf, and Bark), five experience plans with a duration of 20 minutes per session, and a fine motor skills assessment form covering three domains. dexterity and precision, strength, and hand-eye coordination. Data were analyzed using Mean Standard Deviation, and t-test for dependent samples.

The research findings revealed that. (1) The developed natural-based tactile kits and experience plans exhibited high quality and appropriateness as validated by experts. The natural-based tactile kits achieved an appropriateness mean score of 4.24 (high level), while the fine motor skills assessment form achieved a mean score of 4.87 (highest level), indicating high content validity and efficiency of the research tools. (2) Regarding the enhancement of fine motor skills, the students' post-intervention scores were significantly higher than their pre-intervention scores at a .05 level of statistical significance. The students demonstrated marked improvements in grasping ability, hand-eye coordination, and finger muscle strength, aligning with the Early Childhood Education Curriculum B.E. 2560 (A.D. 2017) standards. Key findings suggested that local natural materials can be transformed into high- quality learning innovations that stimulate multidimensional senses and foster holistic development across physical, cognitive, emotional, and social domains. The study emphasizes the teacher's role as a facilitator who creates an environment for children to reach their full potential through student-centered learning practices.

Keywords: Fine Motor Skills, Natural-Based Tactile Kits, Early Childhood Children, Research Tool Development

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านร่างกายที่เน้นให้เด็กมีกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กที่แข็งแรง ใช้งานได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของแผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 – 2574 ที่มุ่งหวังให้เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก้าวสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นได้อย่างมั่นคง การพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Skills) ในเด็กปฐมวัยถือเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเติบโตและเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น กล้ามเนื้อมัดเล็กเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของนิ้วมือ มือ และข้อมือ ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการเขียน การจับดินสอ การตัดกระดาษ การร้อยลูกปัด การติดกระดุม และกิจกรรมประจำวันอื่น ๆ ที่ต้องการความแม่นยำและการประสานงานระหว่างมือกับตา หากเด็กขาดพัฒนาการด้านนี้อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการเรียนรู้ รวมถึงลดทอนความมั่นใจและสมรรถนะในกิจกรรมต่าง ๆ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานพัฒนาการทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะกล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor Skills) ซึ่งครอบคลุมถึงการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และการควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การจะบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรข้างต้น ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก (Fine Motor Skills) ถือเป็นปัจจัยวิกฤตที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน สอดคล้องกับแนวคิดของ กมลลักษณ์ ลอยเมฆ (2566) ที่ระบุว่าการพัฒนาทักษะการใช้มือและนิ้วมือเป็นรากฐานสำคัญของการเขียน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันพบปัญหาเด็กมีภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรงจากการใช้สื่อดิจิทัลมากเกินไป ซึ่ง ณัฐพงศ์ สุขใจ (2568) ได้ชี้ให้เห็นว่าการใช้หน้าจอสัมผัสทำให้เด็กขาดการฝึกทักษะการประสานสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ส่งผลให้ความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อเล็กลดลงอย่างน่ากังวล และให้ข้อเสนอแนะว่าการกลับมาใช้สื่อจากธรรมชาติมีผลช่วยฟื้นฟูกำลังกล้ามเนื้อของเด็กปฐมวัยได้ดีกว่าการเรียนรู้ผ่านหน้าจอเพียงอย่างเดียว

จากการศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนบ้านแก่งนาง อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร พบว่านักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ยังมีข้อจำกัดในการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างชัดเจน เช่น การหยิบจับอุปกรณ์การเรียนที่ไม่มั่นคง และการขาดความคล่องแคล่วในการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงเล็งเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเดิมอาจไม่เพียงพอต่อการกระตุ้นประสาทสัมผัส มีงานวิจัยของ จิราภรณ์ มณีรัตน์ (2567) ที่พบว่าในบริบทโรงเรียนขนาดเล็กการนำวัสดุจากท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมจะช่วยกระตุ้นความสนใจและแก้ปัญหาพัฒนาการทางกายภาพของเด็กได้ตรงจุดมากขึ้น แนวทางการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กในปัจจุบันมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส (Sensory Integration) โดยใช้สื่อที่มีพื้นผิวและน้ำหนักหลากหลายเพื่อให้เด็กได้สำรวจผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่ง กุสธิดา สิทธิประเสริฐ (2567) ยืนยันว่าการจัดกิจกรรมที่ใช้ชุดกิจกรรมประสาทสัมผัส (Tactile Kits) ส่งผลต่อความแม่นยำและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการของ Piaget (1964) ที่เน้นให้เด็กสร้างองค์ความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การใช้สื่อธรรมชาติจึงเป็นแนวทางที่มี

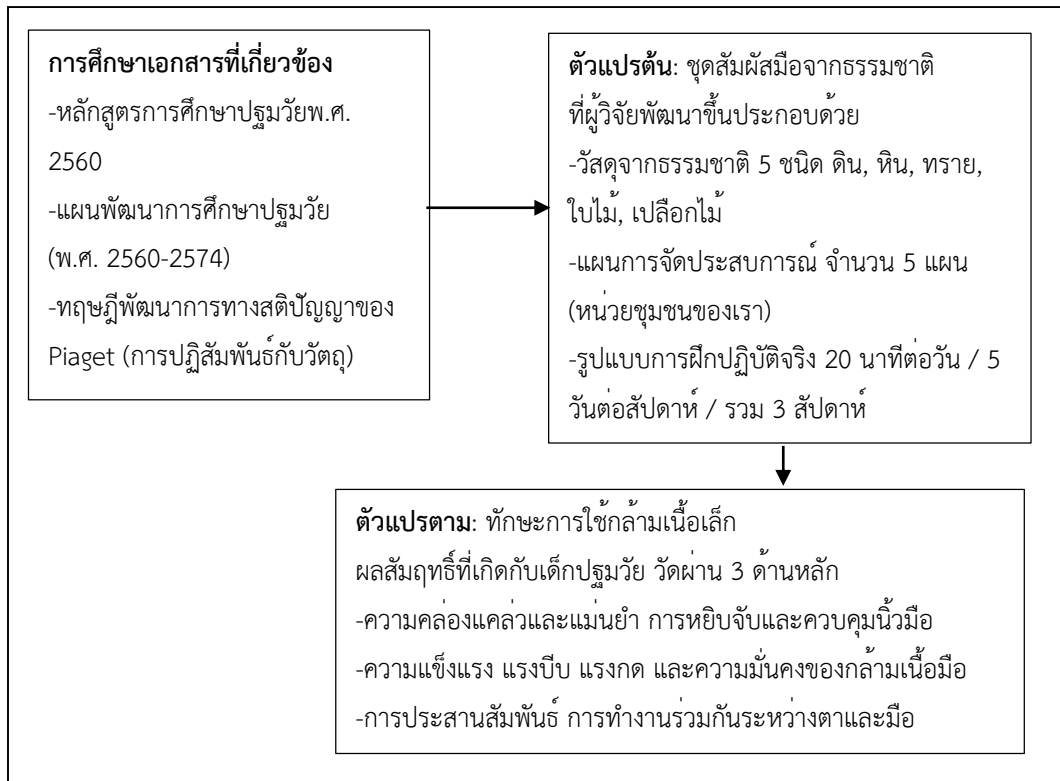
ประสิทธิภาพและยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการนำนโยบายจากแผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานหลักสูตรปี 2560 มาสู่การปฏิบัติจริงในระดับชั้นเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างและพัฒนา "ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ" ซึ่งประกอบด้วยวัสดุธรรมชาติ 5 ชนิด ได้แก่ ดิน หิน ทราย ใบไม้ และเปลือกไม้ บูรณาการร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ 5 กิจกรรมในหน่วยชุมชนของเรา โดยกำหนดระยะเวลาฝึกครั้งละ 20 นาที ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อความสนใจของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับพงศกร ผลเจริญ (2567) ได้เสนอไว้ว่าการจัดกิจกรรมเชิงรุกด้วยสื่อที่สัมผัสได้จริงจะช่วยให้การประเมินพัฒนาการผ่านเกณฑ์ Rubrics มีความชัดเจนและเห็นการเปลี่ยนแปลงของเด็กได้ดีที่สุด การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีฐานคิดรองรับอย่างเป็นระบบ โดยยึดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เป็นแกนหลัก ซึ่ง Piaget (1964) ระบุว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพกับวัตถุรอบตัว การใช้ "ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ" จึงถูกออกแบบมาเพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสที่หลากหลาย มีงานวิจัยของ กุลจิตา สิทธิประเสริฐ (2567) ที่พบว่าชุดกิจกรรมที่ผ่านการคัดสรรวัสดุธรรมชาติช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้ดีกว่าสื่อทั่วไป นอกจากนี้ กระบวนการหาคุณภาพเครื่องมือยังยึดหลักการวัดและประเมินผลเชิงประจักษ์ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นขั้นตอนวิจัยที่สำคัญเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับแนวคิดของ พงศกร ผลเจริญ (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน (Rubrics) จะช่วยให้ครูสามารถติดตามพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กได้อย่างแม่นยำ การเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) ในครั้งนี้ จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจริงกับกลุ่มเป้าหมายในบริบทของโรงเรียนบ้านแก้งนาง เพื่อให้มั่นใจว่าชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

ผู้วิจัยคาดหวังว่า "การพัฒนาชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ" นี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแก้งนาง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ให้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และเป็นต้นแบบในการผลิตสื่อการสอนจากทรัพยากรในท้องถิ่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์เสริมสร้างทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแก่งนาง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอน

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimebtal Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One Group Pre - test Post - test Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538) มีลักษณะการทดลอง ดังนี้

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
N	T ₁	X	T ₂

- N แทน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
T₁ แทน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กก่อนการทดลอง (Pre - test)
X แทน ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ
T₂ แทน คะแนนผลสัมฤทธิ์ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กหลังการทดลอง (Post - test)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ 5 ชุด (ดิน, หิน, ทราย, ใบไม้, เปลือกไม้) ประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์หน่วยชุมชนของเรา และคู่มือการใช้

3.2 แบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ประเมิน 3 ด้าน คือ ความคล่องแคล่วและแม่นยำ การหยิบจับและควบคุมนิ้วมือ, ความแข็งแรง แแรงบีบ แแรงกด และความมั่นคงของกล้ามเนื้อ และการประสานสัมพันธ์ การทำงานร่วมกันระหว่างตาและมือ

4. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 การสร้างชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ มีองค์ประกอบของชุดสัมผัสมือ ประกอบด้วยวัสดุธรรมชาติ 5 ชนิดหลัก ได้แก่ ดิน, หิน, ทราย, ใบไม้ และเปลือกไม้, แผนการจัดประสบการณ์ และคู่มือการใช้ ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ในหน่วย "ชุมชนของเรา" จำนวน 5 แผน เพื่อเป็นคู่มือในการใช้ชุดสัมผัสมือ โดยแต่ละกิจกรรมกำหนดระยะเวลาดำเนินการแผนละ 20 นาที มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ (Piaget) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก ออกแบบชุดสัมผัสมือและกิจกรรม 5 ชุดการเรียนรู้ ที่เน้นการหยิบจับ บีบ ขยำ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และนำชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติพร้อมแผนการจัดประสบการณ์และคู่มือการใช้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินในแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และผู้วิจัยได้นำแบบประเมินมาวิเคราะห์ผลการประเมินพร้อม ปรับปรุงแก้ไขบางข้อที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสม จึงจัดทำเป็นแบบฉบับสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้

4.2 การสร้างแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้ ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลของพิชิต ฤทธิจรูญ (2557) พัฒนาเครื่องมือประเมินผลมีลักษณะเครื่องมือเป็นแบบประเมินทักษะครอบคลุม 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) ความคล่องแคล่วและแม่นยำ 2) ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อผ่านการจับ/สัมผัส และ 3) การใช้มือประสานสัมพันธ์กับตา กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ใช้รูปแบบเกณฑ์การประเมิน (Rubric Score) 3 ระดับ (3 คะแนน = ดีเยี่ยม, 2 คะแนน = ปานกลาง, 1 คะแนน = ควรส่งเสริม) รวมคะแนนเต็ม 9 คะแนน และนำแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก พร้อมแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและหาข้อดีข้อเสียความสอดคล้อง ปรับปรุงแก้ไขบางข้อที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสม จึงจัดทำเป็นแบบฉบับสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้

4.3 การสร้างแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินค่าความเหมาะสมเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ และแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิกเคอร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553) โดยพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือในแต่ละด้านว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย □ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเกณฑ์การประเมิน มี 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

เหมาะสมมาก	ให้ 4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้ 2 คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

พิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของเครื่องมือในการวิเคราะห์จะใช้ค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การประเมินดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 50-100)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00	หมายความว่า	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50	หมายความว่า	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50	หมายความว่า	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยให้คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษาทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการฝึกปฏิบัติการสอนและดำเนินการวิจัยโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปที่โรงเรียนบ้านแก่งนาง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร

5.2 ผู้วิจัยใช้แบบประเมินทักษะการใช้กล้ำเนื้อเล็กที่พัฒนาขึ้นไปประเมินผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนการสอนเพื่อเก็บคะแนนก่อนเรียน

5.3 นำแผนการจัดประสบการณ์ในหน่วยชุมชนของเรา จำนวน 5 แผน 5 กิจกรรม ดิน หิน ทราย ใบไม้ เปลือกไม้ ไปจัดการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนดไว้แผนละ 20 นาที โดยจัดประสบการณ์สัปดาห์ละ 5 วัน จำนวน 3 สัปดาห์

5.4 ในระหว่างจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในห้องเรียนไปด้วย

5.5 หลังการจัดกิจกรรมครบตามแผนแล้วผู้วิจัยใช้แบบประเมินทักษะการใช้กล้ำเนื้อเล็กที่พัฒนาขึ้นไปประเมินผู้เรียนหลังการจัดการเรียนการสอนเพื่อเก็บคะแนน

5.6 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปตารางเชิงปริมาณโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเขียนบรรยายพรรณนา

5.7 จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์และเขียนบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ พบว่า ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติจำนวน 5 ชุด ซึ่งประกอบด้วยวัสดุ 5 ชนิด ได้แก่ ดิน หิน ทราย ใบไม้ และเปลือกไม้ และแผนการจัดประสบการณ์หน่วย “ชุมชนของเรา” จำนวน 5 แผน

มีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พบว่า ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับ มาก และแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.87 อยู่ในระดับ มากที่สุดผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวิจัยในตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ (n = 3)

เครื่องมือวิจัย	ด้านที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ระดับ คุณภาพ	แปลผล
ชุดสัมผัสมือจาก ธรรมชาติ (5 ชุด)	ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	มาก	เหมาะสม
	ความเหมาะสมของวัสดุธรรมชาติ	4.22	มาก	เหมาะสม
	ความปลอดภัยและความเหมาะสมตามวัย	4.18	มาก	เหมาะสม
	ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง	4.25	มาก	เหมาะสม
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.24	มาก	เหมาะสม
แบบประเมินทักษะ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	ความครอบคลุมตัวชี้วัด 3 ด้าน	4.90	มากที่สุด	เหมาะสมมากที่สุด
	ความชัดเจนของเกณฑ์ Rubric	4.85	มากที่สุด	เหมาะสมมากที่สุด
	ความชัดเจนของเกณฑ์ Rubric	4.85	มากที่สุด	เหมาะสมมากที่สุด
	ความสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.87	มากที่สุด	เหมาะสมมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.87	มากที่สุด	เหมาะสมมากที่สุด

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการทดลองกับเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ พบว่า หลังการใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ เด็กมีทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 4.81 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 8.50 จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเด็กมีพัฒนาการเด่นชัดในทั้ง 3 ด้านได้แก่ ความคล่องแคล่วและความแม่นยำในการหยิบจับและควบคุมนิ้วมือ ความแข็งแรงและความมั่นคงของกล้ามเนื้อ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติสามารถส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กได้อย่างเป็นรูปธรรมและวัดผลได้ชัดเจน แสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ

การทดสอบ	N	X(9)	S.D	t	Sig.
ก่อนเรียน	26	4.81	0.57	-10.86	0
หลังเรียน	26	8.50	0.58		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาการเชิงองค์รวมของเด็ก จากการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการระหว่างการจัดกิจกรรม พบข้อค้นพบเชิงคุณภาพที่สามารถจำแนกออกเป็น 6 หมวดหมู่สำคัญ ได้แก่

3.1 พัฒนาการด้านการควบคุมกล้ามเนื้อและนิ้วมือ เด็กสามารถปรับแรงบีบ การกด และการหยิบจับให้เหมาะสมกับลักษณะของวัสดุได้

3.2 พัฒนาการด้านประสาทสัมผัส เด็กสามารถแยกแยะและอธิบายลักษณะพื้นผิวของวัสดุธรรมชาติได้อย่างชัดเจน

3.3 พัฒนาการด้านการสังเกตและการคิดวิเคราะห์ เด็กตั้งคำถาม เปรียบเทียบ และเชื่อมโยงความแตกต่างของวัสดุได้

3.4 พัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร เด็กสามารถสื่อสารความรู้สึกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้ดีขึ้น

3.5 พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เด็กมีความสุข สนุกสนาน กล้าแสดงออก และมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติตามกฎต่อการเรียนรู้ เด็กมีสมาธิ สนใจ และมีความต้องการทำกิจกรรมซ้ำอย่างสมัครใจ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติสามารถเป็นต้นแบบนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยครูสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้วัสดุจากท้องถิ่น ลดต้นทุน และส่งเสริมการเรียนรู้แบบยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้จึงยืนยันได้ว่า การพัฒนาชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติเป็นแนวทางที่มีคุณค่าเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ปฐมวัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างรอบด้านและยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติเพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. วัสดุธรรมชาติใกล้ตัวเด็กสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีคุณภาพได้ หากได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัย สะท้อนว่านวัตกรรมทาง

การศึกษาปฐมวัยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีหรือวัสดุราคาแพง แต่สามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพการรองรับ

2. การพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นประสาทสัมผัสหลายมิติ โดยการหยิบจับ บีบ ขยำ และควบคุมแรงมือกับวัสดุที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน ช่วยส่งเสริมความแข็งแรง ความคล่องแคล่ว และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาอย่างเป็นธรรมชาติ

3. การใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติสามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กทำหน้าที่เป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เมื่อกิจกรรมถูกออกแบบให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นและปฏิสัมพันธ์

4. งานวิจัยต่อยอดย้ำบทบาทของครูปฐมวัยในฐานะผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ที่จัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการสุดท้าย องค์ความรู้จากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในสถานศึกษาปฐมวัยได้จริง โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเชิงองค์รวมของประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ที่ออกแบบอย่างเป็นระบบ มีผลสำคัญในด้านการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญ โดยพบคะแนนเฉลี่ยทักษะกล้ามเนื้อเล็กเพิ่มขึ้นหลังการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กได้จริง สาเหตุหนึ่งที่เป็นไปได้คือ การใช้วัสดุจากธรรมชาติมีลักษณะที่กระตุ้นประสาทสัมผัสหลายมิติ เช่น ความหยาบ ความนุ่ม รูปทรง ขนาด และน้ำหนัก ซึ่งต้องการการออกแรง บีบ หยิบจับ บด ขยำ หรือประสานการเคลื่อนไหวของนิ้วมืออย่างละเอียด ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กตามธรรมชาติของเด็ก อีกทั้งชุดกิจกรรมยังออกแบบให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุหลากหลาย เช่น ดิน หิน ทราย ใบไม้ เปลือกไม้ ที่ต่างมีพื้นผิว น้ำหนัก และความต้านทานที่กระตุ้นให้เด็กต้องใช้กล้ามเนื้อในการควบคุมและจัดการอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพียเจต์ (Piaget, 1969) ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการกระทำผ่านประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ การใช้ชุดสัมผัสจากธรรมชาติยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ “เล่นอย่างอิสระ” สอดคล้องกับแนวคิดของ ไวโกตสกี (Vygotsky, 1978) ที่เน้นบทบาทของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางสังคม เด็กสามารถสำรวจ ทดลอง และสร้างสรรค์ผ่านวัสดุธรรมชาติอย่างอิสระภายใต้การสนับสนุนของครู จึงจะเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืน มีงานวิจัยของ จิราวรรณ ชัยแก้วและวินัส ภักดีนรา (2567) พบว่าการใช้ชุดฝึกกิจกรรมการแต่งตัว ในการจัดประสบการณ์ช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้กับเด็กอนุบาล 3 อย่างมีนัยสำคัญทั้งก่อนและหลังการฝึก ทำให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมที่ออกแบบเฉพาะด้านสามารถพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กได้จริงในบริบทของการศึกษาปฐมวัยไทย งานวิจัยของ อิตารัตน์ พานพวง และคณะ (2567)

พบว่าชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กในเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสนับสนุนแนวทางการใช้กิจกรรมที่หลากหลายและสร้างสรรค์เพื่อกระตุ้นทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กในกลุ่มปกติและกลุ่มที่ต้องการการสนับสนุนพิเศษเช่นกัน กิจกรรมการใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น การ ปิ๊บ ดึง ตัด วัสดุ และการต่อเติมในงานศิลปะ ช่วยให้เด็กได้ฝึกควบคุมกล้ามเนื้อมือและมืออย่างเป็นระบบ ผลการเพิ่มขึ้นของคะแนนทักษะในงานวิจัย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ernawati, Rahmah & Hasis (2025) พบว่ากิจกรรมคอลลาจจากวัสดุธรรมชาติช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ โดยร้อยละของตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเป้าหมายลดลงจาก 38% ในช่วงก่อนทำกิจกรรมไปเป็น 92% ในรอบการวิจัย ถัดมาในทำนองเดียวกันกับ Priwati, Agusniatih & Juhriati (2025) พบว่ากิจกรรมร้อยเชือกจากใบกล้วยช่วย ส่งเสริมความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือของเด็ก โดยสรุปว่าการจัดกิจกรรม จากวัสดุธรรมชาติเป็นกลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าการใช้สื่อวัสดุธรรมชาติช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและเรียนรู้จาก ธรรมชาติ ซึ่งไม่เพียงเพิ่มทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนการพัฒนาร่างกายทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็กด้วย ตัวอย่างที่ค้นพบในงานวิจัยปรากฏว่าการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กระตุ้นการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กับแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning) งานวิจัย ของ Netsopa & Nakhunsong (2024) ที่ศึกษาพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กจากกิจกรรม ศิลปะที่ใช้วัสดุธรรมชาติ พบว่าเด็กมีพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านความ คล่องแคล่ว การควบคุม และการประสานสัมพันธ์ ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยในบริบทที่ใกล้เคียงกัน และ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการเด็กตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ที่เน้นการจัด ประสบการณ์เรียนรู้เชิงรุกให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและสำรวจผ่านประสบการณ์จริง ส่งเสริมการพัฒนาร่าง กายรวมทั้งด้านร่างกาย ภาษา สังคม และอารมณ์ ซึ่งสามารถสร้างฐานรากการเรียนรู้ที่มั่นคงและพร้อมสำหรับการ เรียนรู้ที่ซับซ้อนต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตามงานวิจัยยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ที่ระยะเวลาการทดลอง 3 สัปดาห์ ซึ่งอาจไม่สะท้อนพัฒนาการระยะยาวของทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็ก การวิจัยในอนาคตอาจขยายช่วงเวลา การสังเกต และพิจารณาผลต่อเนื่องในด้านอื่น เช่น การอ่าน การเขียน การแก้ปัญหา หรือพฤติกรรมทางสังคม รวมทั้งเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมที่ใช้วัสดุธรรมชาติกับกิจกรรมรูปแบบอื่น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัด กิจกรรมโดยใช้ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอนุบาล ศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกิจกรรมส่งเสริมการลงมือปฏิบัติจริงและการกระตุ้นประสาท สัมผัสหลายมิติ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการแบบองค์รวม ทั้งนี้ ชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสื่อในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ สถานศึกษาปฐมวัยควรนำชุดสัมผัสมือจากธรรมชาติไปใช้เป็นสื่อเสริม ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็ก โดยบูรณาการกับกิจกรรมประจำวัน อย่างเหมาะสม

2. เชิงนโยบายและการพัฒนาการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ลดต้นทุน และส่งเสริมการพัฒนาเด็กอย่างองค์รวม สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศ

3. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลของการใช้ชุดสัมผัสจากธรรมชาติในระยะยาวและในบริบทที่หลากหลาย รวมถึงการเปรียบเทียบกับสื่อหรือกิจกรรมรูปแบบอื่น เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถขยายผลได้ในวงกว้าง

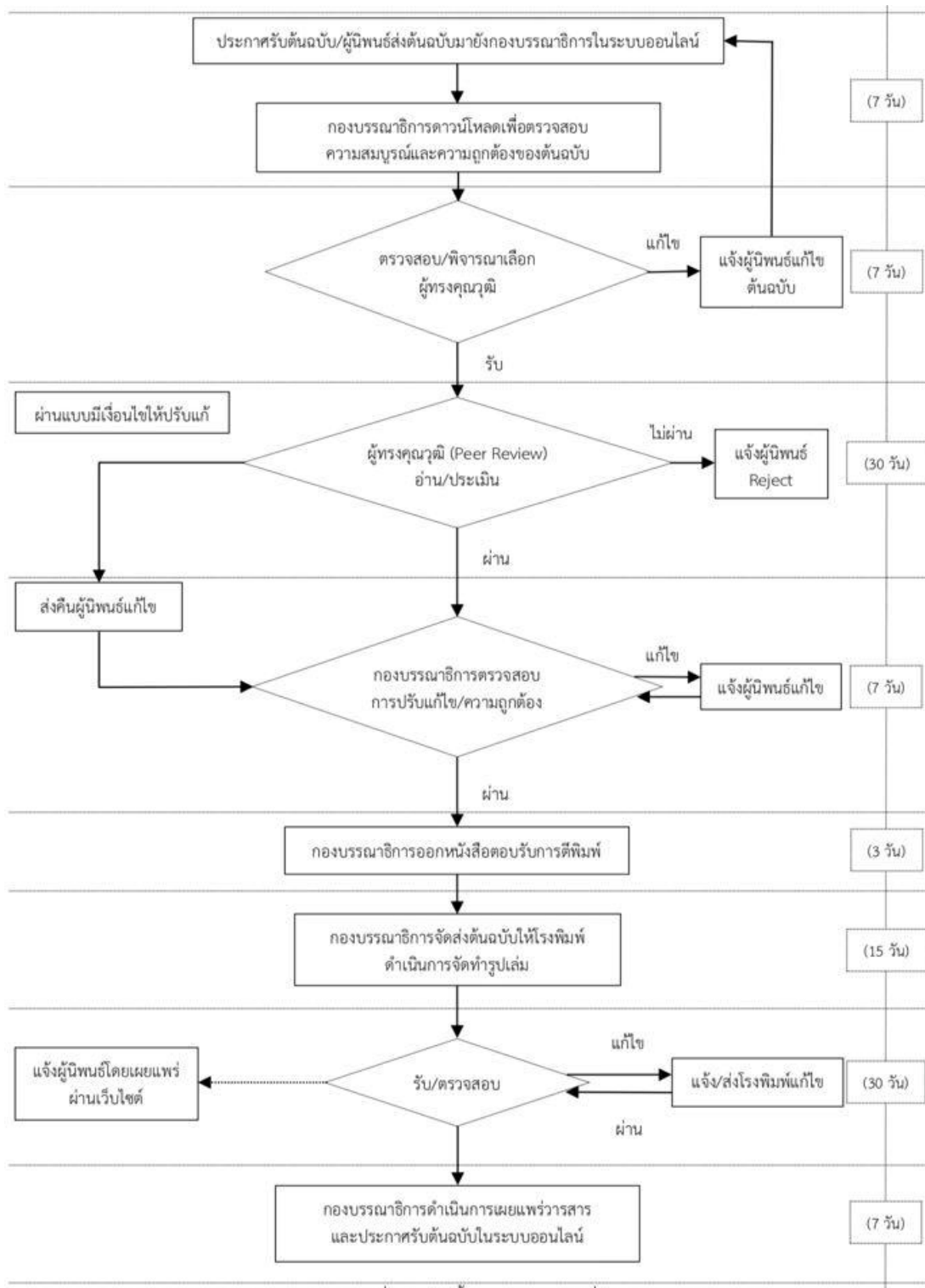
เอกสารอ้างอิง

- กมลลักษณ์ ลอยเมฆ. (2566). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการศึกษาปฐมวัย*, 5(1), 105–120.
- กุลธิดา สิทธิประเสริฐ. (2567). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสที่มีต่อทักษะการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์และนวัตกรรมการเรียนรู้*, 4(2), 33–47.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิราภรณ์ มณีรัตน์. (2567). การส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กโดยใช้ชุดกิจกรรมสัมผัสจากวัสดุเหลือใช้และธรรมชาติในบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารวิจัยทางการศึกษาปฐมวัยไทย*, 8(1), 80–95.
- จิราวรรณ ชัยแก้ว, และ วินัส ภักดีนรา. (2567). การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมการแต่งตัว. *วารสารวิชาการครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 8(2), 95–105.
- ธิดารัตน์ พานพวง, จิรนนท์ พูลสวัสดิ์, และ ณัฐนิช จุยกางค์. (2567). การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), 174–188.
- ณัฐพงศ์ สุขใจ. (2568). การเปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อวัสดุธรรมชาติและสื่อดิจิทัลต่อการพัฒนาความแข็งแรงของนิ้วมือในเด็กปฐมวัย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, 6(1), 10–25.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). แฮส ออฟ เคอร์มิสท์.
- พงศกร ผลเจริญ. (2567). นวัตกรรมการประเมินทักษะการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย: การใช้เกณฑ์รูบริกส์และสื่อการสอนเชิงรุก. *วารสารการวัดผลและวิจัยระดับชาติ*, 11(3), 50–68.
- ล้วน สายยศ, และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิควิจัยทางการศึกษา*. สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560–2574*. พริกหวานกราฟฟิค.

- Ernawati, E., Rahmah, N., & Hasis, P. K. (2025). Enhancing fine motor skills through collage activities using natural materials in kindergarten. *Indonesian Journal of Early Childhood Educational Research*, 4(1). <https://doi.org/10.31958/ijecer.v4i1.14994>
- Netsopa, N., & Nakhunsong, T. (2024). Early childhood small muscle development meet the art of creating from natural materials. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*. <https://doi.org/10.60027/iarj.2024.276892>
- Piaget, J. (1964). Cognitive development in children: Piaget development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176–186.
- Piaget, J. (1969). *The mechanisms of perception*. Routledge & Kegan Paul.
- Priwati, H., Agusniatih, A., & Juhriati, I. (2025). Improving children's fine motor skills through natural material stringing activities. *Indonesian Journal of Early Childhood Islamic Education*, 9(2). <https://doi.org/10.35896/ijecie.v9i2.1128>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

ภาคผนวก (Appendex)

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา โครงการบัณฑิตศึกษา อาคาร 28 ชั้น 1
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-710000, 094-5694453

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/ajgs>

E-mail : graduate_journal@srnu.ac.th

ISSN 3027 -8686 (Print)

ISSN 3027 -8740 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีนโยบายในการส่งเสริม รวบรวมและเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัยและนวัตกรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ บุคลากร นักวิชาการ ตลอดจนผู้สนใจทั้งภายในและภายนอกสำหรับการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัยและนวัตกรรมทางด้านสังคมศาสตร์และด้านการศึกษา กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ออกราย 6 เดือนคือ เล่มที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และเล่มที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณามี 2 ประเภทคือบทความวิชาการและบทความวิจัย ซึ่งจะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ(Peer Review) โดยมีผู้พิจารณา 3 คน ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน จากหลากหลายสถาบัน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการสาธยายงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานจะต้องไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ใน วารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใด ๆ

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความที่ส่งมายังวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) อย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในหนึ่งท่านและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในสถาบัน จะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารทั้งสามท่านที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของ

ผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับ การยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความใน วารสารฉบับนี้ เป็นของผู้พิมพ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์ และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและ ตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของ เนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความ ถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของการวิจัย

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย(ถ้ามี)อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา โดยการอนุมาน กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีได้อย่างกระชับและเข้าใจง่าย

1.8 สมมติฐานการวิจัย(ถ้ามี) สมมุติฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษากับคำตอบที่ ผู้วิจัยคาดคะเนโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายสามารถสื่อความหมายได้โดยตรง

1.9 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่าง ละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.10 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการ วิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

1.11 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปราย

เพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.12 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.13 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author./Year of Publication) เช่น Supsin (2018) หรือ (Brown, 1997) เป็นต้น

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และ

เลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author./Year of Publication) เช่น
Supsin (2018) หรือ (Brown, 1997) เป็นต้น

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่
<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/ajgs>

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา โครงการบัณฑิตศึกษา อาคาร 28 ชั้น 1
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044-710000, 094-5694453 / 044-514694

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ A4 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 8.5 นิ้ว และความสูง 11 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 1 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ และคำสำคัญ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือเนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข¹ เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์

1.8 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.9 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.10 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.11 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.12 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.13 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.14 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication) หรือ (Author./Year of Publication) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997) เป็นต้น

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/ แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งผู้พิมพ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบ			
จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA 7 (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อผู้นิพนธ์ทุกคน โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสตศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

วันชัย สุขตาม. (2560). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์*. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
ลออรัตน์ จิตต์พงษ์, เบญญาภา กาลเขว้า, ประทีป กาลเขว้า. (2562). พฤติกรรมการบริโภคผักให้ปลอดภัยจากสารพิษของประชาชนบ้านแสนสำราญ ตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารสมาการสาธารณสุขชุมชน*. 1(1) : 53-60
Nakorn Chaiwongsakda, Prawet Anunauea, Niwest Jeenaboonrueang, Seksan Winyangkul, Kwanruan Sinnarong, Thanakorn Jakkaew, et al. (2015). Vehicle routing by using a saving algorithm and the traveling salesman problem: a case study of a drinking water factory. *TJOR*. 3(1) : 51-61.

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์). สำนักพิมพ์.
Author./ (Year of Publication)./ Title of Book/ (Edition ed.) / Publisher.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). *วิถีไทย*. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./เมืองที่พิมพ์./หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author./ (Year of Publication) ./Title./ Edition of Book./ Place of Publication./ Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). *การพัฒนาเทคนิคการสอน “เรื้อมอันเร” จากภูมิปัญญาชาวบ้านสุรินทร์*. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). *The Management of Teaching for Quality Improvement Chiang Mai Thailand*. Chiang Mai : Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้
ระบุลงให้ชัดเจน)/ชื่อสถานศึกษา.

Author./ (Year of Publication) ./Title of Thesis./ Degree of Thesis./ Publisher Name.

ตัวอย่าง

คณินนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). *คุณค่าและความเชื่อตำนานนาครที่มีอิทธิพลต่อวิถีประชากลุ่มชนลุ่มน้ำแม่โขงใน
เขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
ภูมิภาค (กลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). *An Analysis of College Student Culture in Thai Higher Education
Institutions*. Doctoral Dissertation Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ในชื่อรายงานการประชุม./วันเดือนปีที่จัด./เลขหน้า./
สถานที่./สำนักพิมพ์.

Author./ (Year of Publication) ./Title of Article./ In Title./ Date of Publication./ page./ Place of
Publication./ Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง. (2537). *การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่. ในการบรรยายเรื่องการฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตาม
ธรรมชาติ*. วันที่ 11 เมษายน 2537. หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). Success and Failure of Faculty Development in Thai University. In
*Preparing Teachers for all the World's Children : An Era of Transformation
Proceedings of International Conference, Bangkok*. pp. 217-233. Bangkok :
UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.(ปี)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์)/:เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
Author./ (Date of Publication)./Title of Article./Name of Journal./Year(Volume)/:page.

ตัวอย่าง

สารณี วรรณตรง. (2559). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 18(1) : 129-134.
Cooray, V. (1992). Horizontal Fields Generated by Return Strokes. *Radio Science*. 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.(ปี./เดือน/วันที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
Author./ (Date of Publication)./Title of Article./Name of Newspaper./page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิใจ. *กรุงเทพธุรกิจ*. หน้า 6.
Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings. *Bangkok Post*. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.(ปี)./ชื่อบทความ./[ประเภทสื่อที่เข้าถึง]./เข้าถึงได้จาก:/แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่
เว็บไซต์./สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author./ (Year of Publication)./Title of Article./[Online]./Available/:/Name of
website./Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm>. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.
Costello, M. (2002). Sicl of Stocks? Here Are 7 Alterantives. W. [Online]. Available :
http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/q_alternatives/index.htm. Retrieved
July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.(ปี./เดือน/วันที่)./ตำแหน่ง(ถ้ามี)./สัมภาษณ์.

Name of Interview./ (Date of Publication)./position./Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทร์แก้ว. (2554, สิงหาคม 1). นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สัมภาษณ์.
Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin University. Interview.

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

จริยธรรมของผู้พิมพ์/ผู้แต่ง (Ethics of the Authors)

1. ผู้พิมพ์/ผู้แต่ง ต้องได้รับความเห็นชอบในการส่งบทความจากผู้ร่วมพิมพ์(ถ้ามี)
2. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
3. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ และไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
4. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการทำวิจัย โดยต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ
5. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งบทความต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำซ้อนของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บไซต์ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
6. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งบทความจะต้องปรับบทความตามรูปแบบและขนาดตัวอักษรตามแบบฟอร์ม (template) ของวารสาร
7. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในบทความของตัวเอง เช่น ภาพ ตาราง เป็นต้น
8. ผู้พิมพ์/ผู้แต่งต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา

จริยธรรมของผู้บรรณาธิการวารสาร (Ethics of Editors)

1. บรรณาธิการต้องพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนเองรับผิดชอบ
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ
3. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง
6. เมื่อบรรณาธิการตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องระงับการประเมินและติดต่อผู้เขียน เพื่อพิจารณาตอบรับหรือปฏิเสธการตีพิมพ์การตีพิมพ์
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอดบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

จริยธรรมของผู้ประเมิน (Ethics of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความเห็นว่าตนเองมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ / ผู้แต่ง เช่น [กรณี รู้จักกับตัวผู้พิมพ์ / ผู้แต่งเป็นการส่วนตัว เป็นผู้ร่วมโครงการ

ที่ปรึกษา อื่น ๆ] ผู้ประเมินต้องแจ้งต่อบรรณาธิการโดยตรงทันที เพราะอาจทำให้ขาดอิสระในการให้
ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของบทความนั้น ๆ ได้ โดยทั้งนี้ผู้ประเมินสามารถที่จะปฏิเสธการเป็นผู้
ประเมินบทความเรื่องดังกล่าว

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ
ของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของ
ผลงาน
4. ผู้ประเมินบทความไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน
บทความวิจัย
5. หากผู้ประเมินบทความทราบว่ามีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ
ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบด้วย